KARL A. TAVASTSTJERNA:

MARIN OCH GENRE

BORGÅ
WERNER SÖDERSTRÖM

HELSINGFORS
FINSKA LITTERATUR-SÄLLSKAPETS TRYCKERI,
1890.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna novellsamling har scannats direkt för Projekt Runeberg i november 2012 av Bert H.

Min vän Arthur Borgström,

ett minne från vintern 1888-89. Förf. MARINERHAFVET.

Hafvet, det omdiktade, mångbeundrade hafvet, är en stor aktör. Egentligen återgifver det intet annat än hvad författaren eller regissören vill, men det återgifver det utmärkt, öfverdådigt. Författare är åskådaren själf, och han kan efter sin sinnesstämning gifva det innehåll som han behagar.

Under sommarmånaderna, när hafvet ger lustspel, bringar en molntapp för solen det att mörkna. Det antager alla faser, från hotande vrede till den mest leende ömhet, från uppsluppen glädje till det dystraste svårmod; — alt beroende på ljusreflexer-myriader växlingar, på luftens klarhet, vågrörelsen och vinden. Men om hösten och vintern, när det ger sin stora tragediserie, afbruten då och då af mildare scener, ligger allvaret under veckor och månader mörkt och tungt och rufvande milsvidt öfver dess mäktiga änne.

Samma intresse, som otaliga gånger fört mig till en plats på parkett, för att följa en skådespelares konst, hade ett år fört mig på första plats midtemot Östersjön, långt ute på Hangöudd. Dag efter dag följde jag hafvet i dess minsta skiftningar; jag såg det andas spegelblankt i långa dyningar, bedrägligt lugnt, listigt, gömmande som på en hemlighet; jag såg det välta fram becksvart med ilskna skumkammar under snöbyns täta vägg, och jag såg det dåsigt och grått, fattigt och trött domna i enformiga böljor mot stranden under höstregnets aldrig sinande smådugg. Jag hade kunnat skrifva en kritik öfver det, — en kritik utan tadel.

I stället för fantasterier gjorde jag mig bekant med det, och jag fann hos det en själ, som jag kunde sympatisera med. Det var opålitligt, känslolöst, våldsamt och imponerande. Jag gaf mig aldrig åt min sympati, som man gifver sig åt t. ex. en kärlek, jag hade mitt nöje af att studera det, balansera med det, beherska det. Och jag behöll öfvertaget, ty jag gaf mig icke helt i dess våld, jag fruktade det, jag respekterade det, jag beundrade det.

Hvarje gång jag sedermera ute i lifvet möter en blick, som intresserar mig, känner jag där igen något af min vän och aktör hafvet. Det fins i en sådan blick samma bedrägliga lugn, som gömmer en hemlighet, samma dunkla djup, samma spegelblanka välbefinnande, som krusas af första vindfläkt och får lif, samma dåsiga trötta slöhet,

som nästa ögonblick kan lämna rum för solglans eller grön-fradgande ilska. Det fins litet af hafvet hos alla människor, — hos alla intressanta människor åtminstone.När än jag möter ett öga, som skälfver under arbetet att tillegna sig ett konvenabelt, tillmötesgående uttryck, när än jag öfverraskar ett annat med en skarp, frånstötande eller genomträngande blick, när än ett vackert kvinnoöga ler emot mig, känner jag alltid igen bakom det hafvet, det opålitliga, känslolösa, våldsamma, imponerande hafvet, som man aldrig helt skall gifva sig åt. Men jag intresseras, jag fängslas, jag fattas af sympati för personen, och jag fruktar, jag respekterar och beundrar henne.

Det är aktören, hafvet i människan, som gör henne intressant. Det är nöjet att studera henne, balansera med henne och beherska henne, som gör lifvet.SPORTSMAN.

Vi hade lämnat den sista nordpricken utanför Hangö fyr styrbord om oss, uppe i norr låg kustremsan som ett mörkt band längs horisonten, och det höga klipplandet under fyren sken hvitt i morgonsolen. Ombord på lustkuttern lågo vi lutade öfver kompass och sjökort och satte omsorgsfull kurs direkt på Bogskär, sydvart från Aland. Därifrån skulle vi taga ny kurs på Sandhamn, och om lyckan och vinden stodo oss bi, kunde vi redan i morgon kväll supera på Hasselbacken i Stockholm.

Tils vidare sköt den smäckra engelska modellkuttern ingen synnerlig fart, men sydosten visade tendens att friska i, och klockan var blott åtta på morgonen, — vi hade nära fyrtio timmar på oss. Finska viken gick i jämna sommarböljor utan skum, men likväl stora nog att vagga den känslige sjösjuk, ty det hade blåst samma vind under hela gårdagen. När kursen var satt, hade vi ingenting mer att göra. Min vän, som inbjudit mig på sin kutter till en Stockholmstur, lyfte sina hvita sportskor med gummi-sulor upp på bänken, makade rorkulten bekvämt bakom högra skulderbladet, sträckte ut sig och njöt.

— Det är märkvärdigt, sade han, men detta är nu mitt bästa nöje i lifvet.

Jag lät blicken fara rundt det högblå hafvet, hvilket likasom vaknade upp för den växande sydosten, söp in den rena, salta doften och förklarade att jag ingenting underligt fann i hans förkärlek för segelsporten.

— Men det är ändå nästan narraktigt, fortsatte han, att en gammal, förnuftig man skall värdera detta vagabonderande högre än hem och arbete. Orsaken ligger väl i det, att jag aldrig känner mig så fri, så helt mig själf, som när jag sitter här till rors, och bogen pekar mot den där jämna mörka, strimman mellan land och haf.

Jag märkte på hans tonfall och upprymda min att hans goda lynne ville ha luft, och utan att yttra ett ord följde jag. intresserad hans blick uppåt riggen och lät mina ögon bländas af kutterns väldiga segelmassa, såg huru toppstången böjde sig för vind och sjögång och lät honom ostörd fortsätta:

— Fins det nu i självfva värket någonting skönare, än en dylik morgon ute till hafs? Man känner huru kutterns smidiga skrof lefver under en, riggen spänner sig elastisk, vinden skjuter på med sin osynliga kraft, och det är som om båtens spänstighet ginge öfver på en själf, och man blir så frisk och vig, så bekymmerlös, som hade man ingenting annat att göra, än att segla så här hela lifvet ut.Han teg en stund, och jag delade fullkomligt hans tankar, lutade mig bakut och såg upp längs det vackra storseglet, öfver den spetsiga toppen, rakt upp i den solklara juli-etern, medan min vän tog till ordet igen:

—' Ända sedan jag som pojke kom ned till hafskusten för första gången, har sjön utöfvat en nästan trolsk dragningskraft på mig. Jag kommer ännu i håg, när jag efter en kvalmig sommar uppe i inlandets svedjerök kom ned till Helsingfors för terminen, med hvilken svällande lycklig känsla jag söp in den friska hafsluften. Ja, ja. . . det ges de, som äro poeter utan att skrifva värs! Jag var så känslig för luftombytet, att jag redan, när bantåget passerade Tölöviken, genom vagongsfönstren vädrade doften af tång och salt vatten. Min första promenad i staden gälde hamnen och Brunnsparks-vallarna, där hafvet låg fritt nedanför och sydvästen kom strykande öfver stora, hvita vågkammar med en hänförande frisk och ovan arom för upplandsbon. Och hafsbaden sedan, — åh, det var annat än att plaska i en däfven insjös mörkbruna vatten! Efter en kvart timmes kallt bad kunde jag bli stående under timmar vid stranden och dricka den främmande luften, medan jag med odeladt intresse följde en skärgårdsskuta, hvars gråa segel nyss dykt upp vid horisonten bortom Mälkö, tils den för dirkad bom länsade in genom svallsjön i Ugnsmunnen. Men stack då en glänsande hvit lustseglare ut till hafs förbi Långörn, höll den

mina ögon magnetiskt vidsig, tils den försvann bakom en udde, och jag själf, genomblåst af den skarpa vinden, frysande, med händerna i fickorna och rockkragen uppvikt, begaf mig hemåt, för att dagen därpå taga in medicin och undergå huskurer för min första nödvändiga höstförkylning . . .

— Ja, — det var den tiden jag tänkte bli sjöman .. .! Men så kom skolan med sina bestyr, och den vida horisonten försvann i glömska och krympte ihop mellan kammarväggarna. Endast någon ledig onsdagseftermiddag klättrade vi, några likatänkande klasskamrater, upp i riggen på det största fartyget i hamnen, sedan vi passat på tils kaptenen gått ned och vi undersökande formerat styrmannens bekantskap. Men min sjömanshåg stäfjades med åren, jag blef för boksynt att afundas sjögastarna deras becktröjor och hårda slit, jag lärde mig långsamt att sätta värde på det civiliserade lifvet, jag hade växt ut, mustascherna började sticka fram, och så kom fåfängan med moderna kläder, handskar och skolflickskär-lek.. .! Men när allting gått mig emot, hägrade den gamla fria horisonten igen, och jag fick den obändiga lusten öfver mig för det hurtiga lifvet på skummiga böljor, under ett konstigt, inveckladt tack-lage, där stormen hven . . . och då syntes det mig igen afundsvärdt att få lämna altsammans och styra ut i vida världen, till främmande länder och nya synvidder .. .

— Ah-ja, — det gick mig flera gånger emot, utan att jag begaf mig till sjös, — ja, det gick migemot så länge, att jag till slut på fullt allvar blef ond och svor på att det en gång skulle gå mig med också. Och så började jag arbeta mig in i min industrigren, men hvarje ledig dag under sommar och höst, då det blott fans öppet vatten att tillgå, tog jag in ny arbetslust och ny kraft genom en segeltur ut i skärgården, från tidigt på morgonen till långt in på natten. Jag hade inte för mitt lif flyttat inåt landet, äfven om jag brutit min väg långt lättare där. Och under mitt arbete hägrade för mig som närmaste målet för mitt sträfvande en egen god liten kutter, som jag kunde sköta ensam, om så be-höfdes. Det är längesedan jag nått det målet; — jag nådde det inom ett par år. Så kommo alla samhällsmänniskans konstiga behof emellan; jag fick lust att stifta familj och sätta bo, jag ville ha inflytande, jag ville ha jag vet inte hvad, men det enda, som gaf mig riktigt lugn och lät mig njuta stunden fullt, det var ändå min gamla kärlek till sjön. Naturligtvis växte mina anspråk äfven i förhållandet till den. Jag hade längesedan bytt ut min första båt mot en annan mera snabbseglande. Efter den följde flera, men först i fjol beslöt jag mig för denna här.

Jag hade ett göra att bläddra igenom engelska sporttidningar innan jag kunde finna på en lämplig modell. Den ena var för obekväm, den andra olämplig för våra vatten, den tredje för stor, den fjärde för liten, och min hustru trodde jag inte var riktigt slug, ty under långa veckor talade jag inte om annat, änom min nya kutter. Fruntimren ha en gång för alla svårt att följa med sådana där litet mera fantastiska intressen. Men mig själf gaf det ett nöje utan like att fundera ut modellen, planka för planka och duk för duk. Jag blef en spränglärd skepps-byggarmekaniker på den kuppen, och jag drömde endast om deplacement och vattnets motstånd. I min hufvudbok på kontoret lågo läskpappren fulla med kalkyler och hemma i skrifbordslådan gömde jag undan min hustrus ringaktande blickar flera ark utkast och ritningar. Ändtligen gjorde jag upp i samråd med en ingeniör ritningen till denna. Ja ja, fastän den är gjord efter engelskt mönster fins här mångt och mycket af min egen uppfinning. Se t. ex. här akterut, den inrättningen där för löpande bar-duner, — det är min uppfinning! De sköta nästan sig själfva under kryss, bara genom en liten knyck af rorsmannen. I rumfördelningen under däck har jag också tillämpat egna principer, och jag är nöjd med resultatet — riktigt nöjd.

Han ropade på manskapet i fören och gjorde ett slag upp i vinden för att jag skulle få se huru de löpande bardunerna nästan skötte sig själfva. Jag tyckte visst det var mycket bråk med dem, men gjorde inga elaka anmärkningar. Så föll kuttern af i kursen igen, skummet pärlade i lä, och den löpande akterbardunen i lofvart stod spänd som en fiolsträng under vindens väldiga tryck i seglen.

— Under halfva vintern och hela våren gick jag mest alla dagar ut till varfvet, där kölen sträck-tes, spanterna sattes upp och plankorna buktades. Jag följde så noga med hans tillkomst att jag känner hvarje kopparnagel och hvar träsplint i hans skrof. Skam att säga, tog mitt tredje barn, som föddes under vintern i fjol, knappast fjärdedelen af det intresse kuttern fick. Den mänskliga naturen är nu litet ofullkomlig, och faderskänslan håller profvet endast den första gången, sedan kan den räknas till de ideala, problematiska dygderna. Min hustru måtte

ha sett en rival till sig och hela familjen i kuttern, ty trots mina täta uppmaningar, fick jag henne inte under hela byggnadstiden en enda gång ut till varf-vet. Och inte nog därmed: — sedan den blifvit färdig, har hon inte med sin fot varit här ombord. Det är nu visst sant att hon aldrig varit någon synnerlig sportvän, men en fiende till den var hon häller aldrig, innan Lucifer kom till. Jag hade helt artigt tänkt gifva honom min hustrus namn, men då hon hyste så föga sympati för honom, tog jag ett namn ur afgrunden i stället, och jag tror hon sen-terar vitzen.

Min sportvän log åt sitt påhitt och tog ett tag på storskotet för att fånga in vinden bättre. Hangö fyr höjde sig långt akterut som en orörlig rökstod, och de höga klipporna under den begynte fördunsta i morgondisen. Sjön gick frisk med en skumkrans här och hvar, Lucifer sköt en pinande fart och låg öfver så att vågen alt emellanåt sköljde upp på däcket i lä. Hafvet var fritt nästan hela synkretsen rundt, endast ett segel syntes långt, långt bortasöderut. Ännu längre bakom det en otydlig rökstrimma från en ångbåt på andra sidan jordsfärens rundning.

— Säg nu själf, bröt min vän plötsligt ut, — kan man inte kalla detta frihet? Jag styr hvart jag behagar, och ingen har att anmärka någonting däremot. Min hustru må gärna styra hemmet — det går ju inte ändå ur en fläck. Hej — ja! båten min, — kila nu af och visa hvad du kan! Hallå där förut! Flöjgibben opp, så har han alla klutar till! Skynda på nu, så kan stewarden sedan ställa frukosten i ordning, jag är hungrig som fan själf, och jag skall för sällskapets skull ta en morgonsup, fast det är mot mina vanor ombord.

Flöjgibben kom upp, Lucifer lade sig en tum djupare under och klöf de långa Östersjödyningarna med ett formligt raseri. Skummet stod som en rök i lä.

— Se så ja! Nu borde vi ha någon att kappas med. Står han inte präktigt — hva? Ut med loggen och tag inte upp den innan vi gjort minst sex knop, kom ihåg det! Hör nu steward . . . Andersson! Det är kanske bäst att lägga en konservlåda i kastrullen med detsamma . . . och så kan Andersson ta fram af maderan. Se nu tar sig Lucifer bra ut. Den som kunde se på honom ett stycke ifrån! Känn på rodret så det är lätt, och så han lyder det sedan!

— Jag kommer ihåg en annan af mina båtar, den allra lydigaste af dem alla. Min berättelse kan förefalla som en skepparlögn, men den är, för-döme mig, sann. Jag har intet vitne till händelsen, ty jag var ensam, och den, som inte vill tro, får låta bli. Jag seglade, som sagdt, ensam en varm förmiddag med lagom vind, solen stekte mig, och midt på en fjärd fick jag lust att ta mig ett bad. Det hade jag gjort flera gånger förut på samma vis. Jag klädde af mig, fick fatt i en ända, och var hufvudstupa i sjön med detsamma. Men ändan var händelsevis inte fastgjord den här gången, utan löpte ut, och där låg jag sedan en half mil från land med tio famnar rep, som trasslade sig kring benen på mig. Ja, nog kläckte det i mig alltid, men inte gaf jag tapt för det. Båten fortsatte kursen helt lugnt som jag tyckte, och jag väntade förgäfves han skulle lofva upp i vinden. Då blef jag otålig och ropade honom an, i början litet dämpadt och blygt, ty jag skämdes smått inför mig själf. Sedan ett par gånger litet högre. Men när jag märkte att han likasom lofvade upp en smula, röt jag till af alla krafter åt honom. Och, ta mig tusan, lägger han inte lydigt upp i vinden af sig själf, går långsamt öfver stag och faller rakt ner på mig med sin backskotade fock. Jag var inte sen att hugga fatt i vattenstaget och äntra ombord igen; — ja inte en gång ändan hade jag släpt, utan halade den med mig ombord. Det kallar jag en båt, som lyder sin herre — hva? Men inte råder jag någon annan att göra lika, och inte har jag själf häller gjort om det efteråt.

Han pratade i ett kör tils Andersson kom upp och sade att frukosten var serverad i kajutan.— Ne-hej! Tag upp den på däck! — Det är alldeles för bra väder för att gå ner och spisa.

Och utan att lämna rodret slog han i, balanserande för sjögången, två små aptitsupar, räckte mig den ena, blinkade, skålade till mig och sväljde ner sin med ett långt — usch!

Sedan strök han sig om munnen ett besinnande tag, fortsatte det eftertänksamt öfver hela ansiktet och pannan, såg upp på mig forskande och sade:

— Kan man nu föreställa sig att jag är en gammal karl och familjefar! Kan man misstänka att jag har tre barn och en affär, som sysselsätter hundra arbetare — hva? Jag nästan skäms för mig. Men så är det alltid på sjön, — jag glömmer alt-sammans och blir pojke igen, och vet du, — det är alldeles förbannadt roligt. ..!

Med munnen full af smörgås och med en aptit som en bulldogg såg jag sista skymten af Hangö fyr försvinna, och

rundt omkring oss låg Östersjöns vida cirkel, utan en upphöjning i kanterna. Midt i den ofantliga cirkeln, som centrum i det hela, — vi själfva. Och ändå klandrar man lyckliga människor för att de inbilla sig vara centrum i världen, när de värkligen äro det!BADORTSLIF.

Det är Finlands typiska tallmo med sina raka furor, magra sandjord och buskiga ljung, som af alt vårt fastland vågat sig längst ut i Östersjön. Hangö-udd är fortsättningen af den karaktäristiska finska åsen, vattendelaren, som här långsamt löper ut och förlorar sig sydvästvart i hafvet. Den är jämn som en hed under långa sträckor, afbrytes här och hvar af en dalgång och en bärgsklack, håller tre å fyra mil i längd och smalnar af mot spetsen tämligen likformigt som en dolk. I sydost mot finska viken är dess skärgård karg, klippig och föga vidsträckt, klippa vid klippa och häll vid häll, tätt förbi hvilka ångfartygen, till sommarturistens stora förvåning hitta sin väg mellan otaliga remmare. På flera ställen vräker den grofva hafsdyningen rakt upp mot fastlandets sandstrand, som likt ett ändlöst, glänsande hvitt band skiljer hafvets blå från tallskogens dystra gröna.

När solen en klar sommardag ger valör åt färgerna är det vackert på sitt vis, friskt och kraftigt,med otroligt genomskinlig luft, så att man med goda ögon kan se konlurererna på en tall en half mil ifrån. Denna klara luft är våra målares förtviflan, men våra sjuklingars stora glädjeämne.

Ute på udden, helt nära den böjda dolkspetsen, ligger Finlands modernaste stad, Hangö, med vinterhamn, vinterkommunikation på utlandet och som-marbadanstalt. Den har två fysionomier, en för sommaren och en annan för vintern. Om sommaren är det den ort i vårt land, där man är latast, om vintern den, där man är flitigast. Om sommaren bjuder den till att härma Trouville eller Ostende, om vintern Bergen eller Götheborg.

På afstånd från ett ångbåtsdäck ser den lilla staden icke oäfven ut med sina flaggstänger, sitt brandtorn, sin parkanläggning och sin begynnande villastad, som skymtar fram mellan tallbarren på andra sidan det hvita sandbandet. Vegetationen är karg, men luften härlig.

Badlifvet är naturligtvis, som öfveralt i norden, banalt ända till beklämning. Icke engång det brokiga, nyanlända österländska elementet orkar gifva det någon riktig prägel. De vackra ryskorna äro ännu inte riktigt hemma hos sig, och deras toaletter få ett tråkigt drag af internationalitet, precis som hela lifvet för öfrigt. Det är ett konglomerat af Helsingfors och S:t Petersburg, af importerad euro-peism och exporterad nationalism. Ingen är riktigt sig själf, om inte vi finnar, som i allmänhet äro oss själfva när vi ha tråkigt.Vid middagarna i brunnssalongen och på dess skuggiga verandor säger man plattheter på fyra språk, och sträfvar att införa ett femte för samma ändamål. Tils vidare är finskan icke fashionabel, — alla andra språk duga att rådbråkas. Man excellerar i dålig franska, finsk svenska, östersjöprovinstyska och hväsande ryska, och man väljer gärna det språk, som man kan minst, för att tilltala en annan, hvars modersmål det är. Mångspråkeriet och politiken splittrar badsocieteten i kotterier, inom hvilka det går ledigare och gladare till. Men man är nordbo ända ut i fingerspetsarna: man är högmodig, otillgänglig, misstänksam och sipp. Kallbadhusen för damer och herrar stå åtskilda af en brant bärgs-klack, och det förra har afundsjuka linnegardiner neddragna ända under vattenytan, för att skydda behagen och obehagen för hvarje taxerande blick. Tjugu breddgrader längre söderut skulle den präktiga sandplagen, med kristallklart och lagom djupt vatten öfver ett mjukt, hvitt sandbotten, där man en lugn dag ser sin egen skugga aftecknas under simningen, locka till de härligaste samfälda middags-bad för båda könen. Hvilketdera sedan må vara att föredraga!

Men uppe i brunnssalongen, på verandorna, lawntennisplanen och i parken håller man äkten-skapsbörs dagen om.

Den burgne familjefadern, som betalat undan sina ungkarlsskulder och supit in för mycket dam vid revisioner och bokslut, vill gärna andas litethafsluft för sin egen del under några sommarmånader. Har han en fullvuxen son, som vid student-examensstudierna förlorat hull och krafter och lider af anemi och förtätning i lungsäcken, så får denne hemta sig i den präktiga, friska luften bland hemmets holmar och skär, som är mer än god för honom och hans hälsa, men har han en rödblommig dotter på aderton år, hvilken aldrig haft något sjukdomssymptom, utan tvärtom i sin sunda naturlighet gått och förälskat sig smått i en fattig studentbekant, så måste hon likväl med till hafsluften såsom ett nödvändigt innehåll till ett halft dussin moderna sommartoaletter. Hon skall lära sig

fashion genom det mäktiga exemplet af kvasi-miljonärskor, och försöka representera sin blifvande hemgift af några tiotusen, plus linne och bordssilfver, efter mallen af fröken Gold & kompani. Hon skall lära sig mottaga hyllning af societetens lejon, för att värka tillbörligt af kylande på herr studeranden Friman, när hon träffar honom i höst på hembalerna. Pappa är inte intresserad af politiken för ro skull, och enär ingen större diplomatisk post blifvit honom anförtrodd, omsätter han i familjelifvet Bismarcks och Salisbu-rys visdom.

Den unga damen, som lär sig fashion, går under någon tid blygsam och beundrande omkring bland äktenskapsbörsens matadorer och fullfjädrade påfåglar, tager efter dem så mycket hon förmår, och försöker lämna sin naturliga, anspråkslösa nobless å sido för kosmopolitiska dandylater, dem hon kun-nat studera hos varietésångerskor utom scenen eller hos teaterinstruktören.

Resultatet blir rörande. Om modern léfver och har sitt förnuft i behåll, söker hon fortast möjligt taga de dryga fasonerna ur flickan, den anemiska brodern briljerar med kvickheter öfver henne, hennes vänninnor beundra henne i smyg, men tadla henne i kapp, hennes far ber modern låta flickan vara i fred och säger att världen nu för tiden brukar sådana fasoner, men herr Friman, som har två år kvar till kandidaten, slår ihop böckerna och försöker hålla jämna steg med sin skönas framsteg i världsvana, så att han innan jul måste göra cession för sin far, sedan han förgäfves klädt ut sig till bod-knodd och studerat profryttarnes minspel och plastik. Men pappa är nöjd med resultatet, låter flickan oanmärkt falla tillbaka i moderatare sätt och ton, och gnider händerna i smyg, när gunstig herr Friman icke på några terminer visar sig i hufvudstaden.

Det är den egentliga stommen till en modern badortsroman i Finland. Fattiga flickor förlofva sig här lika sällan som annorstädes, och de ungkarlar, som äro värkligt goda partier, besitta en förvånansvärd talang att förbli oberörda af de mest näpna toaletter och det mest raffinerade och oskyldiga koketteri. Framtidens mödrar få alt lof att finna på något nytt i den vägen, om deras män icke hållit den gamle, hederlige mammon nog högt i ära, för att dagligen ha lagt ett offer å sido, honom till pris och familjen till båtnad.Ty det är märkvärdigt så alla de dummaste karlar nu för tiden äro intelligenta, när det gäller att gifta sig. En mycket medelmåttigt begåfvad ung mans inblick i dessa delikata angelägenheter är genom literatur och erfarenheter i andra hand uppdrifven till en skärpa som trots någon illalottad familjemoders med fyra ogifta döttrar.

Hvart skall detta leda?

Hvarje den oskyldigaste äktenskapsmanöver blir genast genomskådad af den enfaldigaste måg-kandidat, och hela det sinnrika kärlekshandelsbola-get familjerna emellan skakas i sina grundvalar, isynnerhet sedan de unga damerna själfva begynna få reda på sitt marknadsvärde och vilja drifva sitt börsspel på egen risk och för egen del.

Det vackra, sekelgamla och vördnadsvärda sminket på gumman Hymens drag petas bort af okynniga skeptici, och man skymtar Megäran, som skramlar med slantarna i penningpungen. Det går nästan så långt att de klokaste göra de dummaste partierna och tvärtom. O tempora!

På förmiddagarna ha de små, långhåriga och spekulativa hjärnorna sina affärstimmar vid förmiddagskaffet eller i själfva badbunken, om de lyckats få plats så nära hvarandra att kursen kan afhandlas i en lågmäld dialog. Om aftnarna är det stor kongress. Spekulationerna äro vidlyftiga, resultaten magra.

Högt öfver de små hjärnornas kamp för lyckan och bekvämligheten, mörknar aftonhimmeln långsamt,sedan solen gått ned och rödfärgat Gustaf Adolfs fästes gamla ruiner, där de ligga midt i utsikten från brunnshusets sjöveranda. Bakom dem mörknar hafvet i bredd med kvällen, och långt ute spärrar Hangö fyr upp sitt stora öga på vid gafvel för en half minut, hvarefter det åter tager sig en tupplur på en och en half. Halfkväfd arbetar sig dansmusiken ut ur stora salongen, när någon går i dörrarna, och på en soffa i en berså finna två längtande, af spekulationen sammanförda själar hvarandra.IV

ÖFVERGIFVET.

Det är höstligt öde öfver anläggningarna, där badortens sommarfåglar ännu för några veckor sedan förde sitt bekymmerslösa semesterlif. De ha troppat af allesamman. De ha hållit afskedskaffen i paviljongerna och på

verandorna, och de gladaste ha druckit en sista skål i champagne för hvarandras och för champagnens skull. De ha belastat hvarann med blommor, och slutligen ha de viftat och ropat farväl från jernvägsvagonger och ångbåtsdäck.

Det är dubbelt öde öfver orten, emedan det var så lifligt nyss. Brunnshusverandorna ligga tomma och eka, när jag under min förmiddagspromenad går ett slag genom dem, för att känna öfvergifvenheten rätt raffinerad. Ingen kypare frågar mig längre hvad jag önskar, och inga damtoaletter irritera ensamhetens stora lugn. Det är så tyst att jag hör mitt hjärta slå och hafvet sucka mot stranden hundra steg nedanför brunnshusets kritade fönster och tillbommade dörrar. Icke engång en melankolisk innevånare från staden bredvid hittar på att styrasina steg hit ut i det granna förmiddagssolskenet, ty där fins väl ingen sådan onyttig en...

Rundtomkring villor, stängda villor med nedfälda gardiner och nakna flaggstänger. Bland dem en, till hvilken en halft vänlig slump fordom drog mig ofta, men så kom det en dag, då jag fick en liten, lätt handtryckning och ett vackert tack för glad sommar ur ett par kloka ögon; — sedan dess undviker jag vägen, som leder dit. Hvarje dag undviker jag den på nytt, och det är väl hufvudsakligen det, som gör att jag så väl kommer i håg den.

I parken herskar hösten oinskränkt. Där det fins ett löfträd lyser marken bjärt rundtomkring och sandgångarna äro genomskurna af regnet. Mossan glindrar fuktig med glitter af spindelväf, där en skarp solstråle hittar väg mellan den täta tallbarren ofvanför. En ekorre har vågat sig ända fram till hufvudgången och fäller sin tallkott i marken, när jag nalkas, för att i flygande fläng svinga sig upp i en tät grantopp, som döljer honom fullkomligt. Där hängmattorna under sommarhettan sökte upp den tätaste skuggan, är marken fortfarande nött och brun af trampet från alla de fötter, som fått hvila här.

Längre ute på klippudden svarfvar hafssvallet sitt sedan årtusenden påbörjade värk. I mäktiga, långsamma dyningar, nästan omärkliga för ögat, suger sig det grönklara vattnet högt upp bland strandstenarna, för att igen draga sig tillbaka, så att det gröna hafsslemmet blir hängande slapt nedåt ste-narna. Här ligger jättegrytan, och på bottnen af den ett litet silfverarmband, som en kokett fruntimmershand själfsvåldigt kastat dit för att tillmötesgå en nyck hos en annan lycklig... Men först långt ute mot den skarpa, stålblå horisonten sprutar bränningen sitt bländande skum famnshögt öfver stengrunden.

Midt på sommarminnenas öfvergifna tummelplats en brun figur med händerna i fickorna. Det kan falla någon ovanligt intresserad in att fråga hvad detta staffage har där att göra. Jag vill motivera det med några ord. Det är där för att öfva sig se öfvergifvenheten in i hvitögat. Äfven innan döden kommer, kan det vara så godt att ej bli skrämd för ensamheten. Den är kanske hemskare här i lifvet än där bakom...!EN JUL PÅ ÖSTERSJÖN.

Redan flera dagar innan jul hade vinden skarp och bitande vräkt Finska vikens tunga, gröngrå vintervågor från sydost och öster in emot Hangö mölja. Temperaturen var låg, och folk gick och frös, genom-blåsta och ifriga i julbrådskan. Ty Hangö hamn hade julbrådska för hela landet.

Dagen innan julaftonen skärpte det till på fullt allvar. Termometern gick ned under 10 grader Celcius, och vinden ökade till stickande storm från ostsydost, som bet igenom den tjockaste vinterpaletå bäraren rakt i skinnet. Det blef isbildning längs stränderna midt i vågsvallet, och Hangö vinterhamn begynte fyllas af drifis, som kom, Gud vet hvarifrån, och packades hård och tät upp mot landet af den hvinande stormen och det grofva hafssvallet, hvilket låg rakt in. Litet längre ut gingo de hvitgröna störtsjöarna fria och klädde alla kala klipphjässor i stora hvita vintermössor af is, hvilka växte för hvarje sjö, som spolade öfver dem. I den flitiga staden drog man sig inom hus för julhälgen, lät vindenrasa och sopa längs gatorna bäst den gitte, tände julgranarna och höll hvilodag. Kontoren stängde och på själfva möljan vardt det dödt. Men juldagen inväntades åter en'ångbåt från Lybeck, om än urlastningen skulle vidtaga först tredje dag jul. Det fans de, som gåfvo de sjöfarande en tanke och en ofrivillig rysning, när stormen med plötslig våldsamhet dref sand och småsten mot fönstren, suckade i skorstensrören och smälde i någon illa läst port.

Juldagen på eftermiddagen, just i skumrasket, kunde tullvakterna, som hade goda ögon, se en ångare, hvit af is, lutande öfver i sextio graders vinkel, dyka tungt i sjöarna, gå inom Gustafsvärn till Nyhamnen, söka sig upp

under land och låta ankaret gå. Ångaren svängde med den tunga sidan mot lä, och såg ett ögonblick färdig ut att lägga sig helt under för vindtrycket och svallsjöns dyningar. Hade lasten sprungit loss, — var han haverist? Ingen flagga, intet tecken! Men med kikaren uppsnappade en af karlarna i det sista, flyende dagsljuset att båten var gulbrun och hade öfver hela den ena sidan ett tjockt ispansar, långt upp i tacklaget, helt öfver navigationshytten och lifräddnings-båtarna. Han hade känt igen „Storfursten“, som icke ville våga sig inom hamnarmen i qväll för drif-isens, stormens och mörkrets skull. Den var skyddad i alla fall.

Följande dag, när jag gick ned till möljan, lade „Storfursten“ just till, efter att i flera timmar ha bråkat i drif- och packisen utanför hamnarmen.Stormen var lika stark som i går, men luften mildare. Där låg isskeppet, lutande i sextio graders vinkel, blänkande som glas uppåt masterna, med hela den ena sidan öfvertäckt af en enda stor ismassa om hundratal lispunds vikt, som draperade sig i tunga festoner på sidorna och i riggen, ända halfvägs upp till masttopparna.

Jag kom närmare och tog fenomenet i skärskådande utombords, detaljvis, började från fören. Båten hade på vägen från Lybeck haft sjöarna öfver sig från styrbord, och farten hade gjort att de kommo mera för-öfver. Jag hade i går sett huru brottsjöarna och kölden i gemenskap klädde klipporna hvita utanför Hangö, och här hade det gått till på samma vis. Ispansaret utombords begynte i fören, där det hängde flera fot ner på ömse sidor. På babordssidan hörde det upp innan man hunnit midskepps, men slagsidan, styrbord, var den som blifvit utsatt, Från backen måste man hugga en öppning i pansaret för att sticka landgången ut. Ankarspelet hade blifvit klaradt i går och stod där svart midt i isfältet på fördäck. Segel och rundhult, kettingar och vindspel bildade en enda fast massa, ty dem hade man ej behöft under färden. Stag och linor voro armstjocka, blocken utgjorde isklumpar af två hufvudens storlek, och vanterna hade frusit samman till en skimrande vägg långa vägar uppåt. När blicken halkat förbi det arktiska fördäcket, mötte den midskepps ett enda kolossalt isberg, med ett hål, uthugget i dess ena sida. Det var kom-mandobryggan och navigationshytten. Icke ett fönster att se, icke ett stycke trä! Altsammans betäckt med tums-, delvis fottjock is. Nere på fördäck hade man huggit ut hålet i isbärget för att hålla dörren till mellandäck öppen.

Midskepps hvälfde sig ispansaret på slagsidan från nära vattenlinien i ett öfver räddningsbåtarna på öfre däck. Där stodo de så säkert inmurade i ismassan som stenar i en byggnad. Akterut var öfre däck klart, endast att dörrarna till rökhytten också här murats igen på slagsidan, och isen låg öfver alt som ett tunt, glatt glaslager, ända högt upp i masttopparna, hvilka glittrade och blänkte.

Landgången sattes ut, och vi gingo ombord. Kaptenen stod förut utan päls och skämtade med vår nyfikenhet.

Huru han als kommit fram?

— A — ja, vi höllo på att bli för tunga på styrbordssidan, men jag har en rask besättning, sade han. Dessutom fogade turen att jag hade ombord besättningen från en annan finsk ångare, hvilken lagt upp för vintern i Lybeck. Med dubbelt manskap söker man inte nödhamn i brådkastet, slutade han trygt.

Det var bäst att hålla i sig när man stigit ombord, men det var svårt att göra det. Det måste ha varit ett styft stycke arbete att hålla fördäcket något så när klart från is. Nu låg det upphugget och skrofligt som en nyplöjd åker, hvilken frusit strax efter plöjningen, men man kunde med en blicköfvertyga sig om att det lätt hade frusit ända upp till relingen, och den däckslasten hade varit mycket farlig. Vi kröpo genom öppningen i isberget in på mellandäck. Här var alt i vanlig ordning och i salongen glömde man helt och hållet att man befann sig ombord på ett fartyg, som mera liknade ett isberg än en Östersjöångare.

I kaptenens rymliga hytt satte vi oss vid en flaska scherry, och så fick kaptenen ordet. Sällsamt nog lät hans berättelse als inte så vådlig. Det första intrycket af fartyget var mäktigare än den mustigaste sjömanshistorie.

De sex passagerarena, bland dem tvänne damer, afbröto kaptenens berättelse genom att taga afsked af honom och tacka honom rätt hjärtligt. Det rådde en förtrolighet dem emellan, som en gemensamt öfverstånden lifsfara alstrar, och så hade de firat julaftonen, — en besynnerlig julafton — ombord tillsammans.

När de gått, såg det ut som kaptenen ett ögonblick haft ledsamt efter dem. De hade likväl varit åsynavittnen till

en sjömans kamp för lif och egendom, om de också ökat ansvaret och varit smått i vägen. En af dem hade dock som det öfriga manskapet gått med handspaken på fördäck och huggit bort isen alt eftersom den bildades. Och hade man inte haft krafter nog ombord, skulle isen småningom men ofelbart svept sig tung omkring hela fartyget, alt säkrare ju mera den fått öfvertaget, och dragit altsammans ned i djupet. Under större delen afvägen hade stänket stått som yrsnö kring fartyget, det vätte igenom hvarje tråd på dem som stucko sig utom hytter och mellandäck och förvandlade inom kort alla plagg till en enda fast ismassa. Endast i lä om öfverbyggnaderna på däck kunde man hålla sig litet skyddad.

Förut voro yxor och spakar ständigt i gång. När den ena klungan manskap icke längre kunde röra sig i sina styfva kläder, ersattes den af en annan, som hållit sig varm under däck. Bland passagerarena fans en sjökapten, hvilken nyligen lidit skeppsbrott utanför Elbes mynning i Nordsjön med sitt stora nyinköpta fartyg, och trots att han nyligen undergått en operation på sitt ben i Hamburg -— följder af kroppsskador vid räddningen från skeppsbrottet — gick han med handspaken som gemen man på fördäck.

Kaptenen berömde högt sitt manskap och sade att han trotsat själfva polarhafvet med en beredvillighet och en ordning i arbetet, lik den de visat under resan. Det värsta af alt, som hotat honom, var att rodret begynte vägra göra tjänst nära Dagerort. Man fick det endast att vrida sig ett par sträck, och felet låg icke i kettingarna. Det hade bildat sig is kring Sjelfva rodret, hvilket än stod högt öfver vattnet i den grofva sjön, än dykte ned i det.

Juldagen, på vägen öfver Finska vikens mynning, hade arbetet varit svårast, och aldrig har den ordinarie postångaren från Sverige löpt in i Hangöhamn så öfverisad efter flere dagars kamp mot storm och sjö.

Också en juldagstext att filosofera öfver för alla dem, som tillbragt sin hälg inomhus!

Det är icke endast fattigdomen, som fryser, — plikttrogenheten och företagsamheten ha också sina duster att utstå. I dag, tredje dag jul, blåser snöstorm, som hållit ut redan i ett dygn. Man kan se fyrtio famnar framför sig, sedan blir alt hvitt. En dansk ångare väntas in i dag, men torde väl låta vänta på sig. Det fins lyckligtvis nödhamnar Östersjön rundt, om det också icke är lätt att hitta in i dem, när snötjockan står som en dimma och stormen försvårar manövreringen.FORCERAD IS.

Hamnarmen sträcker sig mager och mörk ut i det stora, hvita, månbelysta isfältet, som blockerar Hangö vinterhamn, likasom ville den räcka en hjälpsam hand åt laståugaren, hvilken fastnat i packisen omkring hundra famnar därifrån. På den inre kajen är det brådska att få den svenska posten och de sista koffertarna instufvade ombord på postångaren, som hvisslar i hög, öfveransträngd diskant den andra afgångssignalen. Belysningen är half i den öppna aflastningshallen, varustaplarna kasta ogenomträngliga skuggor, och passagerarena gå i väntan och snafva -öfver likt och olikt, när de taga sitt sista slag på fastlandet, innan de öfverlämna sig åt sjögången. Sydvästen stryker mäktig och jämn in från hafvet, lyktorna flämta och blända i stället för att lysa upp det hela. Bakom ett hörn af magasinet stirrar månen fram melankolisk, slö och ointresserad af både handel och sjöfart.

Öfver gränserna för den vanliga promenadtraden, förbi lyftkranen, helt ut på själfva hamnarmen

3gå två personer med energiska steg; en dam och en herre. Väl tio gånger ha de gått sträckan af och an djupt inne i sina tankar, ty de se knapt för sig och väja småhindren i sin väg mekaniskt. När de igen komma in under hallen, faller det gula lampskenet på ett mörkt, viljefast kvinligt ansikte, litet outveckladt kanske, och på ett magert och intelligent manligt.

— ... ty ni skulle naturligtvis ångra er det hela ert lif, afslutar den manliga stämman gäckande, lik-giltigt.

— Det är ju inte sagdt, medlar den kvinliga dämpadt, diplomatiskt, — jag känner er bara så litet, endast sedan några timmar.

— Men ni vet hvem jag är, och vi ha hört talas om hvarandra förut. Det är inte häller alltid man bygger säkrast på en långvarig bekantskap.

— Ja, ja, ja, — men vi kunna bedraga oss.

— Vi? — Åh men, — ni talar i pluralis! För öfrigt blir det bara jag, som kan bedraga mig på er. Själf hör jag till det slags folk, som äro ur-ståndsatta att bedraga ett barn engång.

— Vi måste väl ombord redan; — tänk 0111 vi skulle bli efter!

o

— Anej! — det är ingen hast. Vi hinna godt gå ett slag till...!

De vände, och så föll det ännu ett par ord från hans sida:

— Således ändå möjligt.. .

Resten kväfdes mellan varustaplarna, och detvå aftecknade sig snart ute på möljan mot den gråhvita horisonten.

När de kommo igen tego de båda. Hon såg orolig ut, svepte sin pälskappa nervöst omkring sig och stannade.

— Följer ni inte med ett sista slag? Vi behöfva inte gå ombord ännu, proponerade han.

— Är ni säker på det?

Till svar vände han hastigt om på klacken, kom henne helt nära och sade öfvertygande:

— Jag påstår aldrig någonting säkert, utan att det är det.

Hon skulle just följa med honom, när den tredje afgångssignalen i detsamma skar fram gall-sprängdt, öfverljudt ur ångsirenen. Hon spratt till som för ett varsel och ropade lifligt:

— Se där huru mycket man kan lita på er! Nu går jag ombord.

— Först ert afgörande! fordrade han missbelåtet, otåligt, med sammanbitna tänder.

— Jag kan inte. Jag får inte . . .

— Ni måste!

— Jag gör det inte.

— Jaså —

— Han följde henne öfver landgången, hvilken några man stodo färdiga att taga i och hala in, så snart alla passagerare voro ombord. De två stannade strax vid räcket, han med den ena handen på landgångens ledstång. Så böjde han sig hastigt ned emot henne och hviskade:— Afgör!

— Nej.

— Farväl då!

— Följer ni inte med!?

— Jag har följt er långt nog. Ni har missbrukat min öppenhet. Jag hade aldrig kommit hit engång, utan för er skull. ..

— Landgången in! kommenderade kaptenen.

— Han kramade om hennes hand och var med ett språng tillbaka öfver landgången, som togs bort i detsamma. Hon blef kvar vid räcket likasom orörlig af förvåning, och propellern begynte piska om isstyckena, utan att båten ville taga fart för det. På kajen stod hennes följeslagare och vinkade med pälsmössan helt förbindligt, men hon kom sig hvarken för att vinka tillbaka eller hälsa. Hon stod i slitande tankar och stirrade mot kajen, utan att fixera någonting.

Isen låg ganska fast rundtomkring poståres, så att det tog lång tid innan den fick rum till en ansats för att forcera vidare. Strax akterom låg en annan ångare, hvilken i den trånga hamnen måste passeras ytterst nära, nästan så båtarna snuddade vid hvarandra.

Under hela tiden hängde från kajen ett par skarpa ögon ihärdigt fast vid damskepnaden i lä om rökhytten, för att uppfånga 0111 hon gjorde den minsta rörelse. Det gjorde hon icke. Icke innan poståWhat garen halft försvunnit bakom den andra bå-ten. Då sprang hon plötsligt fram till räcket och vinkade häftigt, ångerfullt med båda händerna:

— Kom!

Fem sekunder därefter stod han med pälsmössan uppe på relingen af den kvarliggande ångaren, midt ibland manskapet, som med afbärare hindrade båtarna att skada hvarandra. Från poståWhat garens akterdäck en ny vinkning.

— Ännu en passagerare! ropade han, tog ett betänkligt språng, högg fatt i poståWhat garens däfvert och steg långsamt öfver räcket ombord . . .

Ångaren tog fart strax därpå och skar som en knif genom packisen. En half timme senare låg den midt i det hvita. månbelysta isfältet som ett svart spöke, och vinden drog ut dess becksvarta rök till ett långt tankstr äck mot land. Då och då kunde man af ett doft buller sluta till att den forcerade isen med framgång. Högt öfver stod Orions bälte på sned, och blänkfyren på båklandet blixtrade till för några ögonblick, så man kunde tro att hela apparaten råkat i brand.EN ISBLOKAD PÅ LEK.

Det hade varit en hel månads förberedande köld med några grader under fryspunkten, halfklar himmel och ett snölager, tunt som ett lakan. Den nakna jorden stack igenom det öfveralt, och vindarna hade yrt om snön och den lätta sanden på stränderna till ett gulbrunt puder. Insjön bakom brunnshuset och det innersta af de grundaste vikarna voro isbelagda och buro skridskogångare, men hafvet lät icke kölden sig stort bekomma. Det gick öppet, makligt och enfärgadt, utan tendens att frysa.

Någon dag före jul blef det kallare, en isande sydost blåste upp, och hafvet begynte plötsligt att släpa sig i matta, oljiga dyningar mot den gulhvita sandplagen utanför stadshotellet i Hangö. Längre ute gick sjön öfver klipporna i präktiga, spökhvita bränningar på gråsvart grund. Det var som hade sjöarna blifvit lama ju närmare land de kommo, skumkammarna försvunno, vågorna plattades ut, rörelsen blef trög, och det flöt som en olja från våg till våg i långa, lugna strimmor, ända en helkilometer ut från land. Oljan var issörjan, som bildades midt i vågsvallet.

För hvarje slag dyningen gjorde, murade den in ett nytt isskickt till de förra. Inom en half timme sträckte sig isbildningen redan tio famnar ut från land så stark, att den nära nog genast höll att beträdas. Innan skymningen låg halfva den stora bukten isbelagd, och dyningens dofva slag drogo sig alt längre utåt, medan sydoststormen tilltog i styrka. Isbildningen fortgick vidare under natten, vågslagen gjorde tjänst som murslefvar, och innan morgonen hade de murat färdig en skroflig, grågul-hvit isbrygga långt ut mot de yttre kobbarna, bakom hvilka den grofva hafssjön bände på i grönhvitt raseri, och där sökte isen fåfängt lista sig till öfver-välde. Den vroks upp i kristaller högt öfver klipporna och draperade dem i glittrande granna, hvita och nya vinterkläder, fantastiskt och nyckfullt.

Det var vinterisens första anlopp mot Hangö hamn, och den lyckades halft i sin blokad för en kort tid framåt, ehuru en stark ångare kunde bryta sig igenom isbandet utan svårighet.

Två veckor efteråt, några dagar fram på det nya året, hade vi firat ankomsten af en ny, präktig dansk ångare med en skarp sexa ombord i den rymliga aktersalongen. Den utmärkta danska maten och drycken, kaptenens älskvärdhet och den allmänna välstämningen öfver den nyöppnade vinterträden direkt på Danmark, hade förfört oss en smula. Vi hade hållit fosterländska tal och sväfvat vidt ut ikosmopolitiska betraktelser öfver en stor fredlig revolution, åstadkommen genom ökade kommunikationer och liflig samfärdsel folken emellan. Och att Finland nu ryckt ett stort steg närmare västerlandet och civilisationen kände vi alla på oss. Skulle framtidens stora förbrödring ske lika lätt som vår, den kvällen i aktersalongen på en dansk ångare, vill jag lofva att det tusenåriga riket icke länge låter vänta på sig.

Dagen efter, en härlig, blid solskensdag med vårlig vind från väster, gjorde vi en promenad efter frukosten, vi som inga kontorsbestyr hade. Den danske kaptenen gick i den sorglösaste annandags-stämning och ansåg, såsom född sangviniker, vintertrafikfrågan på Finland så godt som lyckligt löst genom denna hans första färd utan

äfventyr. Han fann Finlands vinterklimat mildt som Jyllands, och Januaridagen lade sig värkligen vinn om att föra honom bak ljuset. Man hade godt kunnat taga den för en dag i Mars.

Vi konstaterade, under den danske kaptenens jubel, från ett bärg i badhusparken att det fria, blåa vattnet utanför kobbarna gjort svårt intrång på isfältet innanför. Långa, bjärtblåa råkor löpte som ormar på kors och på tvärs genom den bländhvita isen. Längre ute voro de breda som band, och solen glittrade i de små, krusiga vågorna.

Höll man andan, kunde man höra ett svagt, klirrande ljud som af glas, hvilket bräcks, och en af oss, som kände Östersjöns vanor, ville gå vad påatt den inre fjärden ännu i dag skulle vara isfri ända till stranden. Vi logo tviflande och antogo vadet. Det var friskt och behagligt häruppe, och vi läto tiden gå. Om en stund observerade äfven vi andra att isen hade någonting underligt för sig. Råkorna blefvo alt bredare och i sunden mellan kobbarna såg man hela isfält på drift ut mot öppna sjön. Det svaga, klirrande ljudet förnams alt tydligare. I ett nu voro vi på benen, och om ett par minuter stodo vi nere vid stranden. Där skvalpade dyningen hörbart emot stenarna under istäcket. Isen höjdes och sänktes med den, och hela det döda, hvita fältet hade fått ett plötsligt lif.

Vi gingo ut på det. Det gungade under oss. Nästa sekund sprang en rämna upp rakt under våra fötter, och vi skingrades ofrivilligt som en hop skrämda får. Under oss arbetade det, skvalpade det, sjöd det. Inom två minuter var rämnan en half tum bred; en ny rämna sprang upp på tvären, och det lösa isstycket vaggade för dyningen. Vi sågo på hvarandra och tänkte på vadet.

På hemvägen bestego vi bärget ånyo. Halfva isfältet var i rörelse, man kunde tydligt urskilja det genom att taga ögonmärke mot kobbarna. Räm-norna löpte tätt som ådror i hvit marmor. Ett ensamt strömolns skugga dref blixtsnabbt öfver det hvita, och solen glittrade bländande och olidligt i de frigjorda småböljorna. Aldrig hade jag drömt om att ett vinterlandskap kunde få ett dylikt, sjudande lif.Vi skulle taga hemvägen vidare öfver badhusviken, men betänkte oss allvarsamt. Skulle vi våga det? Kör för det! — vi riskerade ju på sin höjd ett fotbad.

Så bar det af. Öfver en halftumsbreda rämnor, öfver entumsbreda, tvåtumsbreda, skuttade vi i väg. Det lefde och sjöd under oss. Helt andfådda nådde vi den motsatta stranden.

När vi en halftimme efteråt samlades till middag på hotellet, var badhusviken fri från is. Längre ute styrde otaliga isfält till sjös. Isblokaden hade varit en lek. En liten strömsättning och passande vind hade rensat Hangö redd och hamn på en förmiddag.EN ISBLOKAD PÅ ALLVAR.

Min orolige vän hafvet lade sig oförsiktigt ned och tog en lång lur en lugn Februarinatt. Morgonen därpå sof det ännu, sof hela dagen och därpå följande natten, och när det ändtligen vaknade och ville kasta täcket af sig, var det bundet därunder. Så långt man kunde se från land upptäckte man icke en rämna i dess glatta, speglande hölje.

Långt ute, en hel mil från land, arbetade sig en ångare långsamt ut genom den sega, nyfrusna isen och följdes med intresse af affärsmän, som hade del i lasten, och af andra dödlige, som icke hade del i någonting. Där inom det halft fördunstade, mörka skrofvet, hvars formlösa konturer vuxo genom något optiskt fenomen, och som tog sig helt fantastiskt ut mot den öde bakgrunden, funnos bland andra handelsvaror ett femtiotal emigranter, destinerade till Amerika. Men som ingen hade någon egentlig del i den lasten, och som den redan afkastat sin vinst genom biljettköpet, var man ganska likgiltig vis å vis den. Likväl gälde det mer än hälften af emigran-ternas förmögenhet, om de skulle tvingas köpa en ny dyr järnvägsbiljett öfver kontinenten, och om de icke helt enkelt föredrogo att stanna kvar i hemlandet öfver vintern.

Jag hade sett dem de föregående kvällarna fira det sista afskedet från fosterlandet med halsbrytande dans på kanten af Hangö mölja, inklämda mellan varubalarna på ena sidan och kajens två famnar djupa stup på den andra. De hade jämt och nätt rum att vända sig på den vådliga dansbanan, men där svängde karlarna om till piglockans toner ännu långt efter det lamporna tändts i den öppna hallen, och det obestämda skumrasket gjorde hvarje steg lifsfarligt. Två om två höllo de gråa, klumpiga vadmalsfigurerna hvarandra om lifvet, pipan dinglade i munnen, ansiktet smålog halffånigt och buteljen stack fram ur barmfickan. Bakom dem det mörka hafvet och nymånens skära. Groteskt och tragiskt på engång! Jag har sett illustrationer till „Morituri te salutant"; — tager

man bort all prakt, all stolt hållning, all skönhet från det romerska cirkusdramat och ersätter fanfarerna med harmonikans gnällande polkalåt, duger bilden, icke mindre storslagen i sin fattigdom, till en annan rubrik: „Morituri saltant“ — de som skola dö dansa för dig, o fädernesland! Ty femtio procent af de emigrerande hör man aldrig vidare af.

Ännu vid middagstiden stod rökpelaren från ångarens skorsten rakt upp i den frostklara luften, och det mörka skrofvets otydliga linier hade ickefördunstat mera. Man kunde med ett vant öga urskilja själfva skonertriggen. Det var klart och tydligt: — ångaren satt fast. Och när en ångare sitter fast i isen, är isen naturligtvis stark nog att bära en skridskolöpare.

Jag märkte snart att jag icke gjort den klyftiga konklusionen ensam. När jag med skridskorna gick ned till stranden, sväfvade redan tre eller fyra mörka silhouetter behagligt och mjukt långt ute på fjärdens jungfruligt obeträdda, stålgrå sängtäcke. Sedan skol-pojkstiderna har jag haft en passion för vidsträckta, nyfrusna fjärdar. Att vara den förste, som i deras blanka famn ristar in skridskons långa, skarpa krok-linier är min stora lidelse ännu i dag, och jag nästan sörjde, när jag såg de fina, knapt märkbara spåren, som mina föregångare lättsinnigt och bekymmerslöst lämnat efter sig.

Med god flit tog jag en gir längre österut, för att undvika den profanerade delen af fjärden, och där låg hafvet milsvidt framför mig, utan en skråma på sin blanka sköld. Det ligger någonting, som liknar sig till känslan af att flyga i en dylik ilfärd på stål öfver glanskis. Jag har inte flugit själf, men jag har drömt att jag gjort det, och jag har stigit upp i luftballong, däraf sluter jag till att känslan är densamma. Under mig ligger himlen lika djup, som den värkliga är hög ofvan mig, och i medelpunkten af de två omätliga halfsfärerna sväfvar jag fram lätt och vigt, utan ansträngning, med hvarje muskelspänd och hvarje nerv i värksamhet. Det är hänförande, helt enkelt!

Jag sträfvade utåt ångaren, som låg där i ett moln af sin egen rök, hvilken i vindstill an lägrat sig omkring den. Men det mörka isfältet var så vidt, de två gigantiska halfsfärernas tystnad så tryckande, och ensamheten så omätlig ju längre från land jag kom, att jag svängde om inåt stranden igen. Inför mig själf ursäktade jag mig med försiktighetsskäl, och sådana funnos flera till hands. Det hade bara behöft blåsa upp en västlig vind med stark strömsättning, och min situation hade aldrig blifvit odödliggjord. Men innerst var det den fega människans bäfvan för den stelnade, mörka och väldiga ensamheten, som vände mig om.

Följande dag hade det redan fallit litet snö öfver det stålblanka glatta, och ångaren med emigranterna lyckades med stor ansträngning arbeta sig in i en nödhamn mellan klippöarna västerut. Emigranterna själfva vände modstulna tillbaka till det karga fosterlandet, som icke engång velat släppa dem ifrån sig, och tecknade, en half mil från land, små svarta klungor mot det öde, vida, hvita.

Isen blef kvarliggande.

Några dagar efteråt blåste det upp till snöstorm, och samma kväll kom ett ilbud från båklandet, en mil utanför Hangö, att man från fyren observerat vinterpostångaren från Stockholm. Genom snön och den tilltagande skymningen hade man sett den någon mil västvart forcera packisen med framgång,och den kunde, enligt all beräkning, vara att inför-vänta påföljande dag. Den natten gick postångarens redare, — en af vårt oföretagsamma lands mest företagsamma män, — en oafbruten kretsgång mellan barometern, termometern och sin bädd. Båten hade full last och en mängd passagerare, bland dem högt uppsatte, inflytelserika personer. En natt i snöstorm bland packis utanför Hangö fyr, hade varit den sista för ett vanligt fartyg, men postångaren fördes med både skicklighet och tur och erfarenhet, och därför höll redaren modet uppe.

Så snart det ljusnade mellan snöflingorna, som fortfarande yrde ned, små, skarpa och fina som kristalliskt mjöl, svepte han sig in i en vargskinnspäls och åkte ut till fyren. Fram på förmiddagen fann äfven jag villigt ressällskap för att fara och taga postångarens isforcering i betraktande.

Om sommaren är den finska ytterskärgården ganska allvarsam med sin svarta och grå granit utan vegetation, om hösten ändå allvarsammare, när det eviga svallet drager hvita sorgkanter kring alt det svarta och grå, men hafvet har då lif åtminstone. Hämskast är den, när man om vintern åker ut öfver hvita, stelfrusna fjärdar utan ände,

genom landskap, som endast bära två färger: dödens hvita och svarta. Det är i och för sig förstelnande, äfven om vinden icke blåste skarp rakt igenom fäll och päls och öfver- och underkläder. Jag tog mig behöflig motion genom att som en hund springa långa stycken vid sidan af släden. Sist kommo vi fram till fyren,sedan vi lämnat slädarna och letat oss upp dit längs en igensnöad gångstig mellan bärgsknallarna, öfver hvilka vinden jagade snöyran ohäjdadt.

Men postångaren, för hvars skull vi kommit hit ut? Ja, af den syntes icke ett spår, huru vi än späjade från bärgsklackarna rundt omkring oss. Snöyran sopade lågt öfver marken och isen, men lämnade de högre luftlagren fullkomligt klara. Och likväl upptäckte vi ingenting. Hafvet låg långt utåt skrofligt som en gigantisk, insnöad åker, där man gått med en jätteharf. Västvart syntes ett bredt band svart vatten, sedan åter is. Men vid horisonten gick ett långt mörkt sträck halfva synkretsen rundt. Ingenstädes ett spår af postångaren. Det bläcksvarta vattnet mellan packisen kom mig att frysa vid blotta åsynen, och jag gaf en medlidsam tanke åt dem, som kanske nu i en öppen båt sträfvade att nå land mellan isfälten, eller släpade båten öfver den skrofliga öknen, sedan postångaren af isen drif-vits upp på någon klippa. Genomblåsta och styfva, med värk i händer och tår, trädde vi in hos fyrmästaren för att värma oss.

Framme i rummet, hopkrupen i en gungstol, med hufvudet i handen och blicken inåtvänd, satt postångarens redare. Han hade gärna bytt värmen och säkerheten och bekvämligheten mot en annan plats uppe på en kommandobrygga på en ångare, omgifven af is och grund, bara för att vara förvissad om dess öde. I sex timmar hade han fåfängt späjat efter den från fyrtornets lanternin med denbästa marinkikare, som en pariserfirma ännu levererat. Endast den skrofliga isöknen, enformig som en månkarta, och den breda svarta rännan, samt det smala sträcket rundt halfva horisonten. Icke en strimma rök mot det hvita, icke en mörk punkt, undantagande några sälar, som en half mil från land krupit upp på isen, där den tornat sig öfver ett undervattensgrund.

Ovissheten är en plåga, större än det hårdaste slag. Den är som tandvärk gent emot en operation. Den enerverar, den sticker, den kommer hjärnan att framfostra de omöjligaste sannolikheter och de sannolikaste omöjligheter. Den sätter alt hvad beräkning och hugskott kallas i en vild karuselldans, som åter tager vid där den slutade nyss. Ovissheten gör en handlingskraftig man svag som ett barn, den trasslar tankarnas härfva till en klump, som förståndet icke kan reda och som viljan icke förmår slita sönder. Ovissheten lamslår och gör idiot.

Redaren strök svetten ur sin dystra panna och försökte bli sällskapsmänniska igen, när vi trädde in. Han kände till sina medmänniskor, afunden och skadeglädjen, ty han var stadens förnämsta person, och han talade naturligt och intresseradt om alla detaljer, som lotsarna meddelat honom från gårdags-kvällen, då postångaren varit synlig. Han t. o. m. fördjupade sig med oss i gissningar om båtens öde, fast han tydligen gjort alt det där förut, väl hundrade gånger. Och han pointerade att postångaren var hela hans förmögenhet, hvilket kom dem, som

4kände till förhållandena att dölja ett litet tviflande löje. Men min sympati hade han hel och odelad, och det är väl det minsta en man i hans belägenhet förtjänade.

Han bjöd oss artigt och svårmodigt leende på ett glas glödgad punsch, skämtade belefvadt med sin olycka, och gaf sig i väg tillbaka till staden före oss, för att där fortsätta sin ovisshet, sina efterforskningar och räddningsförsök under fyra dagar, långa som lika många veckor, tils ändtligen det befriande telegrammet från Sverige kom, att postbåten äfven denna gång bestått profvet mot Östersjöisen och var i säkerhet med passagerare och last.

Den gången vardt isblokaden allvar. Sjöfarten förblef stängd i två månader, och den lilla staden där långt ute i Östersjön sjönk i dvala. Kontoren gjorde bokslut, och Finlands vinterhandel sökte säkrare vägar till utlandet, eller blefvo varorna liggande i väntan på öppet vatten.ISBRYTAREN.

Man talar om stora städers modegalenskap, om intressen eller personer, som i dem med ens kunna draga all uppmärksamhet till sig. Finland är i några fall en enda dylik stor stad, d. v. s. det Finland, som lefver, kämpar och söker sig framåt. Letar man i den periodiska prässen för våren 1889, skall man finna så godt som i hvarje nummer af de mera betydande tidningarna vintersjöfarten och Hangö stad omnämnd. Med rätt eller orätt hade

den blifvit brännpunkten i landets merkantila vinterlif, och om icke så mycket ännu i själfva det värkliga lif-vet, så åtminstone i alla nationalekonomiska hjärnor.

Den stagnerade sjöfarten lämnade millioner oförräntade i Hangös varumagasin eller i exportörernas egna förrådsrum, man kände öfveralt det trängande behofvet af en så regelbunden direkt vintertrafik på utlandet som möjligt, ty transporten rundt Finska viken genom S:t Petersburg decimerade vinsten i järnvägsfrakter och omlastningar, tullbehandling och andra trakasserier.Hela våren diskuterades möjligheterna enskildt och offentligt, och lilla Hangö yfdes öfver det stora intresse, som kom henne till del.

Summan af alt intresse, af alla diskussioner och beräkningar blef att staten beslöt beställa en egen isbrytare, men kallade först försökvis på nordens största isbrytare från Köpenhamn, för att öppna sjötrafiken till Hangö. Den köpenhamnska isbrytaren åtog sig värfvet att göra ett anfall mot våra „oöfver-stigliga naturhinder“, afgick från Köpenhamn en dag i förra hälften af April, och de dagar af spänning och väntan, som sedan följde, utgöra en stor epok icke endast i Hangö stads historie, utan möjligen i hela landets handelsannaler. Man behöfver endast kasta en blick på Finlands karta för att inse hvilken framskjuten geografisk och meteorologisk plats den lilla orten intager.

Efter två månaders paus stodo Hangö-kontori-sterna, som hvilat ut sina bläckiga fingrar, åter redo med pennan bak örat, färdiga att sätta hela världen i kolumner om det gälde. Det låg som elektricitet i luften, höga regeringsherrar gjorde besök, extra tåg förbereddes, tidningsreporters infunno sig, lotsarna stodo vid kikaren dagen i ända, brandvakterna i stadens brandtorn hade fått order att för ombytes skull späja utåt sjön, i hamnen fäjades vinterliggare och allting tenderade mot en krach, — den krach, som skulle höras, när det sista isbandet brast, som hållit landets millioner fängslade under två långa månader.I den soliga, vackra vårdagen sträckte sig Hangö-udd, med bara, bruna fläckar mellan tallarna och på sandstränderna, så långt ut i Östersjön som möjligt, för att räcka en välkomnande hand åt den danska gästen, hvilken ville våga försöket att bryta kärn-isen i trolldomskonsternas gamla land. Uppfattningarna om nyttan af hans mission voro ytterst olika. Från den mest hänförda entusiasm till en köld så isig som ingen vinters.

Poståvngaren hade, efter grundlig reparation i Stockholm, samtidigt upptagit sin trade, och man höll vad om han eller den danska isbrytaren skulle vara den första vid möljan. Tusen stridiga intressen lågo i luften, ty monopolet på vintertrafiken, som hittils legat i enskilda, företagsamma händer, skulle också brista med det sista isbandet. Konkurrensen, den fruktade och välsignelsebringande, hotade att bli fri som böljan själf, så snart möjligheten att hålla Hangö hamn öppen året om lofvade besanna sig. Man hyste på en del håll de mest öfverspända förhoppningar, på andra det djupaste förakt för isbrytaren. Den ena trodde på honom som på frälsaren, den andra smålog åt tanken att människo-funder skulle trotsa Guds egen ordning att Hangö hamn under strängare vintrar måste vara stängd. Sinnena voro i uppror, alla togo parti för eller mot, och om det gält, tror jag man med godt mod och fritt samvete farit i lufven på hvarandra för de båda goda sakernas skull.

Redan flera dagar hade den blåa strimman utan-för båklandet blänkt och svallat i Aprilsolskenet, men på redden och i hamnen låg isen alnstjock och bar lass, så tunga som hästar förmådde draga. Midt i spänningen spridde sig ett rykte att två ångare syntes i öppna sjön utanför båklandet.

Underrättelsen lopp som en stöt genom hela staden. Folk samlades i klungor i gathörnen, och från brandtornet kunde jag, jämte flera andra, genom den stora kikaren konstatera att ryktet sagt sant. Kikarens glas drog de för blotta ögat helt små mörka punkterna, hela mil närmare, och man såg två ångare tätt efter hvarandra, den främsta med en besynnerlig rigg, den senare af ordinärt lastbåts-utseende.

Det var „Brytaren“, och den efterföljande ångaren fick så godt som genast tillnamnet „Bäraren“, ty det kloka danska ångfartygsbolaget passade på att smugla med i isbrytarens rämna en hel efterlängtad skeppsladdning biandgods.

Efter att ha expedierat ett telegram till hufvud-staden om den stora händelsen, begåfvo vi oss välförsedda med festtillbehör, sex man starka i slädar ut till fyren, för att se isbrytarens kraftprof mot den inhemska isen.

Från klipporna på båklandet kunde vi i den fallande skymningen se de två fartygen skjuta god fart längs den fasta iskanten, sökande den svagaste punkten till attack. Tvänne lotsar hade, antingen det bar eller bröt, i isbåt måst gifva sig ut för att föra in dem, och att de kommit ombord, märktespå säkerheten i ångarenas kurs. All vidare observation blef svår, ty Aprilnatten föll på med passerande snömoln och dis.

Vi flyttade vår buffet från en bärgsskrefva in i fyrmästarens rum och läto en half timme gå, för att sedan kunna iakttaga framgången af forceringen, om disen lättade en smula. Vi lyckades också med en kikare upptäcka ångarena, och då voro de redan ett långt stycke inne i det fasta isfältet. Ett fint öra kunde godt uppfånga ett doft don långt, långt borta, men det var omöjligt att afgöra om det härrörde från isbrytaren eller från hafvet, som en svensk mil från oss bröt isen på eget bevåg, utan regeringens tillgöranden.

I den skumma, men ganska varma kvällen tömde vi våra glas för sambandet med Europa, hvilket nu representerades af de två otydliga, mörka förtätningarna därute i disen. Det kändes helt högtidligt, då vi voro de enda vitnena till denna den europeiska kulturens handräckning åt Finland, tvärs öfver Östersjön, som — enligt hvad man påstod — ännu denna tid var fyld af drifis och naturligtvis omöjlig att navigera. Och likväl lågo de två mörka bevisen på möjligheten där framför oss, något mer än en half mil från de yttersta klipporna. En helt fosterländsk och förhoppningsfull stämning fick makt med oss. Denna den moderna mekanikens kamp med isen var kanske af större betydelse för vårt land än någon annan kamp, som ännu stått på dess hvita drifvor. Det var befrielsen från fattigdomensoch köldens bojor, som kom till oss därute i form af tvänne svarta skeppsskrof. Vi firade människo-snillets seger öfver fördomen och den sega, isiga, finska naturen.

När vi gingo ned till slädarna, som väntade oss i lä om klipporna, flög samma tanke genom mig och min kamrat, — en affärsman och god vän till mig: vi skulle ut och möta fartygen och gå ombord! Vi skulle vara de första, som välkomnade de tappre danskarna, och jag skulle få ett utmärkt ämne till en tidningsartikel! Topp! — och vi sände den förvånade skjutskarlen efter de andra tillbaka till staden. Där skulle han endast säga att vi föredragit en promenad till fots framom åkningen. Hade man fått veta att vi gått utåt öppna sjön för att möta ångarna, midt i natten, under disig luft och snöbyar, försedda endast med paletåer och gummi-galoscher, skulle vår tillräknelighet blifvit starkt satt i fråga. I morgon skulle vi däremot öfverraska dem från isbrytarens däck, när den gjorde sitt segertåg in i hamnen.

Så styrde vi våra steg rakt utåt sjön, lysta af fyren, som blinkade förebrående efter oss. Vi passerade öfver de yttersta klipporna ute i hafsbandet, för att från höjden af dem bestämma vår kurs, som skulle skära isbrytarens ett stycke framom det ställe där den nu befann sig. De trettio till fyrtio fot höga klipporna voro öfverhöljda af glatt is och klättrandet öfver dem i mörkret blef vanskligt. Innan vi halft ofrivilligt hasade ned flera famnar medens utför den andra sidans brant, hunno vi göra vår isfälttågsplan. Man kunde redan se de färgade lyktorna glimma från fartygen, och vi begåfvo oss vidare för att möta dem, upplifvade af ansträngningen vid klättringen.

Vi hade gått rakt framåt ungefär en timme, då vi tyckte att vi gått långt nog i tillmötesgående. Luften hade klarnat en smula, och fyren, så väl som ångbåtslanternorna, lyste oss vår kurs. Vi hörde dånet af isbrytarens arbete alt tydligare, och för att inte onödigtvis riskera att bli förbigångna i mörkret inväntade vi fartygen, stående nära hvarandra med händerna i fickorna, stampande för kylan. Långt innan vi fingo se de tydliga konturerna af fartygen, trodde vi i mörkret att de voro oss in på lifvet, ty så brakade isen långa vägar framom dem. Vi blefvo ofrivilligt nervösa och oroliga till mods, när isen med en skarp knall och ett klirrande eko sköt en rämna midt emellan oss båda, och vi slöto oss till hvarandra i en obestämd känsla af rädsla för att vi på det lösa isstycket skulle drifva till sjös, då vi ju als icke visste huru långt vi hade kvar till det öppna vattnet. Midt under braket och bågnandet sågo vi plötsligen den mörka massan framför oss växa alldeles oproportionerligt, höja sig högt upp och komma alldeles tätt in på oss. Vi sprungo blixtsnabt långt åt sidan för att inte bli öfverkörda, men då blef den mörka massan återigen mindre, sjönk tillsammans, drog sig längre bort, och det döf-vande brakandet upphörde.Nästa gång det fantastiska skrofvet växte fram så oproportionerligt stort ur mörkret, medan isen skrek och klagade långa vägar omkring det, förklarades fenomenet för oss. Isbrytaren dref sig till mera än sin halfva längd upp på isen, sjönk igenom och dref upp sig på nytt, och för hvarje gång den dref sig upp, steg förskeppet

två eller tre famnar öfver isen. När skrofvet sjönk tillbaka i rännan för att taga ny ansats, låg fören helt normalt lågt som på en vanlig ångare.

Så ropade vi an båten, landgången sattes ut, vi stego ombord, och jag presenterade mig som tid-ningsreporter. Danskarna syntes en smula förvånade, som om de tagit miste på kurs och kommit till Amerika i stället för Finland. De undrade artigt öfver tidningsväsendets utveckling hos oss, då de en hel mil från land, midt i natten ute på ett öde isfält stötte på tidningsmän i pincenez, handskar och gummi-galoscher. Men vi slogo oss ned vid ett präktigt kvällsmål med kymmel och gamle Karlsberg öl, löste tungorna på kapten och manskap, och voro stolta öfver att vara de första, som välkomnade dem till Ultima Thule.

Jag författade min entusiastiska korrespondens vid kaffet, medan min vän pumpade kaptenen för mig. Bläckhornet fick jag hålla i, och skrifningen fick jag afbryta för hvarje gång vi gjorde ansats mot isen, så hela salongen darrade, lamporna klirrade och glasen dansade. Men kaptenen skrattade åt vår förvåning:— Det kallar man bryta is, sade han.

För hvarje sats gick det en god skeppslängd framåt, ofta mera, beroende på isens struktur. Tätt efter i rännan följde bäraren, och fortgick det så bra som hittils kunde vi vara framme vid möljan i god tid på morgonen. Men kl. 1/2 2 sprang ett propellerblad; — vår kärnis var ändå annat än den i Sundet. Klockan 4 begynte propelleraxeln snurra kring med otillåtlig ifver — de tre återstående bladen hade sprungit i ett. Där lågo vi, vinglösa i aktern!

Midt emellan fyren och hamnarmen, i det stora bländande isfältet, bildade de två danska fartygen en brokig, mylrande och arbetssam grupp under de vackra, vårliga påskdagarna, och till dem sällade sig poståugaren från Sverige, som gått in i deras ränna. Först på den tredje dagen lyckades man få en ny propeller insatt på isbrytaren, och under stormande jubel, öfverfyld af stadsbor, regeringsmedlemmar, tidningsmän och lustfarande, bröt sig den danske experimentatorn ändtligen segrande in till Hangö mölja,

Isen var bruten.EN RAMPONERAD FYR.

Med poståugaren hade det kommit hämska underrättelser från Bogskär, Finlands dyrbaraste, sydligaste och farligast posterade fyr. När poståugaren på sin första resa efter isblokaden anlöpte fyren för att lämna proviant och efterhöra tillståndet på dess isolerade, sex mil ute i hafvet belägna klippa, möttes den af ett gapande stort hål i fyrens järnbeklädnad och af de mest uppskakande skildringar af en storm, som öfvergått fyren för två månader sedan och ramponerat den, hvarpå hafvet frusit och fyrens besättning tillbringat sin vinterfångenskap i ovisshet och fruktan för hvad våren och de första stormarna skulle föra med sig. Ty hela den fasta byggnaden var skadad och skulle knappast motstå ett nytt angrepp af elementen.

Det slogs larm i tidningarna, lots- och fyrväsendet visade tendenser till energi, och en undsättnings-expedition utrustades de nödstadde till hjälp. Ombord på en liten lustjaktlik tullångare, som frusit in i Hangö östra hamn, — den enda kronoångare,som fans till hands nära öppet vatten, — stufvades spiror och plankor, intogs proviant och rustades allvarsamt. Den sträfve kaptenen gick omkring midt i oordningen och svor. Han var långtifrån smickrad öfver utmärkelsen att leda expeditionen, emedan hans båt var smäcker och liten och als icke lämpad för en dust med Finska vikens farliga och starka våris, som under de föregående dagarna i oöfver-skådliga massor drifvit västerut i öppna sjön utanför Hangö.

Han var ond för att han, som als icke lydde under lots- och fyrväsendet, utan tvärtom egnade sina tjänster åt protektionismen och tullväsendet, skulle beordras ut på en dylik arktisk expedition och riskera sin båt, sitt sjömansrykte och kanske sitt lif, om oturen så fogade. Han protesterade modigt och kraftigt och högljudt — i sitt skägg. Längre kommo protesterna aldrig. Han såg i dof vrede sin vackra speljakt fyllas med virke öfver relingarna, han bet ihop tänderna öfver de svarta värkstadsarbetarne, som släpade sotiga attiraljer ombord på hans fina däck, han snäste, han puttrade, han ilskades — och gjorde sig i ordning till affärden.

Men han gjorde ett bärgfast motstånd, när det gälde att gå ut på expeditionen ensam, och så beordrades vinterpoståugaren ätt underhjälpa expeditionen, lotsa den ut genom isen och icke lämna den ur sikte, innan den nått inom Bogskärs fyrs lysvidd. Utsikterna voro icke de gynsammaste, underrättelser hade ingått 0111 haverier,

som långt större och star-kare ångare gjort i vårisen, och den skarpa ostliga vinden dref som bäst hela Finska vikens väldiga ismassor västerut. Om fan värkligen ville taga folk, så borde han gjort det med kaptenen, ty aldrig har jag hört honom af någon bli ombedd därtill med innerligare öfvertygelse. Men kaptenen hade tydligen talat med den onde förut, och visste, att ju mera man bad honom, desto obenägnare skulle han visa sig att göra det man bad honom om.

Kvällen för postångarens afgång lågo vi — jag med — utanför piren af möljan med tullångare, ingeniörer, arbetare, kapten och alt, sedan vi sågat oss ut ur östra hamnen genom isen. Emigranterna dansade uppe på kanten af den höga hamnarmen sin vådliga afskedsdans, och vi voro tämligen nöjda att beslutet ändtligen var fattadt. Ombord funnos två ingeniörer, som skulle leda arbetena, och ingen bland oss lämnade något älskande, ömt kvinnohjärta i ångest bakom oss. Vi lämnade i stället en grof bogsertross till postångaren för att spara vår egen svaga gjutjärnspropeller till framtida stordåd, och lågo snart på släp efter den gamla vinterkämpen bland isstyckena i rännan, som den danska brytaren gjort. Det gick tämligen jämt med en liten törn då och då. Men när vi lämnat de sista klipporna bakom oss på höger hand, tog postångaren framför oss sin första allvarsamma törn och stannade. I sista ögonblicket hunno vi slå back och hindra den hotande kollisionen. Rännan var slut och drifisen tog vid.Vår tross var sprängd inom kort, postångaren forcerade drifisen ensam, och då dess kapten gifvit oss löfte att afhemta oss så snart han banat väg, lågo vi där fullkomligt hjälplösa, emedan vi ingen-ting gjorde för att hjälpa oss. Om en stund fingo vi en ny tross, som åter sprängdes, sedan vi fått några mindre skador förut. Kaptenens hållning var den passivaste finska hållning jag sett. Början af expeditionen var icke särdeles lofvande, vi kunde i mörkret icke bedöma huru bredt bandet af drifis var, men öppet, fritt vatten kunde ett vanligt öga icke upptäcka från däck. Vår vackra lustjakt passade värkligen illa i de omgifningarna, men natten var stjärnklar, vacker och ganska lugn, eljes hade vi säkert försökt arbeta oss tillbaka i hamn, sedan vi slutligen fingo äfven vindspelet ramponeradt vid den originela bogserturen. Det var så godt att vi icke vände om, då hade vi kanske fått det kinkigt.

Ty nästan i detsamma, likasom genom trolleri, öppnades framför oss en bred ränna svart vatten, som mynnade ut i något vidsträckt, ännu svartare, långt borta.

Postångaren kastade lös vår tross och gaf sig i väg förut. Våra skador reparerades lätt af värkstads-arbetarne, vi ökade ångtrycket, och snart sköt den smäckra jakten sin af smuglare fruktade tullsnoks-fart. Hafvet var ganska isfritt, endast här och hvar ett stort isfält att kringgå, och vi togo från akterdäck en sista öfverblick af den svarta, stjärnglittrande sjön, med stora, hvita fläckar, och kröpo till kojs.När jag den följande morgonen, utan att ha blifvit afbruten i min nattsömn af något som hälst äfventyr, stack hufvudet ut genom däckhyttens dörr, lågo Bogskären framför mig i det klaraste vårmorgonsolsken, hafvet var sommarblått och alldeles isfritt, samt så lugnt att det med lätthet tillät landsättning vid de kringbrusade klipporna. Vi voro snart framme vid det längst västerut belägna skäret, där fyren stod flaggande oss till ära och prydlig, sedd från denna sida. Ankaret gick, båtar sattes ut från fyren och från ångaren, och inom kort hade vi kommunikationen med land i gång. Däckslasten af plankor och spiror forslades lätt fram till klippan genom det ovanligt välvilliga vågsvallet, och om en stund stego vi själfva i land inne i den trånga bärgs-skrefvan med uthuggna trappsteg, som tjänar fyren till hamn. På det nedersta trappsteget stod välkomnande fyrmästaren själf, helt upprymd öfver vissheten att nu ändtligen ha sluppit den två och en half månad långa osäkerheten.

Under vägen upp till fyrens platform, kunde man ingenting upptäcka af den omtalade förödelsen, och vi blickade sökande omkring oss. Fyrmästaren bad oss vänta ett ögonblick, så skulle vi få se. Platformen som ligger omkring tjugu fot öfver hafs-ytan, har ursprungligen varit kringgärdad af ett bastant järnstaket, men sjöarna ha längesedan expedierat den leksaksgrannlåten. Några vridna stumpar af tumstjockt järn stå ännu kvar, afbrutna någon fot öfver grunden. Vi passerade en däfvertaf solidaste slag, inmurad i klippan öfver den lilla hamnen, tjänande som lyftkran för den, och det tre tums tjocka järnet var också krumböjdt af vågslagen. Vi började bereda oss på vidare öfverrask-ningar. På den solida, grundmurade platformen af granit och cement hade det ursprungligen varit af-sikt att uppföra en magasinsbyggnad, men den kom aldrig till utförande, ty första starka storm hade tagit hela härligheten med sig. Uppe på platformen behöfde vi endast taga några steg åt sidan söderut, för att se den

ramponerade delen af fyren i all sin storartade ödeläggelse.

Öfver det finhuggna, omsorgsfullt murade granit-subassementet af tolf till sexton fots höjd, var hela den yttre plåtväggen inböjd och söndersliten till en höjd af sextio, säger sextio, fot öfver hafsytan, och detta på en hel tredjedel af fyrens cirkelperiferi. I den vackra vårmorgonen, när hafvet glittrande och lekfullt spelade mot klipporna tjugu fot under en själf, kunde man omöjligt föreställa sig att all denna förödelse var samma soliga Östersjös värk. Hällre förutsatte man då en explosion, ty så våldsamt vridna, vrängda, uppslitna och sammangyttrade voro plåtar, stöd, sträfvor, nitar och balkonggolf. Men då man af fyrmästare och underfyrmästare blef öf-vertygad om att de tunga vågslagen värkligen nått den gigantiska höjden under stormen i Februari, förlåter man ofrivilligt fyrens byggmästare, att han aldrig tänkt sig möjligheten af ett dylikt vågornas raseri.Rundt kring fyren löper på femtio fots höjd en stark järnbalkong, dit båtarna hissas upp under oväder. Denna balkong var på den sydvästra sidan till en hel fjärdedel förstörd. Det genombrutna järn-golfvet var slaget i stycken, fragment hängde kvar här och hvar, men på flera famnars längd var det alldeles borta. Endast ledstångens öfversta räck af segt smidjärn fans kvar, och vridet i en fantastisk båge uppåt, liknade det ett gigantiskt frågetecken. Det är den sydvästra sidan, som varit utsatt, ty endast på denna sida har Östersjön utsträckning nog att drifva upp dylika förstörande oceansjöar ända från diinerna nere vid Stettinerhaff.

Efter ännu en blick på förödelsen utanpå och häpnad öfver Östersjöns våldsamhet, följde vi fyrmästaren in i tornet, för att se den inre förstörelsen och höra berättelsen om stormen från hans egen mun. Han beskref den med gester och förtydligande, tillhandsvarande exempel.

I medlet af Februari, den 13, sjönk barometern och man beredde sig på en vinterstorm af det vanliga slaget. Vinden kom från sydväst, och ökade under dagens lopp; båtarna voro längesedan den ena upphissad på sin plats på balkongen, och den andra indragen i subassementvåningen. Det lofvade bli en hård dust, om vinden icke ändrade riktning, ty barometern sjönk fortfarande. Stänket stod ända upp till lanterninen, men det var man van vid och ännu hade inga våldsammare vågslag skakat fyren. Framåt kvällen tilltog ovädret. Då och då lopp ensk åkning genom hela byggnaden, — en större sjö hade spolat öfver klippan, stött mot grundmuren och klyfts af dess fasta massa. Sådant hade också händt förut, och man oroade sig icke öfverhöfvan. Men när barometern ännu vid nattens inbrott sjönk, begynte fyrmästaren gå en orolig kretsgång i sitt runda rum uppe i femte våningen. Hvad skulle väl bli af detta?

Som ett svar på frågorna han gjorde sig följde en sjö, som skakade fyren starkare än de förra, man hörde ett väldigt dån, ett brakande, och så följde ett ögonblicks stillhet. En man kom upp till fyrmästaren och rapporterade att den ena båten blifvit bortsliten från sina däfvertar på balkongen, femtio fot öfver hafvet.

— Så, så! Det blir allvarsamt.

Tiden var inne för att man skulle gå till sängs, vakterna för natten voro ombytta, men fyrens enformiga dagordning gick för engång icke sin stadgade gång. Icke en af dess sex vinterfångar släckte lampan och drog täcket öfver hufvudet. Man väntade ofrivilligt på något oerhördt, man var i spänning och lyssnade nervöst till dånet utanför, som idkeligen tilltog. Skakningarna blefvo alt tätare och våldsammare, ansiktena blekare, man sökte sig närmare hvarandra, samlades sist i den gemensamma läsesalen, som var inrymd i fjärde våningen, och fyrmästaren tog fram bibeln. Men af läsningen vardt ingenting, ty redan blotta bruset af sjöarna och stormen öfverröstade en vanlig stämma,och nu kom därtill för hvarje ny våg ett döfvande dån af den yttre järnplåten, som buktades under anloppets styrka och åter spändes ut med en skräll som när man bucklar bottnen af ett ofantligt mäs-singsfat.

Situationen var förskräcklig. Byggnaden sviktade alt märkbarare och barometern föll. De sex fångarna, bland dem en kvinna, hustru till en bland fyrbetjäningen, voro beredda att hvilken stund som hälst sopas bort med hela sin järnbostad, bort öfver den kala klippan ned i Östersjön, som i ett hvitt skum kokade rundt omkring dem. Ängsliga blickar sökte hvarandra, men hade ingen tröst att gifva, dånet blef alt förfärligare, och enhvar anbefalde sig i Guds hand.

Då gjorde Östersjön, ursinnig öfver att ett järnskelett stod och trotsade dess raseri midt på dess egen tummelplats, lysande lugnt öfver all dess vrede, en sista dånande attack. Den samlade all sin kraft i en jättevåg, som först sög ut vattnet på flera famnars djup lofvart om fyren och blottade den svarta klippgrunden, där fyrens sken en sekund spelade öfver djup dit den aldrig nått förr, hemtade sig, sög ut vattnet än vidare, samlade sig och rullade i en väldig vattenlavin som ett skyfall fram öfver den taggiga klippbottnen, fram öfver skäret, fram öfver den konstgjorda cementplatformen, fram öfver den solida grundmuren högt upp emot järnbyggnaden. Plåten bågnade under dess tryck, stormen hördes ej längre för dånet, plåten bågnade djupare inåt — och svek.Med en enda skräl l sprängdes alla dörrar i fyren upp för lufttrycket, fyrlampan innanför linserna högt uppe i lanterninen flammade till och var nära. att slockna, och i samlingsrummet stirrade sex blekai ansikten ut genom den uppbrutna dörren. Men, störtsjön gick i segerjubel genom korridorer och> vindeltrappor i de nedersta våningarna, vräkte in i köket i andra våningen, tog alt dess innehåll huller om buller med i sin vilda hvirfveldans, rusade utför trappan ned i den första magasinsvåningen, och tumlade ut genom den understa järndörren i det fria, förande med sig proviant, ved, möbel, köksattiraljer, klädespersedlar, i en enda brusande vefva. Skakningen var så stark, att bohagen rubbades i de öfre våningarna och att en del reservvikter till fyrapparatens urvärk kastades ned från sin plats uppe på en kamin i våningen under lanterninen.

I samlingsrummet fattade man ofrivilligt hvarandras händer, höll andan tillbaka och väntade att allting skulle ramla. Men då det blef en kort paus efter det värsta anloppet, vaknade självbevarelse-instinkten med ens, och man beslöt flykta ned i den grundmurade källaren. På vägen dit ner genom vindeltrappans korridorer såg man förödelsen och gaf en förskrämd tanke åt morgondagen, om man skulle upplefva den. Sötvattenkärlen i magasinsvåningen voro sönderslagna, proviantförråden lågo färdiga att spolas bort af nästa våg, som kunde komma hvilket ögonblick som hälst, och det fans intet hopp om att rädda någonting, om icke stormenaftog. När man genom en liten sönderbruten lucka i magasinsgolfvet kom ned i källaren, stod det iskalla hafsvattnet fyra fot högt där.

Det fans de, som i förskräckelsen och ångesten voro färdiga att tillbringa natten stående till axlarna i vattnet, men de förnuftigaste fingo öfvertaget. Skulle man engång dö, så skulle man dö modigare, och icke dränkas som råttor i en fälla!

Det blef ett beslut öfver hela laget, — ingen opponerade sig. Självbeherskningen kom igen och satte reda i tankarna, som ångesten kastat om hvarandra. Det första som det gälde, var att rädda proviant- och vedförråden. Ännu medan den lilla fyrbesättningen stod rådvill där nere, följde en ny störtsjö, sköljde in genom breschen, hvirflade om bland bohag och förråder, genomdränkte alla med kallt vatten och nyktrade till dem än yttermera. Midt under dånet och braket af den sönderslitna plåten, rakt genom de isande sjöarna, som altemel-lanåt tumlade utför trapporna, fortgick räddningsarbetet jämt och lugnt. Rädda hvad som räddas kan, var lösen. Alla visste att den andra lösen: rädde sig den som kan! icke dugde. Ty ingen enskild kunde rädda sig. Antingen alla eller ingen,

— voilå tout!

När fyrmästaren härnäst fann ett ögonblicks tid att springa till sitt rum och rådfråga barometern, hade den stigit. Det budskapet satte dubbelt lif i ansträngningarna. Vågslagen kommo mindre täta, mindre fruktansvärda, det föreföll nästan som tyst,trots stormens och bränningarnas fortsatta dån. Östersjön hade icke segrat denna gång, de sjöar som då och då slogo in i fyren voro svagare, och bärgningsarbetet af proviant och ved gick lättare. Man kom underfund med att man kanske hade vedförrådet och slumpen att tacka för sin räddning, ty det hade varit stufvadt fast och kompakt i korridoren mellan den yttre järnplåten och den inre stockstommen, just på det för sjöarna mest utsatta stället, och hade därigenom gifvit den tunna plåten ett kraftigt stöd.

När stormen lagt sig än mera, tog man en öfverblick af skadorna. Öfveralt i de nedersta våningarna hade hafvet sköflat förfärligt. At sydväst voro korridorgolfven ända upp i tredje våningen sönderbrutna, magasinsvåningen hade spolats fullkomligt ren, om man icke med fara för lif och lemmar burit större delen af dess innehåll högre upp. I köksvåningen, — den andra — stod en tung mortel högt uppe på en hylla, fyld med saltvatten. I samma vånings korridor flyttades en stor brandpump flera famnar från sin plats och sönderslogs. Korridorgolfvet i tredje

våningen var uppbrutet, balkongen utanför borta och fönsterbågarna af järn inslagna. På ett hår när hade vindeltrappan af järn, ehuru belägen norrut, brutits sönder, och då skulle bärgningsarbetet blifvit afbrutet. I de öfversta våningarna var alt i sin ordning.

Man somnade in framåt morgonen, för att vakna och se hafvet fruset så långt ögat nådde. Nu insågman hvad godt kallblodigheten i går haft med sig. Sötvattenförrådet var det klent beställt med, men veden hade man räddat likasom provianten, och hade man ved kunde man af snön och isen smälta sig dricksvatten så mycket man ville. Och man begynte se framtiden an med nytt hopp.

I två månader satt fyrbesättningen fången i sitt ramponerade järntorn, utan att någon medmänniska visste något om deras öde. De närmaste grannarna funnos på sex svenska mils afstånd, och fyrmästaren gaf engång vika för besättningens yrkanden, lät två man gå ut med den andra båten, som räddats i ma-gasinsvåningen och önskade dem all framgång i att bringa bud till land. Om tolf timmar kommo de igen uppgifna af trötthet. Det var omöjligt att på tumanhand släpa en båt öfver den skrofliga packisen. Flere man tillät fyrmästaren icke att aflägsna sig från fyren, — det stred emot reglementet. Båten var återigen för liten att bära alla sex, om isen skulle svika, fyrmästaren yrkade på att man som hjältar skulle stanna kvar på sin post, efter nu det värsta engång var öfver, och så stannade man.

Man motsåg likväl öppet vatten med oro, då ju ingen visste om fyren skulle stå bi med yttermera en storm. Men i dag, sedan vi kommit, var alt på rätt, nu var man räddad, och nu hade man stått sig som karlar egnar och anstår. Fyrmästaren räckte oss helt rörd sin hand och vi tryckte den alla.

Under vår vandring i det inre af fyren kunde vi göra oss en fullkomligt klar bild af situationen.Fyrmästaren hade icke öfverdrifvit, — allting gaf tydliga vittnesmål om sanningen. Vi skrefvo in våra namn i fyrens journal, lyssnade ännu till några detaljer och bjödo fyrmästaren på middag ombord. På eftermiddagen, medan ingeniörerna gjorde mätningar, tecknade jag på fri hand af den ramponerade fyren, sådan den såg ut från sydväst. Vi lämnade fyrbesättningen en gratifikation från regeringen, obetydlig i våra ögon, men stor nog i deras. En regering får ju inte slösa, så länge det fins fullt upp med folk, som vill sätta lifvet till för en mark om dagen.

Vi skildes från fyrmästaren med ett hjärtligt handslag. Där ute i ensamheten på den ödsliga klippan, blir man på en dag bättre vänner än på tio år i en stad.

Befriad från sin oviga däckslast och sina värkstadsarbetare, ilade den smäckra tulljakten som en fågel utåt Ålands haf. Högt uppe från lanterninens balustrad hälsade oss fyrmästaren tre gånger med ryska flaggan. Ännu en hel timme efteråt sågo vi i den skymmande vårnatten fyren blinka vänligt efter oss. Vår kapten hade fått igen sitt goda humör, expeditionen hade lyckats, och vi skulle väl utan hinder lägga till vid Skeppsholmen i Stockholm tidigt i morgon, för att göra upp de fullständiga reparationsarbetena med en svensk firma.

Dagen därpå vandrade jag omkring midt i civilisationen, och hade endast ett blekt minne kvaraf ett trångt hål i ett magasinsgolf och en skara ångestfulla män, som valde mellan att dränkas som råttor i en fälla eller sköljas bort af Östersjöns raseri. EN KARRIAREN KARRIÄR.

I Abo blef man mycket förvånad, när den världsberömda sångerskan madame Corso på sin konsert leddes fram till flygeln och ackompagnerades af en ung man, som icke var stadens publik fullkomligt främmande. Man hade läst hans namn i annonserna och på programmen, men ingen hade fallit på den idén att det kunde tillhöra en landsman eller en person, som nära nog var hemma härifrån. Och dock var det så.

Han var född någonstans i närheten af staden af ganska fattiga föräldrar, båda döda numera, hade vid helt unga år blifvit sänd till välvilliga släktingar i S:t Petersburg och fått sin uppfostran där. För omkring ett halft decennium sedan hade han återkommit till födelsebygden som ett lofvande pianistämne, hade utmärkta betyg från pianolärare i S:t Petersburg och sökte efter en mäcenat för fortsättandet af sina musikaliska studier. Men ingen kände honom, hans sätt var tillbakadraget och anspråkslöst, och han fann ingen sådan. Därför gran-skade man nu med dubbel nyfikenhet den unge mannen, som det Oaktadt hade kommit så långt upp i konstnärsvärlden, att han följde med madame Corso på hennes tournéer.

Han tog nära nog lika stor part af det allmänna intresset som madame Corso själf. Man gjorde i salongen sina slutsatser om hans karriär och hviskade dem sin granne i örat. Vacker var han egentligen icke, men det som genast föll en i ögonen var hans ytterst vårdade, distinguerade yttre. Als icke den hårfagra, tyska pianisttypen, hällre då en engelsk sportsman. Hans sätt att slå sig ned vid instrumentet och hans grepp på det, voro alldeles fria från den vanliga, nervösa, knyckande hufvud- arm- och bålplastiken; han slog an klaviaturet så muskulöst och lugnt som om han tyglat en häst på en kapp-ränningsbana och lika kraftigt. Men skulle de det, flögo hans fingrar i kapp med de silfverklara löpningarna ur divans solitärprydda hals, mjuka, elastiska, säkra, utan att man märkte på hans stela hållning att han ansträngde sig det ringaste.

Han spelade ett par soli till programfyllnad, måttfullt och musikaliskt, utan prål, utan geni. Men publiken slog sig lös och hyllade honom i två ihållande, långa applåder. Han tog emot dem långsamt och bugande, med en måttfull värdighet utan like.

Man hade förgäfves å stadsbornas vägnar inbjudit madame Corso till en supé efter konserten; hon brukade mest afslå alla inbjudningar på sina resor. Då höll man till godo med att bjuda hennespianist, efter han nu på sätt och vis var ett stadsbarn. Men äfven han afslog inbjudningen taktfullt och förbindligt, utan att uppgifva närmare skäl.

En af stadens eleganta herrar, som rest mycket utomlands och haft den äran att en gång förut bli presenterad för madame Corso, beslöt då försöka hvad han förmådde privatim. Han skickade in sitt visitkort, blef emottagen och kom om en stund ut igen med strålande förnöjelse öfver sina världsmans-later. Madame Corso hade lofvat som enskild grace mot honom att deltaga i en helt liten, enkel, privat supé, endast man stälde så till att stadsborna ej finge veta af hennes oartighet, och med det uttryckliga vilkor att inga fruntimmer komme med — dem tålde hon icke.

En half timme därefter steg hon in i hotellets elegantaste rum, där man i hast anordnat en liten finfin supé. Hon höll sin pianists arm hela tiden medan man presenterade för henne de sju eller åtta deltagarne, och hon tycktes vara vid briljant lynne.

Divan hade ej brytt sig om att byta ut sin kon-serttoilett mot en enklare; — alt bråk med klädsel tråkade ut henne. Hon kom i bländande hvitt siden, tjockt som damast och frasande i kapp med pärl-garnityret, där det droppade ned sitt öfversvall i veck och plisséer. Så slog hon sig ned vid bordet, och gaskronan bröt sitt dämpade ljus i en sådan rikedom diamanter och ädelstensagraffer på hennes toilett och bara armar, att alla, med undantag af världsmannen, sutto en smula bländade of hennesprakt. Likasom om hon njutit af intrycket, hon framkallade, lekte hon med sin stora solitär kring halsen, klar som en ofantlig vattendroppe, och lät den vaggande blixtra af och an i sin halfmånformiga guldinfattning öfver det hvita hullet. Hennes fingrar smögo sig långa och utsökt väl formade nästan ly-stet kring den facetterade stenen, som i värde uppvägde halfva hotellet. Supén serverades i detsamma, och divan glömde solitären för rådjursteken, tryffeln och hotellets bästa Margaux.

Den barnsligt uppsluppna konstnärssjälen kröp småningom fram ur sitt furstliga siden- och ädelstens omhölje. Hon var vid glänsande lynne och hennes fenomenelt vackra organ dominerade vid bordet. Det var som om hon roat sig att håna sin stela prakt genom ett lustigt själfsvåld, som skriade mot det tjocka sidenet och kom hennes briljanter att bryta ljuset lifligt, likasom hade hon kunnat gjuta sitt goda lynne i dem.

Det lilla sällskapet var förtjust, och frispråkigheten begynte vinna terräng efter divans exempel. Endast pianisten satt oberörd som det tycktes, måttfull, förbindlig, men med ett vänligt uttryck i ansiktet, som hade han roat sig åt småbarns lekar.

Då föll den första frågan angående honom, och alla spärrade nyfiket öronen. Betecknande nog ställdes den till divan, icke till honom själf, och hon tog upp den med sitt soligaste löje.

— Hvarför frågar ni inte honom själf? Hvarför? Ja, inte sant, man har inte lust att fråga ho-nom om någonting. Det är som anade man på förhand att han inte skulle svara upplysande. Det är den mest förbehållsamma människa jag sett, och därför sätter jag värde på honom.

Under hennes ord stod pianisten och såg likgiltigt på henne som hade hon talat om en helt främmande person,

endast innerst i hans ögonvinklar satt skälmen på lur. Han mötte i allmänhet ogärna de blickar, som riktades på honom. Det var ingenting att förundra sig öfver, ty fick man engång fatt i hans blick, kunde man ej nog förundra sig öfver dess skygga, nästan ängsliga uttryck, hvilket kontrasterade så skarpt mot hans öfriga lugna och di-stinguerade person.

— Äro alla edra landsmän sådana, fortsatte divan, så är ni den slugaste nation som fins. Tänk bara. . .

Men just när hon skulle till och fortsätta, kastade hon en plötslig, vädjande blick på pianisten och höll inne med sitt ordsvall.

— Nej, han vill inte jag skämtar med honom, slöt hon och fuktade läpparna i sitt glas. Men sällskapet hade fått sin nyfikenhet retad och bad henne med en mun fortsätta. När det icke hjälpte, vände sig världsmannen slutligen till pianisten och bad honom tillåta madame omtala sin bekantskap med honom, ty han såg ju huru god lust hon hade.

— Meinetwegen, var pianistens tyska svar.

Madame Corso såg ännu engång forskande på

honom, och fann troligen att han var vid lynne, ty

6hon knackade ifrigt i tallriken med sin gaffel och gaf sig på sitt oefterhärmliga, sprittande och komiska vis att berätta:

— När jag ser människor för första gången, brukar jag i allmänhet inte tycka om dem — ja, ja, förlåt mina herrar, men så gör jag. Det fordrades jag såg honom sex gånger, innan jag försonade mig med monsieur här bredvid mig. Han såg mig alldeles för vårdad ut för att vara konstnär, isynnerhet musiker. En konstnär bör se ut som en människa, inte som en diplomat. Men han ser ut som en diplomat, — se bara på honom, mina herrar, och medgif att han ser ut som en diplomat! Men han är inte diplomat ett dugg, lika litet som han är distinguerad. Han är ett stort, blygt barn, mina herrar, — det är hvad han är!

Han kom till mig, den sjätte gången jag såg honom, med en komposition, som han gjort, och han såg så ängslig ut — bara i ögonen, förstås — att jag måste skratta åt honom. Då log han med, och sen dess ha vi varit bekanta. Jag tycker om dylika stora barn, som man inte kan se utan att skratta, och när man skrattar åt dem skratta de själfva med, och det är det allra roligaste. Ni kan kanske tro jag blef kär i honom, — nej, det blef jag inte, och det är jag inte ännu, men jag satte honom ned och spela för mig, och då såg jag att han också hade talang. Ingen stor och självständig talang, men en förträfflig ackompagnerande talang till en annan större.Det låter egenkärt hvad jag säger, men jag är värkligen egenkär. Hela världen vill att jag skall vara det, och det är inte häller så obehagligt, när man alltid kan tillfredsställa sin egenkärlek . . . Och så kan jag skämta både med min egenkärlek och med andras .. .!

Nå ja — altså ... hvar var jag igen? Vid vår bekantskap! Altså: — jag bad honom ackompag-nera mig på en privat soiré några kvällar därefter, och han ackompagnerade mig utmärkt. Men hvad mera var, jag såg att folk fick respekt för honom, han förde sig som en gentleman och als inte som en pianist. Jag talar illa om skrået, ser ni, ty jag känner det. Jag känner alla de slag herrar piano-öfverflyglare, som världen beundrar, men jag beundrar dem inte als. Jag känner deras fåfänga, deras afundsjuka, deras småsinne, deras narraktighet och deras opålitlighet. Jag har brutit med tio musiker, som följt mig på mina resor, ty de blefvo besvärliga. De hade talang, gudbevars, men den behöfde jag inte. De kunde gärna för mig resa ensamma med sin talang, jag behöfver ingen annan talang på mina konserter än min egen. Det är inte meningen med en sångerskas konsertprogram, att pianistens solo-numror öfverglänsa hennes, — tvärtom!

Och så gjorde de sådant väsen af sig. Jag har ännu aldrig fått fatt i en pianist, som kan föra sig som folk — utom pianisten här. Man tror att han är en engelsk lord, och det har jag också varit frestad att tro i början. Aldrig ett ord förmycket, aldrig en taktlöshet. Var god ochgif akt på hans min! — Kan man inte tro att det nu är fråga om Sarah Bernhard, i stället för om honom själf? Ingenting rör honom — så att man ser det

— ingenting! Jag ångrar mig nästan att jag sade han var ett barn, han är ändå diplomat, — en musikalisk diplomat, som kommer att sluta såsom föreståndare för konservatoriet i Petersburg. Bara han ville det. Men jag vet inte als hvad han vill. Vi ha rest tillsammans snart i ett halft år, och jag känner inte en enda hans önskan. Det kan göra mig nervös emellanåt, men oftast gör det mig godt. Det är roligt att ha en person i sin närhet, som man inte kan pumpa läns.

Och så får jag skämta med honom så mycket mig lyster, utan att han spelar sårad, gör tragiska miner eller ställer till dramatiska scener. Han bryr sig inte stort om hela världen, han är filosof. ..

När madame Corso ett ögonblick afbröt sin ordström, tog hennes pianist lugnt fram sitt ur, såg på det och framkastade:

— Är det nog nu?

Sällskapet brast i skratt, men madame Corso steg hastigt upp från bordet med sitt finaste leende, slog upp sin solfjäder, tog sin pianists arm och sade:

— Nu har jag presenterat honom för er, mina herrar. Tack för en treflig kväll! — Vi resa ännu i natt med båten.

Hon gaf sina fingerspetsar åt världsmannen attkyssas, medan de öfriga bugade sig på afstånd som ax för en vindfläkt.

Därpå frasade hennes hvita siden ut genom dörren, och hennes juveler blinkade ett sista ögonblick till afsked. Vid hennes sida gick pianisten måttfull som alltid, elegant och med god hållning, medan han med chapeau-claquen viftade ett tack och försvann i tamburen. I SLUTET

AF

SMEKMÅNADENI SLUTET AF SMEKMÅNADEN.

Idel tysta, talande tårar, ymniga som kvinnohjärtats känslor. Icke ett ord fans, som kunnat förmå dem att stanna. Hon grät häjdlöst och enfaldigt som ett barn, helt olikt den hysteriska gråt han förut var van vid.

Han hade fåfängt uttömt hela sitt stora, under långa förlofningsår oerhördt riktade förråd af smekord. De ömmaste namn, som aldrig förut felat i värkan, de vackraste tankar inlindade i ord, mjuka som silkesvadd, bragte honom blott en stum, förebrående blick ur de vackra, förgråtna ögonen.

Han började tröttna.

Hvad hade då egentligen händt? Naturligtvis ingenting! Hon hade ledsamt, det var hela saken, men det medgaf hon icke. Hon skylde sin misstämning på förkylning, på vädret, på Gud och hela världen, och slutligen hittade hon en antaglig orsak i en tung modern roman, som hon nyss läst. Deras eftermiddag hade börjat under de lyckligaste järtecken. Lilla frun satt hopkrupen i soffhörnet i sin allra ömmaste smekstämning, barn-slig och kokett. Ett litet förtroligt samtal lofvade redan gry, när hon helt plötsligt kastade om, lutade sig bakut med en mycket trött gest och brast i gråt. Först sakta snyftande, tungsint som höstregn i af-löfvad småskog, sedan häftigare, tils hon slutligen häjdlöst gaf sina tårar lopp. Den smärta gestalten formligen skälfde under trycket af de tröstlösa tankarna, som hon då och då mellan snyftningarna gaf luft i afbrutna meningar. Och så fann hon slutligen på den förfärliga moderna romanen:

— Det är ju ingenting .. . altihop bara ingenting! Hela min kärlek, hela vår lycka ingenting!

— Hur kan du säga så, invände mannen förebrående.

o

— Ah, — det vet du mycket bra. Du vet det längesedan och mycket klarare än jag!.. . Har du inte själf sagt att allting i den där rysliga boken är sant. .. sant till punkt och prick?... Har du inte . .. ?

— Men, kära Alma, — att du kan taga dig så illa af det! Och han försökte smeksamt och innerligt, med en liten smula våld på sig själf, att draga henne till sig, men hon lösgjorde sig nästan häftigt och fortsatte:

— Ja, det är sant. Jag känner det, jag vet det... Vi ha aldrig älskat hvarandra, det var bara inbillning... barnslig inbillning altihop!

— Alma!

Men lilla fru Alma kastade sig så häftigt bakut i soffan att hennes hand rycktes ur hans, och armen blef hängande öfver karmen hjälplöst och rörande.— Det är ju jag själf.. . jag själf. . . den där stackars kvinnan där i boken, som inte kan älska sin man, och som faller honom till last, så att han slutligen vämjes vid henne. Det är ju jag själf...!

Hon nästan kväfdes af snyftningar. Han satt där ganska rådvill och lät handen glida genom hakskägget. I det hela taget hade hon inte fullkomligt orätt Hade han inte väntat något helt annat af henne? Hade han inte trott att hon alltid skulle hafva ett naivt, gladt och lugnande ord till hands för honom, när han trött och nervös kom hem från sitt arbete och blef sittande hos henne om kvällarna? Han hade hoppats det trots alla erfarenheter han i andra hand hade om äktenskapet, ty Alma var inte som andra kvinnor. Hon skulle nog finna på sysselsättning åt sig, som skulle hålla hennes sinne i jämvikt. Och huru hade han ej i stället fått anstränga sig till det yttersta för att följa med denna halft hysteriska, oklara kvinnonatur och undvika att såra dess utomordentligt utvecklade känslighet! Då kände han sig med ens utmanande kall.

— Ja, du har rätt, Alma, det som står där i boken är sant, — fullkomligt sant. Vore du lugn, skulle jag förmå dig att fatta det riktiga sammanhanget, hvarför det går så som i boken, men nu hvarken vill eller kan du fatta det.

Intet svar.

— Du skulle se att det är omgifningarna, luften i hvilken man lefver, som danar människorna, atthvarje liten rörelse i din själ har sin förklaring i det förflutna och i dina intryck under barndomen.

— Hvad rör det mig .. . ?

— Du skulle lära dig att lyckan inte är något yttre, som kommer och går, utan att hvarje stund af värklig lycka, som man har, är en följd af ett förädlingsarbete på en själf, och huru man endast genom det kan .. .

Det ringde.

Lilla frun störtade upp, kastade en förskrämd blick i trymån, på sin oordnade toalett och på sina röda ögon och skyndade in i sofrummet bredvid.

— Stig in, persvaderade mannen. Det var en ung vän i huset, gärna och ofta sedd i hvardagsrummet.

— Sitt ner, min hustru kommer genast.

— Tack, jag har bara en liten stund på mig, så skall jag ut igen .. .

— Ah, du kan nog stanna. Jag har inte på länge fått en toddy, och nu måste du hålla oss sällskap.

Om en liten stund kom lilla frun in. Hon hade en bjärtröd duk kastad om axlarna, hvilken värkli-gen mildrade den röda färgen kring de svullna ögonen.

— Nej, hvad det var snält af er att komma just i kväll! mottog hon vännen. —Min man behöfver så väl något annat sällskap, än sin litet enfaldiga hustrus. Hon blir nog litet tröttsam för honom i längden. Och jag vill inte häller låta honom gåensam ut i staden och roa sig, det passar sig inte för nygift folk. Man skall säga att vi lefva olyckligt.

— Hvem skulle tro att han ville lämna er ensam en kväll, vidtog vännen artigt, med half malis.

— Hm! Ni har ännu inte försökt dylikt. Gift er bara, så får ni se ...!

I stället för att svara tog vännen ihop med sitt egentliga ärende att berätta om konsul Flincks förlofning med gamla enkefru Sandman. Ah, ett sådant parti! Var karlen då från sina sinnen, ty han borde ju veta att hennes rikedomar ströko med i Jernbergska konkursen. Det var i sanning riktigt skönt för lilla frun att släppa de stackars trötta och utpinade tankarna in på gamla, välkända betesmarker igen. I stället för att famla i den förfärliga

tomheten, som den orimliga boken lämnat efter sig, — den boken som hennes egen man gifvit henne och som han så mycket berömt, — kunde hon nu åter finna sig nöjd och trygg i sin gamla, nätta värld bland idel hyggliga och snälla människor, som hon kände, och hvilka icke hade så ofantligt stora karaktärer och djupa fordringar på lifvet. Och hon svarade förtrollande naivt och lustigt, med en suck af öfverståndna tårar i rösten, på hvarje meddelande af vännen.

Mannen drack sin toddy i något djupa drag och gjorde som vanligt små satiriska hugg och anmärkningar. Man var van därvid och observerade icke att han var mera bitande än i hvardagslag.Ingenting är häller onyttigare än att vara spirituel bland människor, som man dagligen umgås med, ty skärpan mister bland dem sin udd. Man brukar nu engång för alla tala så. Och mannen slösade inte häller sin uddighet, han var fåmäld i det hela taget, och det var också hans vana.

Lilla frun hade ofta förut undrat öfver sin mans likgiltighet i sällskap, men nu undrade hon icke längre. Han förstod ju icke det minsta af det angenäma i ett hyggligt sällskapslif, och så underskattade han sina medmänniskor alldeles förfärligt. Precis som om han varit för mer än de, för att han var högmodig och egenkär och inbilsk!

Hon öfversvämmade vännen med små älskvärdheter. Hennes ögon tindrade mellan de svullna ögonlocken och skvallrade om en hemlig sorg, som försvunnit för vännens bemödanden. Hon rörde om en ny toddy åt honom, och läppjade själf på brygden med hans tesked. Det såg så innerligt självs-våldigt och intimt ut.

— Vill du inte brygga också mig ett glas, Alma? frågade mannen.

— Ah, jag trodde du inte skulle dricka mer, du brukar ju det aldrig.

— I godt sällskap glömmer man goda föresatser, envisades han, men lilla frun hörde icke på det, ty hon gjorde just nu med vännen utkastet till ett konstnärslotteri med tablåer och dans. Och hon förlorade sig i tankarna i en hvirfvel af nöjen och tillfredsstäld fåfänga och i ett ljust mylrande ochelegant litet perspektiv, som doftade parfym och ekade gardesmusik.

— Skål, du ser så ointresserad ut! Det var vännen, som gjorde den anmärkningen till den äkta mannen.

Åh ja, det var sant nog att det funnits ting i världen, som intresserat honom mera, än Helsing-forsgalanteri.

— Bry er inte om honom, vårdslösades lilla frun, — han är inte vid lynne i kväll. Han tänker på människans utveckling oberoende af förhållandena .. .!

— Du gör mig orätt, Alma, sade mannen i sin allra mest gäckande och tragiska ton.

— Nej, det näns jag visst inte, svarade hon näbbigt med yttersta läppspetsarna, och mannen makade beskedligt minspelet i sitt ansikte att uttrycka ett större intresse, — men det blef ett mycket re-signeradt intresse.

Lilla frun nådde höjdpunkten af söthet och nätt själfsvåld, när hon i tamburen hjälpte vännen med hans öfverrock och handskar, eftersom han var omöjlig att få behålla kvar öfver téet. Mannen drog också helt lugnt sin öfverrock på, kyste sin hustru pliktmässigt och sade:

— Jag kommer hem om några timmar.

Lilla frun gjorde ej en half invändning. När de kommit ned på gatan, sade vännen öppenhjärtadt:

— Du har ändå en förbannadt söt, liten fru!

— Skulle tro det! svarade mannen myndigt.Lilla frun såg sig ett ögonblick omkring i tamburen, sedan hon stängt dörren efter dem, och försökte känna sig mycket öfvergifven och förorättad. Hennes man hade ju gått ut just denna kväll, fast han visste huru upprörd och sjuk hon var. Det ville icke lyckas henne genast. Hon hade blifvit alldeles för uppiggad af besöket och af mannens hållning under samtalet. Han var då för kostlig! Likasom hon inte märkt huru konstlad han var! Och hans min sedan, när hon läppjade ur vännens tesked!

Hon gick i ett tillstånd af nästan uppsluppen själf belåtenhet in i den lilla salongen, där herrarnas tömda glas ännu

stodo kvar på bordet. Hennes nitton år togo ut sin rätt, hon kastade sig i soffan och storskrattade. Hon hade ju rent af gjort sin man svartsjuk, honom, den gamla karlen, som grubblade öfver att utveckla sig oberoende af förhållandena!

Om en stund hade hon funnit på den olyckliga romanen, och bläddrade i den under väntan på mannens återkomst. Hon behöfde bara röra vid boken för att de gamla, bittra tankarna skulle komma öfver henne å nyo. Hon lyckades steg för steg arbeta upp sig till ett dystert medvetande om att en stor, stor, oförvållad olycka hvilade öfver henne. Mannens fortfarande uteblifvande gjorde olyckan hårdt när till skräck. Slutligen kände hon sig så ensam, så hjärtlöst och orättvist öfvergifven, men ändå så samlad och tapper att hon med tårar i rösten ropade upp sin svägerska i telefonen och badhenne genast komma hem till sig. Hon hade blifvit lämnad ensam af sin man, som i ett anfall af dåligt lynne gått ut, och nu kände hon sig så gränslöst ensam och olycklig, att hon nödvändigt behöfde någon att förtro sig till.

Svägerskan kom tröstande och mild, och blef tyranniserad af lilla frun, hvars sorger voro svägerskans så omätligt öfverlägsna, emedan hon var gift och svägerskan ogift. Svägerskan kunde naturligtvis icke förstå hälften af lilla fruns outhärdliga själsmar-ter, men lyckades ändå till slut att släta ut de envisaste rynkorna ur lilla fruns söta, oskyldiga panna. De åto kvällsvard tillsammans och hade intet ord för den uteblifna mannen, ty han enerverade lilla frun för mycket. Hon suckade ännu tungt, när de stego upp från bordet, men sedan fann hon på att låta jungfrun koka kaffe och bar själf in det i mannens rum. Hon hoppades att han skulle komma hem och finna dem upprymda och glada där, hvarför hon tög fram likör och gjorde sitt bästa för att visa honom huru litet hans uteblifvande bekom henne. I sin ifver att utföra denna nya plan, glömde hon sig själf så att hon storskrattande narrade den snälla svägerskan att taga del i en formlig fruntim-mersvift. När mannen icke kom, skildes de åt fram-emot midnatt, och lilla frun fick igen sitt misshumör öfver sig, då hennes plan icke lyckats bättre.

Mannen hade tagit farväl af vännen på gatan, och dref ensam en stund med händerna i fickorna. Han ville icke vända om hem, ty det var just ettlagom straff åt hans hustru att han lämnade henne ensam i kväll. Tänk om han gick och åt på Operakällaren? Det skulle stämma honom bättre, och han hade häller ingenting annat att taga sig till. Han var uppfostrad på kaféet och vid glaset under hela sin ungkarls- och studenttid, ty han hörde icke till fruntimmersfjäskarne och balhjältarne. Alla hans känslor hade förmedlats af glaset, fått uttryck och sympati genom det. Hade han haft en glädje, strax skulle den blandas ut med konjak, socker och hett vatten, för att kunna njutas af honom själf och andra. Hade han haft en sorg, kunde han aldrig meddela den åt någon och få tröst utan glaset.

Tutingen hade i hans ungkarlslif spelat en dominerande rol. Den var föreningslänken med världen utom honom: konjaken de gemensamma själsrörelserna, sockret medkänslan med människoslägtet och det heta vattnet hela mängden öfriga impulser, som drifva människorna att söka hvarandra. Och det var icke uteslutande hans skull, — det var vår tröghets, vår bristande själsbildnings, vår inbunden-hets och vår tunga naturs skull. Vi förstå icke konsten att umgås, och när sällskapslifvet icke stimulerar själft, måste man stimulera sig för sällskapslifvet.

Han blef gift genom slumpen och glaset. Slumpen förde hans nätta lilla fru i hans väg, och glaset gaf honom mod att behaga henne. Utan glaset hade han aldrig tagit ut steget till ett frieri.

Men när han engång gjort det, när hans för-härdade ungkarlssjäl vaknat för kärlekens nya möjligheter att göra lifvet ljust och innehållsrikt, när han engång efter lång och grundlig tvekan beslutit sig för att våga spelet, satte han hela sin energi och beräkningsförmåga i det, för att draga största möjliga vinst af hasarden. Han räknade ganska kallt och riktigt ut hvad som fordrades af honom själf för målets nående, men han kände icke kvinnan, och han gjorde upp räkningen utan värden.

Det första han genomdref efter äktenskapet var att han bytte ut sina gamla ungkarlsvanor mot den unga äkta mannens. Det hade kostat honom nog så mycken själföfvervinnelse, men han hade lyckats väl. Och under inflytande af vanan och de nya förhållandena hade han halft glömt alla sina forna glada behof, tils de plötsligt igen vaknade till lif i kväll.

Han hade knapt kommit öfver Operakällarens tröskel, förrän han stötte på hela klungan af gamla ungkarlsvänner. Det blef rörelse i lägret, när man återsåg den förlorade kamraten. Tutingen hade, jämte de två hemma intagna toddarna, sin gamla, goda värkan, han blef meddelsam, hans själsförmö-genheter fungerade, och han kände en välgörande ro och domning sprida sig öfver nerverna, dem den lilla misshälligheten hemma nyss ansträngt så starkt. Han hade segrat öfver dem då, och han njöt nu i dubbel mån.

Tonen bland hans gamla ungkarlsvänner var den samma som förr. De hade ingenting ändrat isina vanor och åskådningar, och inom tio minuter kände han sig så hemma bland dem som hade han aldrig lämnat deras sällskap. Hans tankar hade också gamla, välkända betesmarker, och de stormade som ystra, välskodda fålar öfver ungkarlssamtalens slippригheter. Inom yttermera tio minuter fordrades det en formlig ansträngning från hans sida för att han skulle komma ihåg det han hade en hustru, som väntade honom hemma. Därför blefvo de tio minuterna lika många halftimmar, utan att han stort lade märke därtill.

Hvad än en hustru var bra till, — inte uppvägde hon karlssällskap! Och när hon icke förstod sig på att umgås med sådana män, han satte värde på, ja, — hvad återstod då vidare, än att de måste söka sitt umgänge på skilda håll? Dessa hans gamla ungkarlsvänner hade hvarken lust eller fallenhet att umgås hemma hos honom; hans hustru hade generat dem, och de hade vantrifvits ömsesidigt. Han kunde knappast hålla sig för skratt, när han tänkte sig dem med sina ungkarlsvanor sittande i hans hem och försökande inleda ett samtal med hans hustru. Nej, det vore för komiskt! Huru förfärligt stela och utan beröringspunkter skulle de icke vara! Hvarje ord skulle födas med prägeln af att ha tillkommit af tvång. Ty bland hans ungkarlsvänner fans mången, som icke på år tilltalat en s. k. bildad kvinna, om det icke var en syster, mor eller släkting, och de skulle icke göra det i brådkastet häller.

Det manliga sällskap, som hans hustru fann be-hag uti, var af helt annat slag, än hans tröga, lugna stallbröder, med hvilka han dock innerst sympatiserade af vana och grundåskådningar. De skulle vara finpolerade pratmakare efter nyaste modet, som löpte omkring på baler och konserter, hade reda på skvaller, teater och literatur och all möjlig annan smörja. Nej tack för dem! Han hade haft nog af hvardagsvännen i eftermiddags.

Under invärkan af det gamla sällskapet, den för ovanlighetens skull goda värdshusmaten och spriten, fingo hans tankar en nästan oppositionel riktning mot hans eget äktenskap. Hvad var han annat än sin hustrus träl? Huru hade hon inte tråkat ut honom i dag, och huru . . . asch, han gitte icke tänka på det engång! Men det var lugnt och behagligt att igen känna sig obunden och fri som förr bland gamla, goda bekanta.

När den slutande smekmånadsmannen på morgonkvisten åkte hem, blefvo hans tankar litet spakare. Den äktenskapliga institutionens allvar föll tung öfver honom, och han fick plötsligt ett omotiveradt medlidande med sin hustru. Hon var ju ett barn, ett sjukt barn, och det hade varit fult af honom att lämna henne ensam i kväll.

Hon var ju så hjälplöst och helt lämnad i hans våld, så att han nästan skämdes för sina hårda tankar tidigare på kvällen. Och så kom minnet af alla goda stunder de upplefvat tillsammans . . .

I uppgångstrappan till sin våning satte han sig ned, slöt ögonen, tänkte ut stegen han skulle tagaoch sättet på hvilket han skulle kläda af sig, för att komma i säng utan att väcka sin hustru. Och han hamnade där utan ett ord från hennes sida.

Nästa dag gick han misslynt och tvär upp till ämbetsrummet. Vid frukosten såg han ful ut i ögonen, och hjärnan kändes honom som en främmande klump i skallen, hvilken als inte hörde dit. Han skämdes smått för sin hustru och bytte icke många ord med henne. Hon å sin sida försökte spåja ut om han ännu var ledsen på henne, men kom till intet resultat. Vid middagen satt lilla frun i spänd väntan på att hennes man skulle säga någonting, så att hon fått reda på hvad han tänkte. Mannen hade kryat till sig på förmiddagen med lagom ansträngande arbete och en sup och en smörgås. Han var hungrig och hade nära nog glömt gårdagens förargelser. Hvad han själf tänkt i häftigt mod i går kväll, var idel förflugna tankar, han fann sig väl i sitt hem igen, såg på sin hustru småleende och sade öppenhjärtadt:

— Jag kom litet sent hem i natt.

Lilla frun svarade ej med ett ord på hans meddelande, utan såg förkrossande likgiltigt förbi honom på tjänsteflickan, som bjöd omkring maten.

— Jag kom litet sent hem i natt, gentog mannen i den envisaste föresats att skämta bort altsammans.

— Jag hörde det redan, sade lilla frun kort.

— Om jag ens haft roligt.. ., försökte mannen oförsiktigt mäkla — om jag ens haft roligt. . . men . . .Lilla frun föraktade honom så djupt i sitt sinne att hon sköt fram underläppen och såg dubbelt butter ut. Herregud, var han då inte större politiker!

Då blef mannen, den goda äkta mannen, en smula otålig, ty han ville göra slut på hennes misshumör. I sin korttänkta rättframhet gaf han sig alldeles förlorad i en bön:

— Seså, seså, — var inte ledsen på mig längre! Han gjorde ett försök att draga henne till sig.

Det gaf lilla frun en klar blick öfver kampfältet. Jaså, han gaf sig på nåd och onåd redan! Sådan en stackare!

— Jag kan aldrig förlåta dig den sorg, som du lämnade mig ensam med i går kväll, sade hon med nittonårs majestät, långsamt, graflikt och med djup öfvertygelse. VÄRLDENS STÖRSTA HJÄRNAVÄRLDENS STÖRSTA HJÄRNA.

Tid efter annan dör en stor man. Då väger man först rätt hans lif, hans handlingar och oundvikligen också hans hjärna. Det är många stora män som haft den tyngsta hjärnan, ännu flera som haft den största.

Ännu efter sin död gjorde den noble Turgenieff, som hatade buller, väsen af sig, ty han hade icke blott den tyngsta, utan äfven den största hjärnan. Cuvier, som dittils intagit den obestridt främsta platsen, fick afstå sin ofrivilliga öfverlägsenhet åt den ryska skriftställaren och människokännaren. Men tidningarna, som eljes veta alt, ha dock icke omtalat att den förre vändt sig någonstädes i sin kista i ett gammalt grafhvalf.

Om Turgenieffs ära genom hans hjärnas uppvägande i skålpund blifvit större, hör till vetenskapens oafslöjade hemligheter, ty det händer emellanåt att en orangutang dör i en zoologisk trädgård, han obduceras, styckas och väges, och på ett hår när gör skogsmänniskans hjärna Turgenieff den vetenskapliga äran stridig.Men vid rue de Chazelle 10 eller 15, fans för ett antal år sedan en hjärna, i jämförelse med hvilken alla föregående bli pygméer. Endast den gamla insandade sfinxens, nära Luxor i Egypten, bör kunna mäta sig med denna i storlek, samt absolut öfver-träffa den i tyngd. Det är emellertid en sfinxhjärna, en gåta, i hvilken aldrig någon inträngt eller en dissekerknif rådt på. Den vid rue de Chazelle 10 eller 15 stod däremot öppen dagen i ända för en francs entré och en dusör åt portvakten. Så visade han en dit upp, goda hundra fot öfver den stenkols-svärtade fabriksgården, och det är — hvilken triumf för kvinnan! — en kvinnohjärna, hvari godt trettio personer på engång kunna taga plats. Att det kan rymmas flera i ett vanligt litet kvinnohjärta, talar ingalunda till men för dess elasticitet och muskel-utvidgningsförmåga

Denna stora kvinnohjärna tillhör Bartholdys frihets staty, Frankrikes skänk till Förenta Staterna vid republikens hundraårs fest, och hvilken staty nu redan i flera år från sin höga piedestal i New-Yorks hamn med frihetsfacklan i sin högt uppsträckta högra hand, lyst in seglarne till det stora framtidslandets största stad.

Men innan hon intog sin rätta plats som ledfyr, stod hon mörk och imponerande och allvarsam och sträckte sin vackra koppararm med den släckta facklan högt öfver alla sex- och sjuvåningsstenhus på norra sidan om Parc Monceau. Det var som om hon hotat. Kanske gjorde hon det värkligen, tyhon var ju afsedd att lysa fritt på en hög sockel för folk, som behöfde ljus, men då stod hon på en kopparslagares bakgård och tog emot besök i sin hjärna af alla, som betalade en franc i entré och gåfvo en dusör åt portvakten.

Men hon hade framtiden för sig. Ett halft år efter mitt besök låg hon sönderplockad i små bitar i lastrummet på någon „Atlantic" eller „Pensylvania". Det var väl därför hon hade likasom litet sol i ögonvrårna. Det var ett par ansenliga ögonvrår, för resten, bortåt tre alnar i längd, hvilka kunde rymma ändå mera sol om det gälde.

Man kom in i henne under hennes högra häl, som hon föraktfullt lyfte upp för att låta ormslingan af besökande

passera, i stället för att som kvinno-nes säd anstår sätta den i marken och söndertrampa ormens hufvud. Öppningen i hälen är hög nog för en man till häst. Inne under hennes veckrika kläd-ningsfållar är det ett virrvarr utan like. Stöttor och stäfvor öfveralt, och mellan dem slingrar sig skickligt den smala järntrappan, som för upp till hjärnan. Hennes antika tunika och toga var full af hål, an-tagligtvis för kopparnaglarna, kanske också för luftväxlingen, men när solen sken in genom de tusen små öppningarna, blef det ett formligen förbryllande optiskt skämt med synnerverna, hvars obehagliga värkan man undslapp endast genom att raskt gå upp mot höjden, hvarigenom man ju i allmänhet slipper alt virrvarr. Slutligen ljusnade det lugnande och jämt, och man var uppe i hjärnan,efter att ha räknat trappstegen till öfver tvåhundra och sedan läinnat räkningen för att man icke kunnat hålla tankarna tillsammans i detta kaos af skarpa ljuspunkter och hvarandra korsande sträfvor.

Det är här uppe i själfva hjärnan som fyrapparaten står och kastar, i den dag som är, genom diademet kring gudinnans panna sitt elektriska ljus ut öfver den milsvida hamnen. Här uppe kan man först taga detaljerna af kolossen i rätt ögonsikte.

Det första bizarra intrycket af världens största hjärna är likt det af en fantastisk målare- eller bild-huggareatelier, där ljuset kommer halft uppifrån och där egaren varit för lat att arbeta i sin konst, eller där samtliga studier och attiraljer blifvit tagna i mät för gäld. Bak till, i lilla hjärnan, fins utrymme nog för en mindre boudoir, och i den antika flätchigno-nen kunde en pariserkoafför hålla butik.

Ett brädgolf delar hufvudet i tu vid ögonen, så att de undre ansiktspartierna försvinna i kaos där nedan. Den öfre delen af öronen sticker upp öfver golfvet och de se besynnerliga ut. Aldrig har en åsna drömt om större. När man klifver upp på ögonkloten, stora som hundens i Andersens sagor, kan man jämt och nätt sticka ut hufvudet genom diademet, som går midt öfver den låga grekiska pannan.

Trots frihetsgudinnans undanskymda födelseort var utsikten från hennes panna, där hon stod på bakgården vid rue de Chazelle, stor nog. Hon såg djärft innevånarena i sjätte och sjunde vindsvåningarnaöfver axeln, och som säkert mången gjort det med dem förut, läto de sig däraf intet bekomma.

Teknici ha påstått att hela statyn vid första, starka dagjämningsstorm skulle fälla facklan och i förtviflan öfver sin egen svaghet störta ned i Atlanten. Någonting mera luftigt har knappast blifvit gjordt, om inte Eiffeltornet, men båda dessa spin-delväfvar af järn ha kommit alla spådomar på skam. Ännu i dag har statyn icke svigtat för vindkasten och stormbyarna, fast man talar om att hela dess grund är osäker.

Det var rätt egendomligt att i fabrikskontoret bakom frihetsgudinnans kjolfållar se detaljritningar och magra grafiska konstruktioner, fulla af röda linier och decimaler, blåmålade genomskärningar och kalkyler med kvadratrötter och logaritmer, på förhand gå i borgen för gudinnans ståtliga existens. En vanlig människa hade små vanskligheter att utan vidare gå in på några obegripliga formlers vederhäftighet, men hon öfvertygades lätt af portvakten, som ännu icke fått drickspängarna om att matematiken hade rätt.

Sedan flera år står Frankrikes kolossala och vackra parisercadeau till Förenta staternas republik på dess hundrade födelsedag, fast och säker på sin piedestal i New-Yorks hamn. Ville blott frihetsgu-dinnan höja sitt allvarliga hufvud med dess blixtrande änne och sin kraftiga arm med facklan öfver alla nationer, och icke blott öfver sina favoriteramerikanarne och fransmännen! Hennes hjärna är stor nog att rymma än mera omfattande tankar. Den brås väl mera på Turgenieffs än på orangu-tangens i Berlins zoologiska trädgård! VÅRENS KYSSVÅRENS KYSS.

En vacker morgon i April, när jag slagit upp båda fönsterhalfvorna till det solklara fria, kom våren insmygande med dofterna från parken och fjärden utanför. Jag kände att det var någonting ungt och lifsvarmt, som hoppade in öfver fönsterkarmen, rakt förbi mig själf, och tog mitt rum i besittning, utan att fråga mig om lof och utan att göra några ceremonier als. Men jag hade ingen tid öfrig att grubbla öfver någonting så subtilt som vårluften, jag slog mig ner vid mitt arbetsbord och kalkylerade om framtid och förvärf, med en haft ettrig biafsikt att den stackars våren skulle se det jag icke brydde mig stort mera om den, än om den nya städerskan, som efterträdt min gamla.

— Hvad i all världen — våren! Ja, — hvad var den väl annat än en årstid, precis som hösten och vintern! Och jag

tvang tankarna att hvirfla om med sex procent och tio procent och amorte-ringsafdrag och andel i lifförsäkringsbolagets vinst och aktierna i det nya svinslakteriet, tils jag märkte att mina tankar icke voro rediga nog att bjuda demateriela svårigheterna spetsen. Jag lutade mig en minut med slutna ögon tillbaka i skrifstolen för att samla mig. Då kom vårluften och strök söf-vande öfver mina tunga ögonlock, men jag förundrade mig öfver mitt illabefinnande och skylde på punschen i går kväll och på cigarrerna. Mitt hufvud blef alt tyngre, trots att vårböljorna lifgif-vande välde in genom det öppna fönstret och fylde min kammarluft med sin friskhet och doft af sjö.

Midt i mina trötta, spekulerande tankar om förvärf och maktställning trädde det upp en djärf, ung flicka med obekymrad uppsyn, rättframma later och en envis, vacker och frimodig blick. Hon såg mig rakt in i ögonen, viss på sin sak, och sade i ett tonfall midt emellan skämt och allvar:

— Cyniker!

Jag spratt till vid hennes röst, gned mig i ögonen, förundrade mig öfver hennes hälsning och trodde jag hört orätt.

— Förlåt, — hvad sade ni?

— Cyniker! svarade hon i ett bestämdare tonfall, utan ett drag af skämt eller doldt löje i mungiporna längre. Hennes klara ögon sågo skarpt i mina, och jag kände mig en smula besvärad. Så frågade jag höfligt:

— Hvem är ni, och hvad har ni här att göra?

— Jag är våren, och jag har mycket att göra öfver alt, svarade hon lugnt och hennes blick likasom tog skruf i mig. Jag var icke stämd för skämteller fantasterier, jag vred mig undan hennes envisa ögon och svarade knarrigt:

— Jaså! Roligt att se er.

Men då log hon ett oberoendets och självmed-vetandets löje, så friskt och gladt, att det ofrivilligt stack i mig. Hvarför stod hon där och log åt mig mogne, tankfulle man? Jag kom igen ihåg hennes hälsningsord: — det var en skymf att hon kallat mig cyniker! Nå, men, — kunde hon väl veta hvem jag var, och hvad jag fått- lof att genomgå och beherska för att bli förnuftig som jag nu var? Då skulle hon aldrig kallat mig cyniker. Åh, — hon var ett hjärnfoster af punschen från i går, en inbillning, ett ingenting, på sin höjd följderna af en störd nattro! Och jag beslöt känna mig fullkomligt oberörd af henne som af min lilla guddotter, när hon kom till mig med sina klara blickar och sin barnsliga oförsynthet. Jag kunde väl bli förtjust i henne, men aldrig djupare berörd.

— Var så god sitt ner, bjöd jag. Jag ville behandla henne höfligt och kallt som en dam af värld, fastän hon utan inbjudning trängt sig in i mitt ungkarlsrum om morgonen. — Var så god sitt ner!

— Tackar! sade hon vårdslöst och släpade hånfullt på den sista stafvelsen, såg sig om i rummet, drog en stol tätt intill min och slog sig ned så nära att hennes friska andedräkt irriterade mig.

— Hvad är det, som skaffar mig nöjet af ert besök? försökte jag inleda samtalet.

— Jag tycker synd om dig, svarade hon enkeltoch såg mig leende i ansiktet med en riktigt god blick, som berörde mig illa. Det hade jag då absolut icke väntat.

— Synd om mig?. . . Och hvarför det, om jag törs fråga? Mitt tonfall var konstladt och skrockande, jag låtsade förvåning, men kände mig er-tappad.

— Åh, jag vet inte så noga hvarför, svarade hon, — men du ser mig så missnöjd ut och så gammal —!

Det var den skarpaste kritik jag fått, sedan jag förlorat mina studiekamrater och deras hänsynslöshet. Jag ville försöka bli ledsen på fullt allvar och vänligt men värdigt göra min unga gäst uppmärksam på att jag hade mina sidor, jag också, hvilka borde respekteras, och att hon kanske malplacerade sitt medlidande en smula. Men jag afväpnades af hennes bekymmerslösa och förtroendefulla väsen och sade i stället enfaldigt:

— Tycker ni det?

— Det tycka alla andra också, replikerade hon raskt.

Jag beslöt ändra samtalsämne.

Innan jag hann det, kände jag en liten mjuk hand i min nacke, som strök mig så magnetiskt, att alla mina samtalsämnen hvirflade bort, och ett välbefinnande utan gräns tog mig långsamt i besittning. De friska vårböljorna slogo fortfarande in genom fönstret, och jag söp in med dem hela vårens härlighet och brusande alstringskraft. Mitt inre blefsom en strandäng, där solskenet leker öfver små krusiga silfverböljor och ljumma vindkårar spela om bland ranunkler och violer och skälfvande fjärilsvingar. Och jag kände mig stormande ung och lycklig igen, hela hären af bekymmer och beräkningar blåste bort med de ljumma vindkårarna som en frostdimma från en öfverstånden natt.

— Tack! hviskade jag endast.

Då drog våren plötsligt sin hand tillbaka, och i samma ögonblick kände jag vårböljorna som en krypande kyla med bakhåll af frossa och elände. Jag såg upp. Våren stod några steg ifrån mig och betraktade mig tankfull.

— Du börjar bli gammal, men du är kanske ingen cyniker, sade hon.

Jag ryste och svepte rocken tätare om mig. Hvar tog hon de mest sårande ord ifrån? Gammal!? Det hade jag icke tänkt på förut, —jo, jag hade tänkt på det som man tänker på en olycka, hvilken träffar en annan, men jag hade aldrig känt det som möjlighet förut, hvad mig själf vidkom. Gammal—! Jag sjönk ihop med hufvudet i mina händer och såg mitt lif passera förbi i störa, hänsynslösa och skarpa drag. Det var barndom och ungdom, oskyldig barndom och farlig ungdom med brännande blod, — och så kom mannaåldern. Nej, jag var inte gammal, — nej, nej, nej! Jag var stark som aldrig förut och sundare i tanke och gärning. Men hvarför då denna kyla, denna förfärliga, hämska dödskyla, som svämmade öfver mig med våren själf? Jag kände huru jagstelnade tum för tum, huru bloden flöt mig trögare i ådrorna, jag betogs af en namnlös ängslan, som förlamade mig, och det var med ansträngning jag stönade fram omedelbart som ett nödrop:

— Rädda mig, — rädda mig!

Våren såg på mig med ett underligt, ijärran leende.

— Du börjar bli gammal, sade hon igen, för du har varit cyniker i tanke och gärning. Du börjar bli för tidigt gammal.

Jag vred mig under hennes ord som under knifsting, och jag gaf mig att försvara mig ursinnigt:

— Du barn, du kan aldrig veta hvad jag är, du som aldrig pröfvat lifvet framom dina år!

— Jag ser på dig hvad du är, föll hennes svar tungt som en slägga.

— Nej, nej, nej, •— du ser det inte! Du missförstår mig, du förblandar de drag, som sorgen och grubblandet fårat in i mitt ansikte med förhärdel-sens. Du kallar min långsamt tillkämpade resignation och mitt släktes melankoli helt summariskt cynism. Du är orättvis, du är obarmhertig, du är grym! Du är inte våren, du är hänsynslösheten själf, som talar ur ett barns mun med ett barns bristande förstånd.

— Jag är äldre än du, — jag är evig, svarade våren.

Hvem hvar hon, som plågade mig så? Jag hade alltid förestält mig våren som någonting ljuft, löftesrikt, smekande, och här stod hon nu i den häfd-vunna unga flickskepnaden, men med domens ord på de lefnadsfriska, vackra läpparna. Helt utom mig sträckte jag min hand emot henne.

— Om du icke är cyniker kan jag rädda dig. Hon trädde mig närmare och kylan kändes genast mindre.

— Om du aldrig innerst i ditt medvetande hånat mig, fortsatte hon, — om du icke ännu förhärdat dig mot det ungas hänförelse, som tyckes dig barnslig och af intet värde, om du trots alla erfarenheter vågat hålla dig ett hopp öfrigt: — hoppet om ditt släktes vår och framtid, och om det hoppet då och då skjutit ett grönt skott, så räcker jag dig min hand.

Jag såg upp på henne genom ofrivilliga tårar och slöt krampaktigt som en drunknande om hennes erbjudna hand.

— Du är ingen cyniker, sade hon. Vi tego båda. Om en stund vidtog hon dröjande, tankfullt:

— Och om jag skulle gifva dig min kyss, ville du då våga bli min bundsförvandt för all framtid?

Jag vet inte hvarför, men jag hörde hennes stämma som ett fjärran, välbekant sus i tallmons furor, som vårbäckens språng i björkdungen, och för min inre syn låg plötsligt Finland, mitt land, i oändligt perspektiv, barrklädt med ås vid ås, och mellan dem insjöarnas silfrade stråtar, långt upp mot Österbottens skummande älfvar och Lapplands tundror. Om jag ville bli bundsförvandt med våren och detta land! Hade jag då icke alltid varit det, jag somstädse arbetat på dess förkofring, fastän jag under hjärnans ansträngande värksamhet med god flit sett bort från de vida vyerna, för att koncentrera all min kraft på det närmast stående, nåbara! Åh! — våren var ett barn likväl, men ett stort, kraftigt, vaket barn med ungdomens vyer utan gräns, med dess stormande hälsa och helgjutna tro.

Jag lutade mig närmare mot henne och njöt af hennes sunda andedräkt, som omfläktade min panna. Med hufvudet i hennes knä kände jag mina tankar stärkas, mitt hopp växa och hälsan med ny fart strömma i min blod.

— Välsignade, stora barn . ..

I det samma slöt hon till min mun med en kyss, kylig och frisk som ett barns, läskande som vågens och fri från all brännande, tung lidelse. Jag kände föryngringen strömma igenom mig som en renande vårflod, hvilken sköljde bort alla grumliga tankar och all isig småaktighet. Jag blef klar och kall om mitt tunga hufvud, hjärtat slog friskt och kraftigt och jag spratt upp i skrifstolen med blicken klarvaken och en märkvärdig spänstighet öfver hela mitt väsen.

— Välsignade, stora barn!

Jag sökte efter henne i rummet, men hon hade rymt ifrån mig för att kasta sig i en mäktig, strålande ljusflod med hundra färgspel öfver park och fjärd och land och stad, och jag såg hennes friska löje oberoende och självmedvetet lysa ur hvarje vrå af landskapet framför mig. DE KOMMADE KOMMA.

De komma, de komma!

Hvilka komma? Helsingfors flyttfoglar, de som äro bofasta här om vintern: sommargästerna, badgästerna, turisterna. De komma tillbaka, en om en eller i små klungor, med ansikten brynta af sol och senorna spänstiga af friluftslif, med magkatarrerna dämpade och nerverna stärkta. De ropa på åkare vid ångfartygens landningsbryggor eller utanför stationshuset, de sätta sig upp i droskorna hemvana och säkra, nämna husnummern vid sin gata och betala hyrkusken precis efter taxan, utan att fråga hvad de äro skyldiga.

Gamla Helsingfors! sucka de, en del glada och tillfredsstälda öfver återseendet, en annan del halft föraktfullt, ungefär som om de mött en förfallen, gammal vän från skolan på gatan. De förra komma från landsbygden, från filbunkar och hängmattor, bondstugor och mygg, de senare från utländska bad-och brunnsorter, dinéer med åtta rätter och femtio sorters vin på vinlistan.

De gå uppför de kända trapporna, hvar till sitt,mötas af instängd luft och instängda minnen, hvilka de rymt ifrån under några ljusa sommarmånader.

Mjukaste tjänare! — dörrvredet i tamburen är sönder! Den första förargelsen. Inne på herrns skrifbord ligger en hög räkningar, som funnit vägen dit trots de stängda ytterdörrarna. Vattenlednings-kontorets uppmaning till sparsamhet i förbrukningen ligger öfverst, under den ... asch! de må bli tils i morgon.

Frun kommer in från kökssidan och rapporterar att ett fönster är inkastadt med sten, att det fins mal i förmaksmöblerna, fastan man öst öfver dem bladtobak skålpundsvis, och att gipsen i matsalstaket håller på att lossa och falla ner.

Herrn tänker på huru mycket fridfullare det var att på landet i kvällslugnet meta abborrar, eller om han kommer från utlandet, en huru mycket mera storartad vy en solnedgång öfver Nordsjön, sedd från svenska västkusten, ändå erbjuder, än hemmet med all dess tjusning.

Rundt kring våningen klappra små barnstöflar på golf utan mattor, otåliga att bli afdragna, så att deras egare slippa till sängs. Frun har naturligtvis velat se barnen, om hon varit med mannen utrikes, och har låtit dem komma in till staden samtidigt med föräldrarna.

Familjelifvets trefnad lägger sig öfver den oordnade våningen, öfver sängar med fuktiga lakan, öfver sönderbrutna lås och borttappade nycklar, öfver ett oroligt husmoderssinne och öfver ett förargadthusfaders dito. Tjänstjungfrurna äro försvunna och köket står tomt. De hafva gått för att träffa sina bekanta. Otroligt mycket att tala om, och det måste ske genast.

Tjänsteåret står för dörren, det långa tjänsteåret med alla sina kända bekymmer. Med sina förmän, sitt långsamma avancemang, sina kartapapper, sina vaktmästare, sina månadtliga altför små löneupp-börder, — kanhända sina växlar och sina förfallo-dagar. Husfadern glömmer whistpartierna, supéerna, middagarna, gratifikationerna, sportlerna och dyrtids-tilläggen. Han vänder sig oroligt på bädden och gör i hufvudet för femtionde gången en addition öfver hvad hans brunnskur har kostat honom, eller hvad han möjligen spart in på sin inlandsvistelse.

Husmodren somnar bort från medvetandet om andra tunga pligter. Visitskyldigheter hos protokollsekreterarens, arkitektens, kommerserådets, kammarrådets, referendariesekreterarens, bankdirektörens och senatskamrerarens. Dem får hon dröja med in i September, men likväl tynga de. Svåger Johanssons måste hon se upp till i morgon och tala om städslandet af deras piga för nästa år. Månne modehandlerskan hade ändrat om hennes gamla höstkappa, och hvad skulle mannen säga om en ny vinterkostym ?

Men det kommer andra lyckligare, som ännu ha alt det där i perspektiv. Häradshöfdingen, som förlofvat sig vid en badort. Han håller sin fästmö, också hon hemma från Helsingfors, under armenoch trotsar manligt på akterdäcket af ångbåten hela skuren af nyfikna blickar från de mötande på kajen. De ha funnit hvarandra först i sommar, de två, som tusen gånger förut mötts på teatern, på baler, på soiréer, på konserter, på skridskoklubben och på gatan. Men de ha alltid gått förbi hvarandra med på sin höjd ett förbindligt leende, eller också ha de sagt hvarandra några plattheter. Kanske att de dansat med hvarandra någon gång, — det kunna de ej minnas nu i sin lycka.

Nu först i somras funno de på den afgrund af varma känslor och rika erfarenheter de ömsesidigt gått och burit på. Och när en man finner på en dylik afgrund hos en dam, samtidigt som den damen stöter på en sådan hos en man, och om då damen är lika oförlofvad och ogift som mannen är, behöf-ves det blott ett vackert landskap och litet ensamhet för tumanhandspromenader för att de ömsesidigt skola störta ned i hvarandras afgrunder. När mannen då sticker upp hufvudet igen och drar efter andan, känner han med sig att han sagt en sådan dråplig mängd dumheter, att han ej kan rädda äran på annat vis, än genom att kapitulera och ge sig fången. Det kallar man att tillhöra hvarandra och man gör det värkligen på sätt och vis. Ty man sluter ett förbund att ömsesidigt täcka öfver hvarandras afgrunder, så att ingen främmande må titta dit ner och se hvad de innehålla.

De komma, de nyförlofvade. Springande med buketter och gratulationer, kyssar och omfamningar,förklaringar att man anat det långt förut, och frågor om när bröllopet skall bli.

När häradshöfdingen kommer hem i sina gamla ungkarlsrum och ser sin petrificerade madam, som passat upp honom i tio år, skäms han. Han vågar ingenting säga till henne om förlofningen. Men han bläddrar med god fart genom sina album, och bränner upp en mängd dansöser och chansonettsånger-skor, andra porträtt att förtiga, ty hans fästmö skall med familj komma på besök till honom i morgon. Hans lustiga cigarrställ gömmes väl bakom böckerna på öfversta hyllan i bokskåpet, och hans framme liggande literatur revideras på det sorgfälligaste. På bottnen af hans skrifbordslådor finnas högar af bref, dömda till att längre fram renas i en sprakande aftonbrasa.

De rosiga tapeterna i hans rum se anklagande ned på honom, och själfva porträttet af hans krans-binderska öfver soffan ser jungfruligt strängt och fordrande den ovärdiga äktenskapskandidaten i ögonen. Han faller i djupa bättringstankar och ångrar sig, tils han slutligen går ut för att få en bit aftonmat på kapellet.

De komma, de små, flitiga hushållen med inackorderingar för studenter och skolbarn. Unga enkor och gamla fröknar, som lefva på skilnaden i priset mellan att hyra sig rum per år och hyra ut dem möblerade åt andra per

månad. Få de hyresgästerna i sin kost går det bättre. De komma anspråkslösa och driftiga i tredje klass, gå till fots

9hem från stationen och lassa alla sina saker på åkaren.

Det blir ett fäjande och rumsterande ännu samma kväll de komma hem. Dammet torkas och annonser skrifvas. Inackorderingsannonser, som genast i morgon skola införas i tidningarna. Man hoppas det bästa af den kommande terminen och går till sängs med en tacksam suck öfver att man väl är hemma hos sig igen.

Och så skall man ställa det hemtrefligt för de nya inackordenterna. Rena gardiner och blänkande sänglinne, god mat och glada miner. God mat och godt humör framför alt, ty ett vänligt emottagande drager en inackordent mera än brysselmattor och speglar i hans rum. Alltid blir det någonting öfver för dem själfva och deras små behof. Dessutom kan det hända man har sin lilla, lilla pension, som visserligen icke skulle förslå till abonnementsloge på Nya teatern, lika litet som till supéer för resande musikaliska celebriteter, — men det är ju inte meningen häller.

*

I FÅGELPERSPEKTIV

I FÅGELPERSPEKTIV.

Den lilla residensstaden har tagit upp all slättmark mellan kullarna i väster och viken i öster. Slätten är märkvärdigt jämn, — just en lagom rektangulär plats för en modern stadsplan att sträcka ut sina raka och breda gator på.

Vid branten ner till dälderna i norr och söder stå de två enkla hvitmålade stadsportarna, och rak som ett sträck mellan dem löper stadens största gata, jämt en verst lång från tull till tull. Emot stranden stupar slätten i en lagom backe, jämnhög längs stadens hela längd.

När man kommer i lunk på landsvägen norrifrån, ligger staden som på en bricka och bjuder stolt ut sina fyra tvåvånings stenhus. Gula äro de allesamman, utom ett som är grått, och det är stadens lyceum. De öfriga husen draga sig värdigt tillbaka bakom trädgårdarnas höstgrönska, där de själfmedvetet dölja sin anspråkslöshet.

Öfver grönskan ser residenshuset med förnäma hvalfbågar till ögonbryn helt likgiltigt ned på bourgeoisin under sig. Det känner med sig att det harlänestyrelsens allvarsamma ämbetsrum i bottenvåningen och stadens förnämsta familj en våning högre upp, där markiserna lysa hvita framför fönstren.

Under staden ligger den lilla viken spegellugn, med några lätjefulla pråmar vid en långt utskjutande landningsbrygga, hvilken skvallrar om något slags sjöfart, fastän man har svårt att hitta ett utlopp mellan de låga, vassrika stränderna.

Lyceibyggnaden står i den ena ändan af staden, men den borde alt ha fått sin plats i midten. Ty i nära två decennier har stadens andliga lif samlats kring lyceet som brännpunkt. Den stora språkfrågan har där sitt heligaste försoningens tämpel. År ut och år in har tvåspråkighetens gudinna regerat där; vadmalsklädda bondpojkar ha rabblat upp utanlexor på präktig, bred upplandssvenska och nationelt sinnade lärare ha svettats under bråket att tjäna två herrar på engång. Inne i den stora vestibylen tala pojkarna finska under kvarterna, men i klassrummen dallrar ekot kvar af det gamla romarspråket, som jagats in i envisa finnskallar under senaste lektion.

Uppgångstrappan är luftig och modern, klassrummen ordnade efter nyaste principer, golfvet gulfärnissadt på det mest praktiska sätt, ventilationen resultatet af de nyaste medicinska hypoteserna för gynnandet af ungdomens hälsa, och midt bland dem, det praktiska nittonde seklets kännetecken, gå Ciceros och Vergilii andar husvilla och främmande omkring, längtande till ro och utledsna vid att hörasina glänsande tal och sina stackars värs rådbråkas illa af uppnästa gulhåriga pojkar, som afsky dem innerligt.

Men lyceet är icke ändå alt för staden. Man har också mindre ideala och mindre patriotiska omsorger om nästans rykte och eget förvärf.

Nere på en udde, som med sina höga alar och björkar skjuter täck och näpen ut i sjön, står stadens stolthet sedan forna dagar, när folk sökte sig hit för att kurera sina magkatarrer och se ungdomen dansa en gång i veckan till militärmusik. Det är badanstalten.

Men den indelta militärmusiken är längesedan upplöst, och de värnepligtiges musikkår spelar hälst uppe i officerarnes egen paviljong numera. Magkatarrerna jaga en nedåt kusten eller utomlands, och endast badanstalten står kvar, vänlig och anspråkslös, med sina två torn, sin glasveranda åt landsidan och sin halfruttna balkong åt sjön. Till fabelaktigt billiga priser levereras där om morgnarna ångskåp och dusch åt löjtnanter, landskanslister och bokhållare, när de kvällen förut för länge suttit vid toddyglasen i det lilla värdshuset strax bredvid. Den enda baderskan på herrsidan känner alla sina kunder från topp till tå, och en främling är något, som kommer den lilla springpojken, baderskans medhjälpare, att stirra oblygt fridstöraren rakt i synen under en lång stund. I staden har det gått rykten om att hela anstalten skulle förvandlas till mjölkvarn, men de motsades på det bestämdaste afbadhusintendenten, som ljushårig och smårolig seglade af och an under glastaket i den lilla brunnssalongen om förmiddagarna.

På gatorna är det tomt. ´Kör en åkare fram längs dem, då det ej är någon ångbåt att förvänta, och har han någon i sin droska, så är det en militär.

Midt i staden, vid det trädbevuxna torget, med ett plank rundtomkring, som fordom varit begraf-ningsplats, står apoteket. Det var en viktig inrättning, är det kanske ännu. Om fruntimren hade sina förmiddagskaffen och läseföreningar, så hade ungherrarna här ett slags friklubb. Älste provisorn Adde var en vacker och gemytlig vivör och höll i rummet bakom disken en flaska hembrygd likör färdig för sina vänner, när de tittade in. Och det gjorde de som oftast. Man tog sitt graderade dekanterglas halft eller fullt, alt efter behof, och höll sig förvånande väl au courant med händelserna ute i staden, ty här var ett löpande utan uppehåll och när två ungherrar möttes ute i staden hette det:

— Har du varit på apoteket i dag?

— Har visst. Gubben Brinkman satt hos Platans i går till kl. 2 på natten och slog för buffetfröken. Löjtnant Udde var på vift med Sällmännerna, som voro inresta från landet, och kapten Sand förlorade åttio mark på landsknekt.

— Det var fan! — Ska vi inte helsa på hos Adde?

Och så gick man. Voro både Adde och den andra farmaceuten upptagna af bondkunder, tog manfram likörflaskan på eget bevåg, och det graderade dekanterglaset stod alltid på hyllan till höger i skrifbordsskåpet. När Adde kom in, måste man taga en ny likör med honom och så fick man veta hvilken af stadens fruar, som behöft den och den medicinen i dag, — och var man rätt god vän till Adde hviskade han att fröken Sallgren hade ... och resten slank in i örat på en, men då måste man skratta och vrida sina mustascher, taga en ny likör på saken och knäppa med fingrarna om den var stark.

I de allvarsamma ämbetsrummen på nedra botten af residenshuset gingo gamla goda vänner och tjänstekamrater stolt och högtidligt förbi hvarandra i sina mörkblå frackar med förgylda knappar, när guvernören var nere. De sysslade i pappershögar och tilltalade hvarandra i högvigtig byråkratisk ton. Men längre fram mot middagen, när guvernören gått upp till sig, sträckte landskamreraren på sig i sin skrifstol, steg upp och gick in till vicelandskamreraren för att röka. Då kunde man vara säker på att inom fem minuter höra gubbens hjärtstyrkande skratt genom deuxbattangerna.

Landskontorister och kanslister togo en tripp i korridoren med sina papyrosser, men Föreningsbankens kassör, som höll bank inne i låneränteriets kassahvalf, samlade ihop sina papper, lade dem in i det eldfasta kassaskåpet, räknade igenom några sedelbundtar ännu en gång för säkerhets skull och låste in altsammans så det klingade i det hvälfdarummet. Tog sin portfölj, lät vaktmästaren hjälpa sig med sitt öfverplagg och gick.

Men från landskanslisidan kommo herrarne in på besök till landskontoret.

Öfver det hela en fredlig, dammig och litet pedantisk luft, godmodig och välmenande.

När middagssolen hunnit fram om hörnet i sydväst, bytte de äldre ämbetsmännen ut sina stela blå frackar mot hvar sin bekväma hvardagsrock, nickade farväl åt ämbetsbröderna, och så gick man hemåt öfver torget, efter väl öfverståndna tjänstetimmar. Hemma väntade middagen. Barnen stodo färdiga kring bordet med haklapparna på, och mamma klappade pappa vänligt på axeln och frågade om han redan ledsnat vid köttbullar och potatis.

Men i stadens gamla svenska boklåda fick man ingen middagsro. Där var inventering af lagret, och man stökade högt uppe på hyllor och nere i dammiga lårar. Kontorsböckerna lågo framme, och man konstaterade med smärta att sedan den nya finska konkurrenten där bortom hörnet slagit upp sin fula finska skylt med oläsliga, gammaldags bokstäfver, hade åtgången minskats ansenligt. Det rådde ett rent boycotteringssystem i staden. Här hade man nu i tjugu år själfuppoffrande och energiskt sträfvat med både svensk flickskola och bokhandel, och satt ut sina sista krafter för den gamla, svenska saken, — men huru gick det?

Jo, första bästa dussinlärarinna från seminariet i Jyväskylä sätter upp en finsk flickskola och genasthar man sina elevers antal reduceradt, så att man måste taga fattiga barn från gatan och ge dem gratis uppfostran, för att ha ett respektabelt antal elever. Det står man bi med. Men så kommer där en oförskämd fennoman till bokhandlarknodd, slår upp sin skylt nästan midt för näsan på en och drar pöbelpubliken med sina finska annonser och sitt finska namn — Pöllönen, eller hvad han heter! Själf blir man liggande med sitt varulager, — där hade följderna af hela den välsignade nationela rörelsen! — Där hade man det! — Men nej, — tapt gaf man icke! Arbetas skulle det från tidigt på morgnarna till sent in på nätterna. Folk skulle se att den svenska bildningen icke vek så lätt, — att den ännu hade sina representanter uppe i landsorterna, stödjepelare, som sveko först då deras kraft brutits och man gick sin stora konkurs inför Vårherre till mötes.

Den nationela kulturen sitter envis och ensidig uppe i sitt residens vid Päijäne och sänder ut från sitt hjärta mäktiga pulsådror af blindt hänförda unga män och kvinnor, som öfversvämma landet och tända enighet och hat i tusen sinnen; enighet för den finska saken och hat mot den gamla svenska moderkulturen. Och det står en stor kamp mellan två språkpartier mera än mellan två idéer, det ena ungt, kraftigt, hänsynslöst och demokratiskt, det andra aristokratiskt, djupt rotadt med hundraåriga rötter och mäktigt genom bildning och rikedom.

*

EN ALLMÄN GUNSTLING

EN ALLMÄN GUNSTLING.

Kapten Vidmarck hade godt minne och goda berättaranlag. Hans historier om Cable voro bekanta, och engång företog han sig att berätta hela dennes lefnadshistorie:

Vi voro inga dåliga kamrater därför att vi alltid lågo öfver vår glade vän Cable för hans oafbrutna framgångar hos damerna. Redan under våra första obligatoriska garnisonsår nere i södra Ryssland hade hans tjusaranlag från kadettkåren gått i full blom. Öfver alt där han skramlade med sin sabel och vred sin mörka mustasch, stacks något kvinnohjärta i brand, och vi kamrater underläto sällan att assistera vid olyckstillfället för vårt nöjes skull, utan att naturligtvis göra något som hälst för dess förebyggande.

Kvinnorna voro som galna i honom, ingen visste hvarför; han själf visste det allraminst. Han nöjdes godt med blotta faktum, och brydde sig aldrig om att grubbla öfver orsakerna. Han tog ett hänfördt kvinnohjärtas offer lika enkelt som andra människor taga vänskapens, utan att bekymra sig om följdernaeller uppfatta innebörden. Han fann det lika naturligt som ett barn finner moderskärleken, och han reflekterade lika mycket däröfver. Han hade icke det aflägsnaste begrepp om ansvar eller blygsamhet, men han var god som ingen, och alt hans görande fick prägeln af den mest obeskrifliga, älskvärda valpaktighet, okynnig, hjärtevinnande lustig och smeksam. På karlar värkade han nästan narraktigt, på kvinnor fenomenelt. Han var så att säga en manlig hämd på kvinnokönet för alla dess oemotståndliga koketter, han var släkt med dem, och han hade alla deras oreflekterade instinkter.

Det är alt det tacksammaste sättet att taga kärleken humoristiskt, och det går för sig utan alla svårigheter — när det gäller andra. Cables eröfrin-gar voro också så godt som vårt enda allmänna glädjeämne under den enformiga garnisonstiden; gjorde vi själfva några, behöllo vi dem envist för oss, ty ingen ville utsätta sig för en dylik

skämtsamhet, som kom Cable till del. Men Cable gjorde aldrig någon hemlighet af sina framgångar, och det var kanhända just därför han var så oemotståndlig.

Cable var en af de många korsningsprodukter raserna emellan, som förekomma i Finland. Fadern var rysk engelsman och språklärare, sedan hans trävaruaffär gått omkull, modern infödd finska af obestämd härkomst, hälften finsk, hälften svensk. Sonen sattes i kadettkåren vid unga år, blef strax frielev och dimitterades ut därifrån som officer, utan att ha kostat föräldrarne någonting.Jag har aldrig sett en sorglösare person. Studierna i kadettkåren tendera icke mot väckande af grubbel och skepticism; kamratlifvet lika litet. Man läser sina partes efter förmåga, spänner sin vapenrock, studerar sättet att bära sidogevär utan att generas af det, dansar och lär sig anföra fransä-ser på franska. Dessemellan vapenöfningar, gymnastik, strategiska rekognosceringar och ganska sträng disciplin. Under ferierna skolflickornas hängifvenhet för uniformen och det växande medvetandet att man är en betydande person af en ändå mer betydande korporation: militären. Är man då fallen för enkla lifsbegrepp, kan man som Cable vid tjugu års ålder lämna kadettkåren och draga den nya officersuniformen på med en helig känsla af att man nu är på väg att bli — om man ej just ännu är det — den förnämsta produkten af alt hvad civilisation och historisk utveckling hittils åstadkommit;

— alla högre officerare naturligtvis insatta på sin plats framom en i rangskalan. Derpå sändes Cable i sällskap med fyra eller fem kadettkamrater, bland dem jag, ned till en liten garnisonsstad i Ryssland för att fullkomna sig i språk och i insigter om det oöfverträffliga i det gigantiska militärväldet. Därförinnan hade vi gått högtidlig ed på att med hvar droppe blod gå upp i systemet.

Cable hade gått den eden lika lugnt som han för några år tillbaka tagit nattvarden efter ordnings-nummer i militäriskt led, och han befann sig särdeles godt af det. Aldrig hade ett friskare lynne

10brustit ut i mera harmlösa glädjeyttringar, och aldrig hade en sorglösare blick farit öfver Rysslands ändlösa slätter. Han trifdes godt, hvart han än kom, muntrade upp oss andra, som då och då hade hemlängtan, och utöfvade en formlig trollmakt på alt hvad fruntimmer hette.

Icke som skulle han sett särdeles bra ut eller haft någon ovanlig hållning, han var hvarken Ado-nis eller Mars, men han hade ett otroligt vinnande, kamratlikt sätt med kvinnor, utan att de någonsin glömde att han var man för det. Han tog dem som lekkamrater rätt och slätt, skämtade med dem som ingen och fick deras förtroende ytterst snabt, alt medan han då och då skramlade med sabeln och vred sina mustascher för att de ej skulle glömma att han var militär och man. Han begagnade samvetsgrant alla militärens yttre och sina egna inre förmåner till att vinna damerna — och han vann dem.

Han egde ännu i det hela taget inga egentliga intressen att bevaka, ty så snart han blifvit inskrif-ven i rangrullan, tog staten hans egna intressen om hand, och han kunde gärna uppgå i andras. Utan misstänksamhet och utan förmåga att fatta vare sig illvilja eller elakhet, halkade alla afvoghetens skott ifrån honom som vatten från en sjöfågel, och han stod där i sin ursprungliga naivitet, omedveten och rörande naturfrisk. Han var god som ett barn och enfaldig som det. Jag har sett honom dagen före en parad pantsätta sin galauniform för att låna pen-gar till sin värdinna, utan att han visste huru han skulle lösa ut den igen för morgondagen.

Naturligtvis blef han afhållen. Kamraterna älskade honom i kapp med könet, och det fans ingen af oss, som ej satte sin ära i att stå honom bi. Man är nu en gång så anlagd af naturen, att man gärna pysslar om någon, och är denne någon en så hjärtevinnande uppenbarelse som Cable, och hör han dessutom, som man själf, till en korporation med så sträng gemensamhetskänsla som militären, blir hans lif en del af ens eget och hans intressen fastvuxna med de personliga. Han var för lugn för att begå några farliga excesser, som sårat uniformens heder, och för självmedveten för att någon vågat missbruka hans godhet. Han var därtill så öppen, att han för oss alla fem landsmän aldrig hade en dold vrå i sitt hjärta. Därför kunde han sällan begå en oöfverlagd handling, ty vi hade länge sedan förutsett hvarje sådan och varnat honom för den. Att varna Cable för något var det samma som att förbjuda honom det, — han var ytterst medgörlig, och det fans ej ett spår af självständighet hos honom gent emot hans närmaste vänner. Han insåg kanhända, att denna ömsesidighet räddade honom från alt besvär med sig själf, ty han var och förblef vårt stora barn, vår lefvande tillhörighet.

Gent emot yttre världen höll han strängt på korporationen. Han var militär till själ och hjärta, och han underordnade sig kamratandan med en lydighet utan gräns. Kamratandan ger stora frihe-ter, och af dem begagnade han sig samvetslöst och godmodigt som ingen. Han kunde bedraga en judisk ockrare med lugnare kallblodighet, än någon af oss andra, och gälde det en gemensam nödlögn för en chef, exeqverade han den mekaniskt och utan att blinka, och han hade alltid en exempellös förmåga att göra sig trodd.

Våra tre garnisonsår i södra Ryssland nalkades sitt slut, och vi skulle snart vända hem igen till Finland och våra bataljoner i residensstäderna. Af-skedet från Ryssland blef oss andra icke särdeles svårt; värst var det för Cable. De mörka sy dryskorna beundrade hans engelska flegma och hans barnsliga hjärtelag, men han hade gått tämligen fri för dem, ända tils några månader innan vår afresa. Då gick Cable och förälskade sig i en fattig, liten köpmansdotter på aderton år, obildad och utan umgängessätt, men med den slaviska kvinnans hela glödande ungdom och mörka skönhet.

Jag tror det var den första gången, Cable hade en konflikt i sitt lif. Han såg för melankolisk ut, skref tröstlös kärleksvärs till henne med hjärta och smärta, bröst och tröst på dålig svenska, men öfver-satte dem för henne på än uslare ryska. Hans kärlek diskuterades i våra privatrum långt fram på nätterna. Cable själf satt försjunken i ljufva fantasier, tils han hjärtlöst väcktes ur dem af våra förklaringar, att hans böjelse måste beherskas för kamratandans skull och för uniformens, ty det dugde icke att han släpade upp till Finland den obildadeflickan som sin hustru, utom att hans affärsställning als icke tillät något sådant. Vi hade lefvat ganska gladt i förhållande till våra små löner, och när Cable nu återvände hem, skulle han få svårt nog att reda sig, äfven om han icke fördärfvade alla framtids-utsigter genom ett dåligt giftermål.

Cable liknade en stor, präktig hundvalp, som piskas till att byta om egare, och vi tyckte alla stor synd om honom. Men likasom en hund kan vänja sig vid en ny egare, skulle Cable utan risk för lifs-åskådning och framtid bestå ombytet. Han satt tårögd i kupén ända till Moskva och teg så envist, att vi andra begynte frukta det han hyste planer på att rymma från oss tillbaka till Sonjuschka, sin mörka sydryska. Inom några af oss rörde sig äfven misstankar om att Sonjuschka följde efter honom på något håll, öfvertalad af honom att i hemlighet och trots vårt förbud träffa honom i Finland.

För första gången i sitt lif var Cable omeddelsam, och det ökade våra farhågor. Han dolde något för oss, och då han ej kunde dölja något annat, än hvad han beslutit vid sitt sista afsked från Sonjuschka, var det naturligtvis något rebelliskt. Vi misstänksamma skulle få orätt. Redan i Moskva löste Cable på munlädret, hvilket sorgen, och endast sorgen, så stramt dragit åt.

Vid ett gemensamt kvällsmål på hotellet, medan vi drucko kaffe efteråt, berättade han med återhållna tårar i stämman om alt sammans, om sitt afsked, sin smärta och sitt hopp att en gång i framtiden fååterse Sonja, när hans ställning blifvit bättre och när han kunde rå om sig själf.

Bland oss återvändande garnisonsofficerare fans en litet äldre kamrat, som representerade vårt förnuft och som var misantrop. Han såg på Cable med ett medlidsamt löje och sade:

„Rå om dig själf? Det kommer du aldrig att göra, gamle gosse!“

En sådan glimt, som sprang ur Cables ögon vid denna profetia, hade vi aldrig sett hos honom. Han svor högt och heligt vid alla möjliga institutioner, att han om några år, när han avancerat, skulle hemta upp Sonjuschka till Finland och gifta sig med henne. Vårt misantropiska förnuft log ett världsvist löje och gratulerade honom till det beslutet med ett hån, som fullkomligt halkade ifrån Cables sjöfågels-beklädnad. Han märkte ej ironien det minsta, utan tog vår kloke kamrat hjärtligt i handen och tackade honom för hans välgångsönskan. Vi andra brusto i skratt, men då mörknade Cable igen. Han frågade öppet, om vi ej trodde honom, eller hvarför vi skrattade, men ingen af oss hade hjärta att upplysa honom om det värkliga skälet.

Hemma i Finland växte Cable hastigt fast i omgifningarna. Han blef häfstången till ett nytt nöjeslustigt lif i residensstaden, där hans bataljon låg. Afundad af skolpojkarne, bortskämd af damerna, ansedd för öfvermodig af plebs, men afhållen af förmän och kamrater. Han spände sitt sabel-gehäng stramt om lifvet, log sitt sorglösaste,

öppnalöje mot alla han mötte, anförde fransäserna på skorrande, högljudd franska och nytjade under säsongen fem par hvita handskar i veckan. Hans osvikliga tur hos damerna höll i sig, och den var en gång nära att kosta honom en ny, nästan ärofull förvisning till Ryssland, men saken tystades ned, och genom sina förmäns förmedlande slapp han med att endast byta om bataljon. Det var då vi igen blefvo tjänstekamrater. I staden, där jag låg, hade hans rykte föregått honom, och han behöfde endast konstatera faktum att han var en allmän gunstling.

Hans senare öden äro rena korallerier. Problem hade aldrig varit hans sak, och det var hans tur det. Det enda i hans lif, som hotat gestalta sig till ett dylikt, hans kärlek, fann sin lösning i det lugna äktenskapet med dottern till en af stadens främste män, och efter som jag händelsevis å kamraternas vägnar höll talet till honom på svensexan, skall jag försöka påminna mig det.

„Mina herrar!

Slumpen roar sig emellanåt med att skapa lyckliga människor.

Man har aldrig kommit under fund med hans metod, ty ingen har än lyckats göra det efter. I alla fall har mänskligheten i långa tider ansträngt sig, och skall alltid göra så, för att nå samma präktiga resultat, hvilket slumpen nu och då storskrattande förevisar oss andra dödliga som i en „camera obscura“.Det är i en sådan camera, för att inte säga kamrat, jag i kväll vill inviga er. Jag har hört honom under Odessas heta sommarsol, barhufvad, badande i svett, i flanken af soldatledet, som dignade af trötthet, helt oberörd gå och sjunga Bellman med falsk men nöjd röst och ropa till mig några leder bakom: „vill du vi ska ta en Glunt i stället, så får du sjunga med?“ Jag har sett honom midt under ett stojande lag försvinna i grannrummet, där värdshusvärdens små barn vaknat af vårt glam och gett hals, och jag har funnit honom kvar där efter tvänne timmar, vaggande ett litet lindebarn, med sitt glas bredvid sig och barnets moder i beundran framför sig. Jag har hört honom tala sanning som få och ljuga som ingen.

Jag har inte sett honom på slagfältet, men jag är öfvertygad om att hade jag det gjort, skulle jag inte kunna berätta om det nu, ty jag hade dött af skratt. Det är briljanta egenskaper, säger ni. Nej, det är det inte, ty Cable har inga egenskaper als,

— det gör susen! Han är en kameleont med alla färger och med inga. Det är tillfället, som ger honom alt. Han har en själ, som blixtsnabt speglar af omgifningarna, och han handlar instinktlikt som han tycker att bäst är för ögonblicket.

Ty Cable är ingen reflektionens och tänkandets man. Jag öfverraskade en gång honom med ett uttryck som hade han tänkt, och förvånad frågade jag honom: „Cable, hvad tänker du på?a Men Cable såg upp med det mest soliga löje och drog en tand-petare ur munnen — han hade endast petat i tänderna efter en russinkärna.

Då märkte jag, att det var jag som tänkt och inte han. Så har det alltid varit: Cable har sin styrka i att inte tänka själf — det göra nog andra för honom. Och nu, när han fått en bra flicka och en icke sämre svärfar, kan Cable säga lugnt och för alltid farväl åt alla bekymmer! Mina herrar, vi ska dricka den lyckligaste människa till, som jorden för ögonblicket kan framvisa. Hurra!“

Efter talet kom Cable rörd och tacksam emot mig med glaset i sin hand, slog armarne om min hals och kyste mig så det smälde. Samtidigt slog han ut sitt glas mellan skjortkragen och min syndiga kropp, men jag kunde aldrig bli ond på Cable, allra minst när han storgrät som då. PÅ UNDERSTOLPÅ UNDERSTOL

Fru Alinroth kom bestyrsamt in till sin man med posten. Under vägen fram till skrifbordet, där boställsinspektören satt, bläddrade hon i tidnings-packen och läste utanskrifterna på brefven. Plötsligt höll hon upp och ropade:

— Ett bref från Karl!

— Gif det hit! sade boställsinspektören kort och tog tidningsbundten ur sin hustrus motvilliga händer. Likasom afsiktligt vände han om hela packen och begynte genomgå den från andra sidan. Hans hustru stod kvar i

förväntan, utan att säga ett ord. Hon visste att hvarje påskyndande endast fördröjt det hon ville, därför teg hon otåligt, förtrytsamt, medan fingrarna tvinnade i luften och blickarna harmsna följde mannens tålamodspröfvande, långsamma granskning.

Ändtligen hade han ögnat igenom hela bundten och skulle just komma till det sista brefvet, då han häjdade sig, läste om en utanskrift på ett af de föregående, bröt kuvertet och begynte läsa. Hans hustru sjönk ned på en stol med en martyrs helaöfvergifna envishet och suckade tungt. Hennes man såg upp:

— Har du sprungit, eller hvad är du andtruten för? frågade han.

Hon gjorde en rörelse, som skulle beteckna indifferens, men som i stället lyckades tolka en nyfikenhet till döds. Då satte sig hennes man ännu säkrare in i sin öfverlägsna position och började med det plågsamma brefvet oöppnadt i handen, att tala om sin förestående ämbetsresa, hvilken nu måste påskyndas, tack vare brefvet han just nu läst. Han viftade i sin ifver med det förfärliga brefvet tätt framför sin hustrus näsa och bredde ut sig i detaljer. Slutligen brast hennes tålamod.

— Läs då Karls bref engång!

— Är det bref från Karl? Åh, det var något rart! Hvad kan han väl ha att skrifva om? Och med nervpinande omständlighet synade han handstilen, sökte upp sin förlagda pappersknif och skar nu långsamt och ordentligt upp kuvertet, Oaktadt han nyss rifvit sönder omslaget till ämbetsskrifvelsen.

— Nå? frågade fru Almroth och sträckte fram sitt hufvud med en girig blick.

— Han är sig lik, sade boställsinspektören buttert, — han skrifver inte mer än det nödvändigaste.

— Hvad skrifver han då?

— Han skrifver att han är förlofvad.

— Förlofvad! Herregud, — med hvem?

— Ja, det säger han inte.

Fru Almroth gjorde en ofrivillig rörelse för attrycka brefvet från sin man, men han parerade den med en liten skicklig knyck och fortsatte:

— I stället lofvar han komma hem i pingst och presentera henne. Men där har du brefvet själf, det rör dig lika mycket som mig! Hvarför frågar du mig om allting, i stället för att själf läsa hvad han skrifver, vår käre herr son? Där har du brefvet, blif klok på det sedan!

Fru Almroth slukade med ett bekymradt och nyfiket modershjärta följande lakoniska meddelande:

„Kära föräldrar!

„Jag har förlofvat mig och kommer i öfver-morgon pingstsöndag till Rantala för att presentera min fästmö. Er son Karl.“

Boställsinspektören satt och såg på sin hustru med en frågande blick. Han ville icke själf gifva sina känslor luft, han visste att hon skulle göra det, och därför väntade han. Och han väntade icke förgäfves. Fastän hon nu var situationen vuxen, glömde hon att begagna sig däraf, hennes lifliga natur tog ut sin rätt och rensade den kvalmiga luften. Hon hade ingen tid att fästa sig vid sin mans triumferande, försmädliga löje öfver att hon icke kunde beherska sig bättre, hon hade nu så mycket att säga, att hon knappast kunde få fram begynnelseorden för påtryckningen af de många, som följde efter.

— Karl förlofvad! utropade hon. Karl förlof-vad, utan att han skrifver med hvem! Utan att vi anat att han tänkt förlofva sig, och utan att vi vetaom hans fästmö är fisk eller fågel! Är det ett öppet och godt förhållande mellan föräldrar och barn? Och hvems är felet? Har jag inte, sedan Karl var liten, försökt hålla kvar hans kärlek och förtroende till oss, hans föräldrar, och har du inte genom din stränghet gjort alla mina bemödanden om intet? Det har du visst, och du har lyckats utmärkt! Karl hade knapt hunnit bli student, förrän det var slut oss emellan; han

förblef icke längre vårt barn, så snart han sluppit tvånget i hemmet. Sedan dess ha vi knapt sett till honom. Han har gått sina egna vägar för sig, och vi ha genom främmande människor måst göra oss underrättade om honom. Och ändå vet jag att han varit i behof af vår ömhet långt senare, ty han var en varmhjärtad gosse. Och hurudan har han varit, då han ett par gånger kommit hem på besök? Han har säkert kommit i de bästa afsikter att stifta fred och försoning, men vi ha genast skurit ihop, så att vi aldrig talat ett öppet ord med honom. Och så har han rest igen, efter ett par dagars vantrefnad. Men du har lika litet fått bukt på honom, du med din hårdhet, som jag med min ömhet. Och jag vet att han är ditt käraste barn såsom han är mitt, just därför att vi ingenting förmått emot honom. Och nu skall han gifta sig med en vildfrämmande människa. Ah Gud!

— och utan att säga sin egen mor med hvem! Det är bestämdt en dålig kvinna, Adolf, efter han inte täcks nämna hennes namn engång. Och hon skall blifva vår svärdotter! Adolf, Adolf, — därhän hardu då bragt det med din hårdhändta och kärleks-lösa uppfostringsmetod!

Boställsinspektören åhörde det hela med ett välvilligt uttryck i sitt valkiga, brutala ansikte, precis som om det varit ett gillande beröm. När hustrun kommit öfver den sista förebråelsen och drog andan till en ny, tog han henne helt hastigt och lustigt om handleden, drog henne till sig, kyste henne i största allmänhet någonstädes hvar det passade sig, skuffade henne bort igen, steg upp och sade själfmedvetet:

— Krångla inte nu, Karolina, utan var glad att det gått Karl så väl! Han väljer aldrig någon dålig flicka, det kan du vara säker på. Där ser du min uppfostringsmetod! Han har blifvit en karlakarl, ser du. Han har slagit sig fram utan en fyrk hemifrån altsedan han blef student, och nu kan han till på köpet gifta sig vid fylda tjuguåtta år. Tror du Arvid skall kunna det? Jo vackert! Han som är bara två år yngre än Karl, skall få vänta många år ännu, innan han kan förtjäna sitt eget uppehälle, än mindre kan han gifta sig som extra i senaten. Men han skall nu bli något stort, han! Och kosta skall han, mera för hvarje år. Nu förslå mina inkomster inte längre till för honom, nu tecknar jag en ny, stor borgen för hvarje år. Där ha vi din uppfostringsmetod, Karolina!

Boställsinspektören gick ut ur rummet med tid-ningsbundten under armen och sin pipa i munnen för att söka ensamheten i trägården. Fru Almroth

11blef kvar med sonens bref i handen. Hon läste de hjärtlösa raderna ännu en gång och skakade i missmod sitt gamla hufvud. Sedan slog hon sig ned i skrifstolen och tömde sitt öfverfulla hjärta i ett bref till sin ogifta syster, som åtminstone hade kvar sina oförfalskade begrepp om kärleken.

Pingstlördagen gick under småbestyr, vid middagsbordet försökte fru Almroth engång att föra förlofningen på tapeten igen, men boställsinspektören undvek det synbart, och fru Almroth lät den hvila. Hon var alldeles för sorgsen och orolig och nyfiken för att diskutera saken så nyktert och likgiltigt som mannen gjort det i går och som han tydligen också skulle göra* det i dag. Hans sätt att taga saken riktigt sårade henne, fastän hon godt visste att hela hans likgiltighet var affekterad. Och så teg hon så envist, som skulle hon nu för alltid afstått från rättigheten att yttra sig.

När hon teg så länge med ens, blef boställsinspektören meddelsam. Han frågade henne om ingenting direkt, nien hans framkastade små satser skulle mycket väl kunnat svaras på, och det var nog hans innersta mening med dem. Men just därför teg fru Almroth alt djupare.

Boställsinspektören låtsade ingenting märka, replikerade sig själf och kom slutligen in på den brännande frågan.

— Skulle vi inte bjuda främmande till i morgon?

Det var ändå för mycket för fru Almroth. Främmande på en sådan dag, då man icke engångvisste hvad fästmön var för en! Hon svarade indignerad, förtrytsamt:

— Det är ju ingenting att bjuda främmande på.

— Är det inte det? Boställsinspektören såg mycket förvånad ut. — Man brukar ju fira förlof-ningar som andra familjefester, vet jag.

— Inte sådana förlofningar, där man inte vet fästmöns namn en gång.

— När det nu är Karls fästmö, så —

— Hvad så?

— När det nu är Karls fästmö, så kunna vi nog riskera det.

— Utan att känna henne?

— Utan att känna henne.

— Du är ändå bra barnslig, min käre man, och du känner inte människorna ens så mycket som jag, din hustru, gör det. Och hvad tror du Karl tyckte om att det fans främmande här? Han som inte tål sina egna engång!

— Det är inte fråga om hvad han tycker, utan om hvad vi ha lust att göra. Förstår du det, gumman min? afslöt boställsinspektören retsamt, och steg upp från bordet. — Jag vill ha honom att skämmas, om han begått en dumhet, och det gör han bäst inför ett helt sällskap. Huru är det nu med min människokännedom, hva sa ?

Boställsinspektören gick triumferandé och bredbent ur rummet, fru Almroth kände för hundradegången sin egen underlägsenhet och gjorde kaffet i ordning, medan hon förberedde vidare argument. Hon gick själf in till sin man med kaffebrickan och började genast i dörren:

— Det går inte an att bjuda främmande, vi veta ju inte ens om Karl vill eklatera sin förlofning.

— Hm, sade boställsinspektören, där han låg i sin soffa, — det är inte det viktigaste skälet emot bjudningen. Det fins ett annat viktigare, som du naturligtvis inte hittat på. Vi veta ju inte hvad hon heter, och om man frågar oss . ..

— Åh, det behöfva vi visst inte bekymra oss för, afbröt fru Almroth, medveten om att ha öfver-taget. Vi kunna ju bjuda dem till senare på kvällen Karl är här i morgon middagstiden. Men det är att eklatera hans förlofning, och det är både oförsiktigt af oss och orätt emot Karl. Det kan ju gå om intet ännu.

— Då känner du inte mycket till din egen son, 0111 du tror att han godvilligt lämnar hvad han engång beslutit sig för. Nej, det gör ingenting om vi plåga honom litet, han förtjänar inte bättre. Hvarför skrifver han inte till oss sin fästmös namn en-gång?

— Naturligtvis för att hon heter hvad hon heter, och för att hon är en person, som han hälst slipper skrifva om. Karl har alltid haft sitt eget hufvud, och nu skall han naturligtvis ränna det rakt i väggen, när det gäller en så viktig sak, som att välja hustru.Fru Almroth drack med en bekymrad min sitt kaffe, men boställsinspektören rökte i stora bloss och sade slutligen afgörande:

— Altså sända vi bud ut i socknen att vårt umgänge är välkommet i morgon kväll. Vi kunna ju tillägga, att Karl lofvat komma hem på en dagr och möjligen att vi vänta andra hufvudstadsfräm-mande.

Fru Almroth såg dubbelt bekymrad ut och försäkrade att det skulle bli en ledsam kväll för dem alla, men boställsinspektören hade redan kallat på stalldrägen och gaf honom sina order.

Den följande dagens förmiddag gick med den tryckande känslan af åska i luften. Fru Almroth hann för hushållsbestyren endast läsa en kort textförklaring i stället för pingstdagens långa predikan, och boställsinspektören var ännu tvärare i sitt sätt än vanligt. Framemot middagen blef deras väntan odräglig, ehuru ingen kunnat se att de två gamla buro på en naggande oro. Fru Almroth gjorde sig i tankarna de besynnerligaste föreställningar om sin blifvande svärdotter, och boställsinspektören ångrade smått sin raska manöver att inbjuda främmande. Men det kunde icke ändras numera, sonen fick stå sitt kast för sin hemlighetsfullhet, och det var icke mer än rätt åt honom.

o

Boställsinspektörens nya Abokärra hade blifvit sänd till järnvägsstationen de nyförlofvade till mötes, fru Almroth hade röstat för vagnen, men boställsinspektören var omedgörlig. Det är väl inte ett triumf-tåg häller,

sade han. Och nu hade redan mer än tre timmar gått, sedan stalldrängen i hälgdagsmun-dering med den nyputsade fina fjäderkärran åkte emot dem. Det var nära två mil till stationen, och det skulle väl dröja en god timme ännu innan de voro tillbaka. Men fru Almroth började emellertid alt oftare titta ut genom fönstren, eller stannade hon i sitt stök för ett ögonblick, för att hon tyckte sig höra dånet af ett åkdon, som plötsligt stannade framför trappan. Hennes föreställningar blefvo alt lifligare ju längre det led, och flera än en gång skyndade hon ut i tamburen, bedragen af sitt eget hörselsinne. Men boställsinspektören tog en tur kring egorna i den vackra vårdagen, fröjdades åt att brådden stod vacker och gick tillbaka hemåt längs en genväg genom skogen för att slippa sammanträffa med de väntade gästerna på landsvägen. När han kom hem var ännu ingen Karl anländ, och boställsinspektören gaf i sitt sinne stalldrängen en uppsträckning för att denne icke passade på tiden bättre. Han borde redan godt ha kunnat vara hemma, utan att köra ihjäl hästen. Under den följande halftimmen granskade boställsinspektören termometern i tambursfönstret minst tjugu gånger.

Karl Almroth hade hoppat ur en andra klassens vagn vid järnvägsstationen, hjälpt en nätt, liten ung flicka ned för de höga trappstegen till den låga perrongen, fumlat med hennes effekter, och så hade de båda skrattande sett bantåget ila i väg vidare. Ingendera af dem hade varit ute på riktigalandet på flera år. Han hade bundits af sin tjänst i banken och hon af sin syssla.

Det var därför de båda betogos nästan ängsligt af tallmons djupa tystnad, när de från stationen rullade landsvägen fram i boställsinspektörens Abo-kärra. Järnvägsrasslet har något af stadslifvets oro inneboende, hvilket gör att den kultiverade stadsbon finner sig tillrätta i det som i sitt naturliga element. Det var först när de lämnat vagongen, när bantåget ångat i väg, när de satt sig upp i kärran och när hästen ryckt till och börjat sin otympliga fart, som de riktigt kände att de voro på landet. Tankarna som ännu arbetade i kapp med snälltåget de lämnat nyss, funno plötsligen sin brådska omotiverad i den stilla omgifningen. Karl Almroths vana vid bankens febervärksamhet gaf honom en förnimmelse af att han spårat ur och kastats någonstädes långt bort, där det blef stilla omkring honom. Det var som om han fallit i dvala; — en vaken dvala med vakna tankar, men lama, energilösa, vegeterande tankar.

Han väcktes ur dem af sin fästmö, som hade funnit rätt på sin skolflicksglädje från fordom. Hon smågnolade utan att själf veta af det och brast ut i halfva utrop för hvarje ny utsikt från åsbranten där vägen gick. Hon var så upptagen af de nya omgifningarna att hon totalt glömt honom. Hon talade till honom då och då helt mekaniskt, men väntade intet svar. Bakom dem satt kusken, en ny dräng på gården, som Karl Almroth icke kände. Karl Almroth riktade till honom några frågor omde gamla och fick några långsamma, allmängiltiga svar. Hans fästmö såg upp och lyssnade skrattande till karlens upplandsfinska, hvaraf hon knappast förstod hälften. Barnet, som hållits bundet i stads-kvalmet hade icke förkväfts där. Karl Almroth såg nästan brydd en alt självsvåldigare uppsluppen liten flicksnärta frammanas af landtluften ju längre den fick invärka. Han var förtjust i hennes glädtighet, men när den slog öfver till självsvåld blef han alltid generad, ty han kunde omöjligt vara självsvåldig själf, och hans försök att skratta åt henne blefvo tvungna. Han log så deltagande som möjligt åt hennes barnsligheter, men satt innerst otålig och väntade att de skulle gå öfver. När de icke lofvade göra det i brådkastet, framkastade han ett allvarsamt spörsmål:

— Är du als inte orolig för den första bekantskapen med de gamla?

— Inte det ringaste, svarade hon med ett skratt och en kastning på hufvudet. — Skulle det vara något att oroa sig för? Det är ju dina föräldrar.

— Ja, ja, — men . . .

— Hvad då?

— Om de inte riktigt skulle .. .

— Om de inte riktigt skulle... hvad då? frågade hon ifrigt.

— Om de inte riktigt skulle tycka om dig i början . ..!

Han fick bara ett förvånadt, spörjande ögonkast till svar. Ett ögonkast som gick öfver i en stelblick, litet förebrående kanske, tils den blef alt allvarsammare och slutligen fyldes af halft harmsna, halft förlägna tårar.

Då tyckte Karl Almroth att han gått för långt, famlade generad efter sin fästmös händer, men fick icke fatt i dem, och nödgades i stället smeksamt stryka henne öfver nacken. — Se så, se så, liten, — inte var det så illa menadt. Jag menade bara att du kanske måste göra våld på dig för att behaga dem.

Hon hade dragit sig så långt undan honom som utrymmet i Abokärran det medgaf, satt där och stirrade ut i skogen och lät höra en darrande, tår-fyld suck. Karl Almroth var förargad öfver att ha uttryckt sig så illa. Han tyckte ju egentligen att hon alsinte borde göra våld på sig inför hans föräldrar, — hvarför hade han då sagt det? När alt gick omkring hade han talat mot sin egen öfverty-gelse bara för att göra henne missbelåten, just när hon var som gladast. Hvad var han för en illvillig, elak person, som icke kunde tåla sin fästmös uppsluppna glädje utan att störa den? Han satt och funderade öfver rätta sättet att ställa denna nya misshällighet till rätta, men fann intet annat än de tafatta smekningarna, som tydligen förargade henne. Så drog han sin hand tillbaka, såg modlöst omkring sig och resignerade.

Landsvägen gick utför åsbranten ned i en be-bygd dalgång, där åkerfälten lågo gröna af brodd eller svarta i träde och gärdesgårdarna sträckte sina grå, fula linjer på längden och på tvären. Kärranskuffade på i utförbacken och i hvinande traf, med ett dammoln efter sig och en skällande hund framför sig, åkte de in på den lilla bygatan. Den stötande kärran gaf dem motion, ryggstödet slog dem i ryggen, och den snabba farten betog dem halft andedräkten. Tankarna ändrade riktning och innan de hunnit genom byn sade Karl Almroth i helt allmän, lugn ton att de nu åkt halfva vägen mellan stationen och hans föräldrars hem.

Det var bara det som behöfdes, för att hans fästmö skulle vända sig om mot honom, kasta en liten skygg blick förbi honom och leende anmärka att landskapet kring byn just icke var vackert.

Nej, det var det inte, försäkrade han, men det skulle bli vackrare närmare gården. Och det blef värkligen vackrare längre fram. Vägen gick under höga björkar nära en insjöstrand, och eftermiddags-lugnet vann redan alt större, blanka områden af den glittrande ytan. Solbaddet var slut, man åkte i skuggan, och svalkan spred sig ända in öfver tvänne sinnen, som blifvit retliga genom den ovanligt långa beröringen med hvarandra i landsbygdens enslighet utanför de vanliga omgifningarna.

En brant backe uppför med eftermiddagssolen i ryggen, och från höjden sågo de Karl Almroths barndomshem dölja sin gulgrå torftighet i den nyutslagna grönskan nära insjöstranden, medan halfva sjön låg blank nedanför och speglade branterna på motsatta stranden, med hvita strömoln djupt, djupt inunder.Karl Almroth blef ett ögonblick mycket vek till sinnes af alla minnen, som trängde sig på honom, han fick tårar i rösten, slog sin arm om sin fästmö, och när hon villigt lutade sig mot honom, kyste han henne hastigt under den bredskyggiga halmhatten, så att hennes flor skrynklades och hans egen hatt föll af ned i kärrbottnen.

De åkte den obligatoriska halfcirkeln kring rotundan midt på gårdsplanen, och när de stannade framför farstutrappan, kom en fetlagd gammal fru ut, medan ett gråskäggigt ansikte skymtade i ett af fönstren till höger.

Karl Almroth var glad, och när man är glad är man vuxen alla situationer.

Här är min mamma, presenterade han, och här är min fästmö Anna Olin! Kyss nu hvarandra, så skall jag se efter sakerna.

Fru Almroth fick ingen tid att mönstra sin blifvande svärdotter, innan hon höll henne i sina armar och kände en frisk, glad kyss på sin skrynkliga kind, litet på sidan om munnen. Strax därpå stack henne sonens sträfva skäggbotten på den andra kinden, men i stället för att hon skulle tagit emot, var det som om hon själf blifvit mottagen af de båda unga. Ett ögonblick tänkte hon på sin värdighet, men det nästa lät hon sig föras in af tvänne raska armar, en på hvardera sidan om sig, ett rof för en oförklarlig, rörande ömhet, som stockade sig i halsen och trängde ända upp i ögonen.

I tamburen stod boställsinspektören med pipani munnen, forskande blick och en hållning så reserverad att det

icke föll de två unga in att försöka öfverrumpla honom såsom de gjort med modern. Familjefarsvärdigheten stod honom högt uppåt hakan och gjorde honom stelare, än han själf det ville. Han räckte ut sin hand med ett litet bemästradt smålöje mot den blifvande svärdottern, som rodnade och slog ned ögonen. Sedan drog han henne till sig och kyste henne rakt på munnen, precis såsom hon tänkt sig det, medan hon fick en kväljande förnimmelse af stickande skäggstrån, slemmiga läppar och gammal tobaksrök.

Hon försökte sig på en tacksam, vördnadsfull blick in i de skarpa, grå ögonen, men kände att den icke fick det rätta uttrycket, försökte om igen och lyckades i detsamma känna sig både blyg och smickrad. Så släptes hon lös af den sträfva gubbhanden och gick öfver till fru Almroth, medan far och son bytte ett handslag af ömsesidig själftillräck-lighet.

När ceremonin var öfver, tog boställsinspektören sin blifvande svärdotter om axlarna och förde henne in i salen, medan mor och son tigande följde efter. Ingen visste rätt hvad han skulle säga, utom boställsinspektören. Han förde Anna till fönstren åt trädgården, där äppelträden begynte gå i blom, talade om vattenståndet i sjön och den svåra torkan under våren, önskade rägn och behagade t. o. m. fråga om det rägnat i Helsingfors.

Anna kom icke riktigt säkert ihåg det, mentyckte det var bäst att icke göra den gamle herrn ledsen med att påstå att det rägnat annorstädes, när det varit tort här, och så bemödade hon sig riktigt allvarsamt om att öfvertyga boställsinspektören det Helsingfors höll på att förgås af torka. Han gaf henne ett skämtsamt, förstående ögonkast och frågade fru Almroth om de icke nu strax skulle gå till bords, när de väntat hela två timmar med middagen för de ungas skull.

Middagen var mycket solid, och det vankades ett glas portvin till desserten. Karl Almroth höll på att låta sig luras af de gamlas vänlighet och sitt goda lynne, och finna alt i sin ordning, om icke samtalet varit så besväradt och snott sig fram diskret och misstänksamt mellan idel stötestenar. Det var tydligt att de gamle päjlade hans fästmö och sökte göra slutsatser om henne. Han gladdes åt hennes obesvärade hållning och glada naturlighet midt i denna gamla stämning af tvång och subordination, som han så väl kände igen i hemmet.

Alltid denna oärlighet och fruktan för fritt språk! Hvarför frågade ingendera af hans föräldrar hvem hans fästmö egentligen var? Hvarför gingo de som katten kring het gröt? Aldrig rakt på sak, alltid omvägar!

Hans begynnande vänliga stämning slog om i sluten kärfhet nu, likt hvarje gång han förut varit hemma. Han reagerade ofelbart mot tonen, sättet, luften i sitt gamla hem, och han bjöd upp all sin vilja för att icke bli retlig. Hvartill denna maske-rad? Men då de gamla ingen direkt fråga gjorde, utan sågo ut som om de känt hans fästmö sedan hon var barn, beslöt han för sig själf att inte bli den första som yppade något om henne.

Efter middagen dracks kaffet i en trädgårds-berså, men stämningen blef als icke lättare ute i det fria. Hans fästmö märkte icke stort tvungenheten, som låg bakom ord och blickar, hon var icke van vid dylikt och tog de gamla helt enkelt som omeddelsamma kärfva människor, sådana landsbor ofta voro. Karl Almroth hade icke häller talat mycket om dem för henne, och endast på honom kunde hon märka att alt icke var som det borde. Under eftermiddagens lopp skildes Karl Almroth icke från sin fästmö, enkom för att icke gifva föräldrarna tillfälle att fråga ut honom ensam. Modern, som först låtit sig öfverrumplas af - de ungas glädje och sitt goda hjärta, var likasom smått skamsen öfver sitt felsteg, och försökte godtgöra det inför sig själf genom ett mera afmätt och kyligt sätt mot Anna, som dock icke bekom denna stort. Midt i förställningen gick Karl Almroth nervös och otillfreds, genomskådande såväl sin far som sin mor, men ur stånd att göra initiativet till ett bättre. Hans fästmö väntade nog frågor om sig och sin familj, då de icke föllo, förundrade hon sig en smula, men var nästan tacksam därför innerst inom sig.

De två unga gingo slutligen en spatsertur genom omgifningarna ensamma, medan boställsinspektören skulle taga sin middagslur. Den middagsluren blefafbruten af fru Almroth, som bekymrad kom in till honom för att kollationera sina intryck med sin mans.

De voro ganska öfverensstämmande. Anna var en rätt snäll flicka med föga uppfostran och än mindre takt. Fattig naturligtvis och från ett simpelt hem, — det kunde man se på ett och annat, trots hufvudstadspolityren hon hade

öfver sig. Ty moderna kläder täcka icke öfver en bristande uppfostran.

Men ingenting stod att göra. Karl hade sin vilja för sig och satte den nog igenom? De gamla hade bara att låtsas nöjda och låta saken ha sin gång. När de inbjudna kommo mot kvällen, skulle stämningen stiga och de gamlas missräkning icke bli alltför tydlig.

På återvägen från sin promenad sågo de två unga det gamla paret längs allén komma dem till mötes utåt landsvägen. Anna blef förtjust öfver deras uppmärksamhet, men Karl Almroths lynne kunde icke bringas i jämvikt af småsaker. Han grumsade något om artighet och tillställningar, och bemötte dem snäft som hade de gjort honom något mycket illa.

Modren förberedde dem onödigt försiktigt på sällskapet, som skulle samlas. Men innan hon hunnit öfver de första antydningarna föll Karl in:

— Jaså, det skall bli exposition.

— Eklatering, vill du säga, genmälde fadren.

— Nej, exposition, vidhöll sonen. — Gärna förmig, fortsatte han en smula mera godlynt; det skall bli roligt för Anna att skärskådas, och för mig också. Och vi ha ju intet skäl att hålla vår förlofning hemlig, eller huru? Hans fästmö slöt sig närmare honom och syntes öfverensstämma. I det samma åkte de första gästerna fatt dem i allén, det blef ett hälsande och ett presenterande och ett gratulerande. Det var pastorns, som voro de första.

Inom en timme satt socknens societet samlad kring ett bord ute i trädgården och bjöd till att roa sig. Man hade icke beredt sig på att få mycket trefligt, ty alla kände till Karl Almroths mindre goda förhållande till sina föräldrar och hans person hade förut invärkat störande på trefnaden vid julkalasen på Rantala. Man smått beklagade sinsemellan hans fästmö, hvilken såg så söt ut, för att hon just fäst sig vid honom, som hade ett så svårt lynne, och för att fylla en tung gästplikt gjorde man små timida försök till glädtighet.

Bland sockenaristokratin fans en gammal ungdomsvän till Karl Almroth. Man hade talat mycket om fröken Fanny Wintersköld och honom, ty trots att de alltid lågo i fäjd med hvarandra, påstod man dock att ett tycke uppstått dem emellan. De voro två karaktärer som hörde tillsammans, lika skarpa och hänsynslösa båda.

Det fans mer än en skygg, landtlig blick, som undrande sökte upp fröknarna Wintersköld, där de sutto i smått förnäm tillbakadragenhet, litet utom sällskapet, och förde en ledig konversation med deäldre. Fröknarna Wintersköld voro socknens haute volée, uppfostrade utomlands och mätta på Helsingfors längesedan. De voro öfverlägsna i takt, um* gängesvana, kunskaper, och man var mycket rädd för deras skärpa, för att den alltid var kall och bemästrad, och för att hånet i den var så främmande för den idylliska landtligheten.

De små naiva hjärnorna göra någon gång konklusioner, som i sin omedvetna djärfhet träffa pricken. Man väntade ofrivilligt ett utbrott från Winter-sköldarna, antingen i en eller annan form. Man hade icke missräknat sig. Det lektes understol, Anna Olin förestälde helt blygsamt och banalt en ros, och en ung herre med bockskägg tog upp alt hvad man „undrade“.

Karl Almroth stod litet afsides och såg ut som om han poserat för en staty af öfverlägsenhe-ten eller egenkärleken. Hans brutala natur kunde illa fördraga sällskapslifvets skrankor, han hade försökt att foga sig inom dem i Helsingfors, men misslyckats. Nu stod han och föraktade dem i deras enkla, okonstlade, landtliga och ursprungliga form, emedan han aldrig funnit nöje inom deras mera utbildade urbana. Han var icke lämpad för dylikt. Hans sfär var en annan, allvarsammare, större. Denna landtliga församling stod honom så fjärran som ett barndomsminne, han hade ingenting gemensamt med den, han förstod icke den och den icke honom. Han hade lefvat och utvecklats långa, långa vägar förbi den, och dess intressen voro de,som han haft för tio år sedan. Den hade stått stilla, han själf hade rusat framåt med det moderna pänningtidehvarfvets svindelhastighet.

Den unge herren med bockskägget hade afslu-tat sin rund, samlade i minnet på sina tio å tjugu „undranden“ och tog sig ganska lustig ut. Han hade ett mycket starkt, omotiveradt satiriskt minspel, som uppstod genom att hans kindmuskler oafbrutet framstodo, när han slöt munnen. Det såg ut som bar han på kolossala fonder af spefullhet

och malis. I själfva värket var han en beskedlig ölbryggare, som var mycket nöjd öfver att han kunde se spefull ut.

Karl Almroth hade följt hans görande med half ovilja, ölbryggarens utseende hade alltid förut misshagat honom, och i den retning hvari han befann sig i dag, blef dennes minspel honom en förolämpning. Och den där skulle frambära alt hvad socknen hade att undra öfver hans egen fästmö!

Denne stälde sig i en föga plastisk position framför Anna Olin och såg så besynnerligt innehållsrik ut, att hon brast i ett litet ofrivilligt skratt honom midt i ansiktet, just som han framförde de första „un-drandena“.

De voro små, snälla anspelningar på hennes förlofning, utan udd och intresse. Men ölbryggarens mimik lofvade ofantligt mycket mera. Där kommo redan andra med mera udd. En undrade småkvickt om rosen icke vore endast en simpel nyponblomma, och det uppstod ett vänligt skratt, som bröt uddenaf elakheten. Men så tog sig den satiriska herren med bockskägget ett tag om pannan, blickade likasom urskuldande sig själf bort åt fröknarna Wintersköld och sade:

— Så fins det en, som . .. som undrar om hon inte sett samma ros bakom en boddisk i Helsingfors.

Det blef intet försonande skratt. Anna Olin rodnade häftigt, men Karl Almroth bleknade. Den satiriske ölbryggaren nickade ännu engång urskuldande åt fröknarna Wintersköld till och ville fortsätta. Men då sköt Karl Almroth honom undan, tog sin fästmö under armen, förde henne ur sällskapet utan ett ord och fortsatte med häftiga steg upp längs trädgårdsgången åt boningshuset till. Hans mor skyndade efter de förlofvade, sällskapet satt kvar i andlös förstämning, utan att veta hvad det borde tänka, endast den satiriska ölbryggarns kindmuskler lefde och spelade som hade han haft en oändlig mängd gemenheter att säga ännu.

Fröknarna Wintersköld hade båda rest sig, värdiga och eleganta, sågo med beklagande miner efter de försvinnande, och så sade den äldre allvarligt, men med en glimt som af löje:

— Det var ingen ros, det var en sensitiva!

I det landtliga sällskapet fans ingen, som senterade kvickheten genast, men när den hunnit sätta sig en smula blef det fnitter i ungherrslägret, ett vanvördigt, omotståndligt fnitter, som väckte både eko och protester. Boställsinspektören, som ville skämta bort det hela, föll in med ett forceradt stor-skratt, och det värkade utjämnande på sinnena. Sällskapet splittrades i molekyler på två och tre, som diskuterade den stora händelsen, och man tog parti för och mot fröknarna Wintersköld bakom krusbärsbuskar, i granbersåer, under syrenhäckar och blommande hägg.

Inne i boställsinspektörens rum satt Anna Olin i tårar, medan Karl Almroth stod hotande framför sin mor och tillvitade henne grundorsaken till händelsen.

Hvarför skulle man sammankalla alla sockenborna för att smäda hans fästmö? Kunde de inte ha vågat det i mindre sällskap, inom familjen? Nej, inan skulle gå tillväga med genienhet, man vågade inte klandra honom öppet hans beslut att gifta sig med en flicka, som stått på handel!

Modern brast ut i försäkringar att hon als inte visste det Anna Olin stått på handel, men då af-bröt sonen henne med den anmärkningen att föräldrar gärna kunna taga reda på sina blifvande svärdöttrar en smula. Gummans logik höll icke ihop för hennes upprörda sinnen, hon närmade sig Anna Olin, smekte henne, bad henne icke vara ledsen för obehaget och bedyrade sin oskuld. Slutligen blandade de två sina försonande tårar med hvarandra, medan Karl Almroth gaf order om häst till stationen.

Modern invände att intet bantåg gick i kväll söderut, men sonen vidhöll sitt beslut att resa genast.

Innan han hann sätta det i värket, kom boställsinspektören in. Hvad är meningen? frågade han.— Vi ska resa.

— Hvem ska resa?

— Vi. Min fästmö och jag.

— Och hvarför det?

— Asch, se så pappa — låtsa inte! Det veta ni alla.

— Jo, jag vet att du är en ynkrygg, som inte kan stå för din fästmö engång, röt gubben ond.

— Kan .. . kan ... jag inte det? Karl Almroth var både häpen, flat och förargad.

— Vid gud, om du kan. Du skämmer ju ut er båda. Är det ett sätt att rusa i väg med flickan där, som säkert haft mera takt än du, fastän. .. fastän ...

— Hon stått på handel, föll Karl in.

— Hon stått på handel, sade fadren lättad.

Vid kvällsvardsbordet gingo sinnena ännu i långa

dyningar. Man drog andan i suckar, såsom hade man gråtit. Men ingen af gästerna var ordentligt missnöjd med sin kväll. Den hade haft ett besynnerligt, spännande intresse af alldeles olik art mot pingstbjudningar på landet. Man såg skygt och förstulet på de forlofvade, drog sig för att tilltala dem, emedan man kände sin ringa förmåga att vara delikat och emedan man fruktade Karl Almroth.

Men fröknarna Winterskköld höllo dem sällskap under supén, skämtade och visade sig så vänliga, att Anna Olins lilla näpna ansikte klarnade upp som en Aprildag, medan Karl Almroths drog sig idjupa, energiska rynkor, ty han var fast besluten att icke bli god igen.

Den satiriske ölbryggarens muskler skälfde våldsamt under hela supén, men det hotade att bli en formlig ansiktsrevolution, när han tog farväl af de förlofvade.

När gästerna farit, var boställsinspektören en smula upprymd af mat och vin. — Det här hade du nu kunnat undvika, sade han till sin son, om du varit mindre förbehållsam. Hvarför skref du inte till oss hvem din fästmö var? När alt kommer omkring skäms du ensam för henne, för vi ha aldrig gjort det. Inte sant, Karolina?

Fru Almroth märkte för hundrade första gången sin underlägsenhet under sin man. UTAN ORDUTAN ORD.

Midt i badsäsongen föll baron von Fremden ned som en bomb i den lilla badorten, där hans hustru undergick kurbehandling. Utan att ha underrättat henne om sin ankomst, trädde han en morgon in i brunnssalongen, liten, distinguerad, nervöst lugn och elegant. Han mönstrade sällskapet förströdt med ett par förnäma grå ögon under ögonbryn i vinkel med spetsen uppåt. I rynkorna mellan dem samlades en finkänslig andes nobla melankoli, och kring munnen sof ett drag af satir. Han gick älskvärd och förbindlig rakt fram till sin hustru genom skaran af herrar, hon samlat omkring sig, hälsade vänligt och gjorde några frågor om hennes hälsa.

Den vackra friherrinnan hade vid hans inträde sett mycket öfverraskad upp och rest sig från sin plats i en första impuls att springa honom till mötes, men det låg någonting afvisande och officielt i hans hållning, som höll henne tillbaka. Hennes mörka ögon, som nyss briljerat laget rundt, stelnade en smula, och silfversugröret klingade hörbart i hennes hand mot glaset med Karlsbader.Hon tog emot honom utan förvåning, utan frågor, presenterade likgiltigt några af de närmast stående herrarna för honom och fattade hans arm så naturligt, som hade han kommit enkom för att bjuda henne den. Med sitt vackraste leende och sin inställsammaste stämma hade hon honom att följa sig åt på sin morgonpromenad. De ledsagades ur salen af ett halft hundrade undrande blickar och några omärkliga, ihjälbitna ryckningar under yfviga mustascher. Endast ur ett par bruna zigenarögon följde dem ett värkligt skadegladt ögonkast.

Hm, — svartsjuka! Hvarför skulle baronen eljes kommit för att öfverraska sin hustru? Och han kunde ha goda skäl därtill! Friherrinnan var badortens ögonfägnad, hon var den mest tilldragande damen, den mest eftersökta, den trefligaste, den farligaste. Hon hade varit gift förut, visste man, hade lefvat skild från sin man och gift om sig med baron von Fremden för ett år sedan. Antagligtvis för namnets skull eller af kärlek, ty baronen var icke rik. Och hon var en af dessa oroliga, begåfvade, behagsjuka och ärelystna kvinnor, som ingenting är likgiltigt, en dam med raffinerad smak, lugn takt och kallt förstånd. Man berättade att hon fångat honom med eller mot hans

vilja, men de, som kände baronen närmare förklarade giftermålet helt förnuftigt. Han var en indolent, förfinad skeptiker, som helt enkelt förälskat sig i sin nuvarande hustru och gift sig med henne både af sympati och beräkning. Hon blef med sin äregirighet en lagom sporre, som tvingade baronen ur hans dådlösa självmotsägelser till ett lif af handling och värklighet. Det var obekvämt, förstås, men det var nödvändigt, och af alla svåra medel valde han det behagligaste.

När hon i början af säsongen kom till badorten satte hon genast lif i den. Hon var en dam med charme, och med djärfhet att använda den. Hennes aktivitet förskaffade henne antingen hängifna vänner eller bittra fiender, — likgiltig fick ingen bli. Sina fiender ansatte hon oafbrutet och lefde i ständig fäjd med dem, tils hon antingen gjort proselyter af dem, eller lämnat dem å sido såsom omöjliga att användas i hennes behagsjukas och äregirighets syften. Hon hade redan sånär lyckats med de flesta af badortens manliga element; — den kvinliga afundsamheten rådde hon icke lika lätt uppå.

Det var själffallet att hon väckte både ond blod och onda tungor. Hon var alldeles för hänsynslös i sitt koketteri, alldeles för utmanande, alldeles för spetsfundig, alldeles för skicklig. Hon hade en märkvärdig smidighet och psykologisk blick för folks svagheter, altsammans öfverdraget med en fernissa af det mest uppsluppna, klädande självsvåld och barnslig hjälplöshet; hon var en kvinna med stora inre resurser och alla behagets yttre. Och hon nådde hvad hon ville: triumfer för sin fåfänga, uppmärksamhet för sin person, afundsam elakhet af sina kvinliga medsystrar.

Nu gick hon med sin man fram längs den storahufvudgången i parken, hälsande godmorgon på sina bekanta, nämnande deras namn för sin man, som litet frånvarande lyfte på sin hatt och lyssnade till henne. När de kommit längre inåt parken, och de promenerande blefvo mera fåtaliga, föllo orden alt sparsammare, och när de tagit af på en tom sidogång tego de fullkomligt.

Det var ingen plågsam tystnad, den var förväntningsfull, nästan skämtsam. Han hade lyckats få sina steg i öfverensstämmande takt till hennes, och de gingo raskt framåt, likasom småleende. Hans hela varelse var spänstig och lydde hvarje viljeyttring med blixtsnabb precision. Han njöt af sin egen säkerhet, söp in morgonluften i långa drag och drog med god flit ut på tiden, innan han inledde den egentliga förklaringen hvarför han så brådstörtadt kommit hit.

Hans hustru gick nyfiken vid hans arm, kastade då och då under sina mörka ögonhår en sidoblick på honom, och den blicken var forskande klok. Hvad hade han nu igen funnit på att öfverraska henne med? En man, som förtärs af svartsjuka, ser icke så ut som han. Och ändå, ändå...! Nej, han var inte att bli klok på. När hon engång fångade upp hans blick, höll hon den länge i sin. Först frågade hon stumt om han var ledsen, när hon öfvertygat sig om att detta icke var fallet, fick hennes blick ett rörande uttryck af tacksamhet och barnslig tillgifvenhet. Stämningen och mannens närvaro togo henne med makt, och hennes öga skimrade af enstilla lycka, hon slöt sig närmare upp emot honom och aktade sig att med ett oförsiktigt ord afbryta naturens mystiska magnetspråk.

När de kommit in i en aflägsen del af parken, sökte de upp en bänk inne i en bärgsrämna, där björkarna höllo vakt omkring dem. En strimma af sjö blänkte som matt silfver i morgondagern bakom löfvärket, och vinden bar till dem ett stort fång dofter från vass och abborrgräs. Han lösgjorde sin arm sakta och vänligt, strök sig med insidan af hennes hand smeksamt öfver kinden, kyste den och log. Men hans stämma darrade en smula när han bad henne sitta ned. Sedan fortsatte han lugnt:

— Du kära, — jag är här för att du skall fylla mig en bön. Det är en lycklig mans bön, som inte kan göras i ett bref, den måste göras med hela personen, självmedvetet och andaktsfullt ändå. Den bönen har jag hviskat till dig förut, men den har aldrig blifvit uttalad högt, ty stunden har inte varit inne. Se på mig, — det gäller inte en uppoffring! Tigger jag, då jag ber dig om att jämte mig vårda vår lycka vidare, såsom vi vårdat den hittils? Förstår du mig?

Han stod böjd emot henne och såg henne allvarsamt in i de mörka ögonen. Hon nickade jakande, men frånvarande, — det var som hade hennes tankar sysslat på annat håll. Han fortsatte hastigt:

— Hör på mig, i stället för att grubbla öfver hvad som fört mig hit för att påminna dig om vårlycka! Du får strax veta det. Jag förstår att du vill behaga och att du kan behaga andra än mig. Det är väl din rättighet att använda de gåfvor naturen gifvit dig, och att njuta af dem. Jag är själf den första, som skall sätta värde på den hyllning du får, när den hyllningen är dig värdig, när den liknar den, som jag är i stånd att gifva dig. Men jag vill inte bli svartsjuk, hör du! Jag vill inte dragas ned i lumpenheten, som jäser omkring dig i halfva blickar och ord, — och det vill du själf inte häller. Jag föraktar svartsjukan, för att jag känner den så i botten. Lär du dig älska en annan, som du älskat mig — godt, då resignerar jag, då drages jag inte ner, ty den kärleken är dig värdig. Men en sådan kärlek vinner du inte på en månad eller två, och det är denna visshet jämte mitt förtroende till ditt klara förstånd, som ger mig mitt lugn och min kalla blod. Det är denna visshet som gjorde att jag log, när jag för en vecka sedan fick detta infama, anonyma bref härifrån badorten, med löfte om svart på hvitt att du bedrog mig, endast jag kom hit!

Den vackra friherrinnan såg knapt upp på brefvet, som hennes man höll framför henne. Det var antingen som hade infamien als icke berört henne, eller som hade hon känt till den förut. Ingen förvåning, ingen indignation, icke ett ord!

Hon hade dragit sig tillbaka i sig själf och följde långsamt, med stora klotrunda ögon sin mans rörelser och ansiktsuttryck så hemlighetsfull, så oåt-komligt omeddelsam, att hon kunnat väcka svartsjuka hos en sten. Men hennes distinguerade, lilla man lade sina seniga armar i kors öfver bröstet, fixerade henne skarpt, krökte läppen hånfullt, kramade ihop brefvet i handen och sade med en stämma som skalf af förakt:

— Detta är nu alt hvad infamien förmått emot tvänne vänner som vi! Och nu fyller du min bön, ty vi ha ju en lycka att taga vara på, en så sällsamt stor, att du själf icke med ett ord vågat vidröra den. Vi förstå älska hvarandra, vi två!

Han höll upp, och medan hans blick låg fast i hennes, fyldes den långsamt af tårar utan att ett drag förändrades i hans ansikte. Hon famlade nervöst med händerna, grep om bänken på ömse sidor om sig, satt likasom hukad till språng och drack hans vackra blick, medan barmen häfdes alt stormigare. När den första tåren arbetat sig fram och rullade ned i hans skägg, sprang hon upp med en kattlikt vig liten sats, kastade sig om hans hals så hängifvet som om hon följt honom i döden, och gömmande sitt ansikte i hans fuktiga skägg, stötte hon fram ett hopprässadt, stort glädjerop:

— Ah!

Han lösgjorde sig lugnt, kyste henne på kinderna som ett barn, tog hennes arm och förde henne långsamt tillbaka genom parken. Hon lät sig föras, egendomligt blid och viljelös, stannade emellanåt som om hon velat säga någonting, men det kom aldrig fram. Det föll icke ett ord, innan brunns-huset begynte skymta mellan stammarna. Då sade han med en annan röst, full af återhållet godt lynne:

— Min stora vän är inte farligt talträngd vid våra små möten.

Hans stora vän vaknade, skakade tumanhandsblidheten af sig, ordnade sina sinnen och ansiktsdrag, men svarade med ett bäfvande tonfall af sin rörelse kvar i stämman:

— Jag kan inte tala kärlek med dig som med de andra, — dig vill jag älska utan ord!

En half timme därefter viftade en näsduk från ett vagongsfönster farväl till en annan på perrongen. Baron von Fremden hade rest genast efter samtalet med sin hustru.

När hon vände sig om för att gå hem, sade en af hennes största beundrare leende till henne:

— Ah, den svartsjukan!

— Har ni då lidit så svårt under den här timmen, stackars kapten Wedel? frågade hon med en förträfflig, blick.